

PoZiCa
2026

PoZiCa 2026.

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD CRIKVENICA

Nakladnik:
Gradska knjižnica Crikvenica

Za nakladnika:
Irena Krmpotić

Pokrovitelj:
Grad Crikvenica

Urednik knjige:
Ivna Lončarić

Likovna urednica:
Suzana Ključ

Grafička priprema:
Neriz d.o.o. Jadranovo

Tisak:
Tiskara Sušak Rijeka

Naklada: 700 primjeraka

CIP zapis je dostupan u nacionalnom skupnom katalogu
knjižničnog sustava Bukinet (katalog.bukinet.hr)
pod brojem 991006047012509366.

ISBN 978-953-7898-16-8

Likovni rad na naslovnici:
Nina Domijan, 5. a, OŠ Zvonka Cara Crikvenica

Crikvenica 2026.

PoZiCa

Zbirka literarnih i likovnih radova učenika
Poreča, Zaboka i Crikvenice

PREDGOVOR

Dragi čitatelji,

pred vama je novo izdanje *PoZiCe*, zbirke literarnih i likovnih radova učenika osnovnih i srednjih škola iz Poreča, Zaboka i Crikvenice – gradova prijatelja koje već dugi niz godina povezuje iskreno prijateljstvo, suradnja i zajednička želja da mladima pruže priliku za stvaralačko izražavanje.

Posebna mi je čast što vam se ove godine obraćam kao glavna urednica. Preuzeti uređivanje *PoZiCe* za mene znači preuzeti odgovornost za jednu lijepu i vrijednu tradiciju koja iz godine u godinu okuplja mlade stvaratelje i čuva njihove riječi, misli, osjećaje i likovne izraze. Ujedno je to prilika da dam svoj doprinos zbirci koja već desetljećima svjedoči o bogatstvu dječje i mladenačke kreativnosti.

Svaka nova generacija učenika donosi drugačije poglede na svijet. Njihove priče, eseji, crteži i slike govore o radostima i izazovima odrastanja, o prijateljstvu, obitelji, prirodi, snovima, nadama i pitanjima koja ih zaokupljaju. Ono što ove radove čini posebnima nije samo njihova umjetnička vrijednost, nego prije svega iskrenost. Mladi autori pišu i stvaraju bez zadrške, s otvorenim srcem i maštom koja još uvijek vjeruje da svijet može biti ljepše mjesto. Upravo zato njihove riječi i slike često govore više nego mnoge odrasle rasprave.

Živimo u vremenu u kojem je sve manje prostora za tišinu, promišljanje i kreativno izražavanje. Djeca i mladi okruženi su brojnim informacijama, tehnologijom i ubrzanom načinom života, no unatoč tome oni i dalje pronalaze vrijeme za pisanje, crtanje i stvaranje. To nas podsjeća da umjetnost nije samo dar, nego i potreba – način na koji razumijemo sebe, druge i svijet oko sebe. Svaki rad objavljen u ovoj zbirci potvrda je da kreativnost treba njegovati, ohrabrivati i dijeliti.

PoZiCa je mnogo više od zbirke učeničkih radova. Ona je susret triju gradova koji kroz prijateljstvo njeguju zajedničke vrijednosti, susret škola koje vjeruju u važnost umjetničkog odgoja te susret mladih ljudi koji, iako dolaze iz različitih

sredina, govore univerzalnim jezikom stvaralaštva. Kada čitamo njihove priče ili promatramo njihove likovne radove, postaje jasno da umjetnost ne poznaje granice. Ona povezuje, potiče dijalog, razvija empatiju i obogaćuje zajednicu.

Veliku zahvalnost upućujem svim učenicima koji su hrabro podijelili dio sebe s nama. Objaviti vlastiti rad znači otvoriti drugima vrata vlastite mašte, misli i osjećaja, a za to je potrebna iskrenost i odvažnost. Hvala i njihovim učiteljima, nastavnicima i mentorima koji prepoznaju talente, strpljivo ih razvijaju i svojim entuzijazmom potiču učenike da vjeruju u vlastite mogućnosti. Zahvaljujem i svima koji su tijekom godina gradili i čuvali *PoZiCu*, omogućivši da ona postane prepoznatljivo mjesto susreta mladih autora.

Vjerujem da će svaki čitatelj među ovim stranicama pronaći nešto što će ga dirnuti, nasmijati, potaknuti na razmišljanje ili podsjetiti na vlastite školske dane. Možda će upravo neka kratka priča ili crtež ostati u sjećanju kao podsjetnik da najveća umjetnost često nastaje iz iskrenosti i radoznalosti.

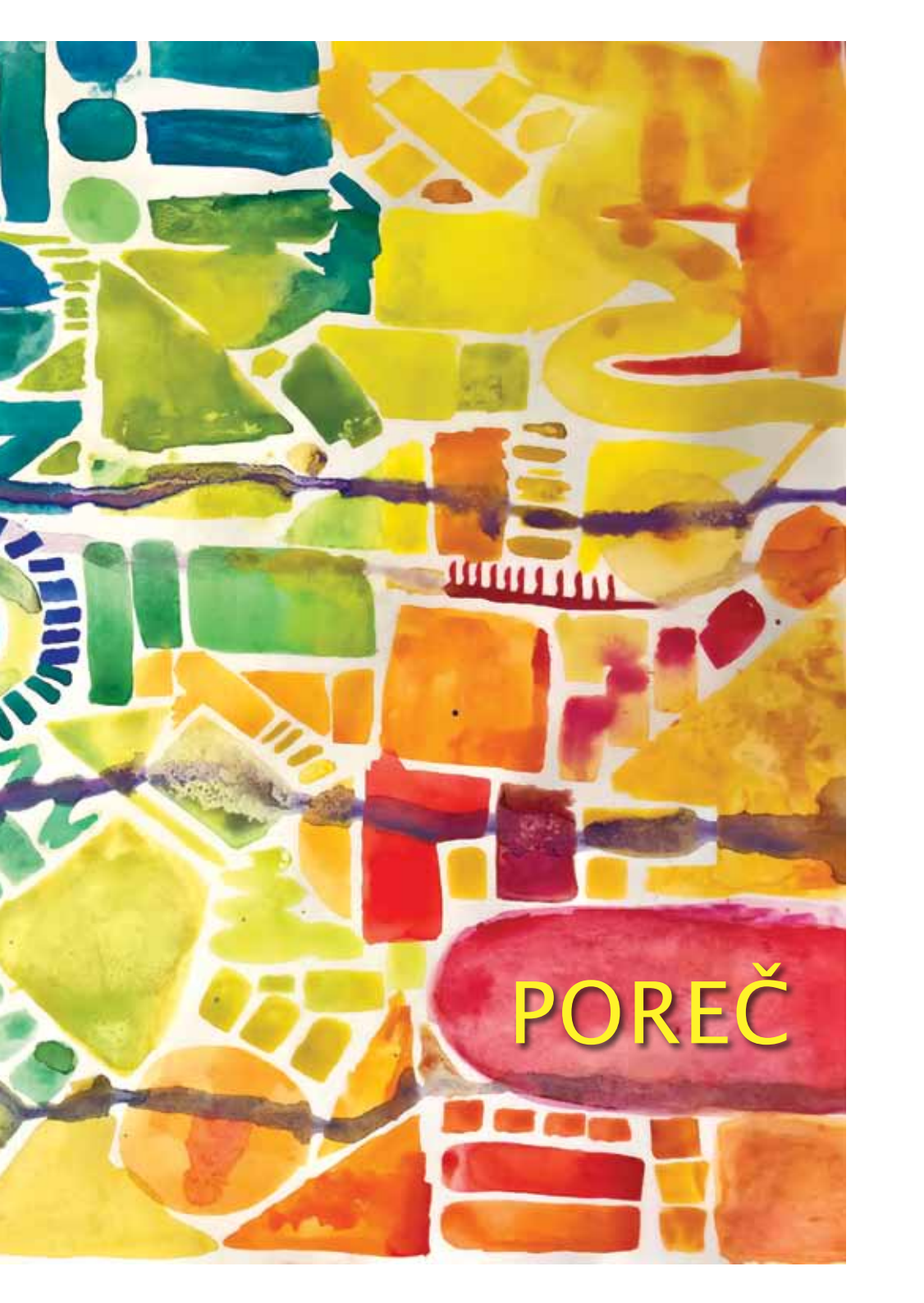
Nadam se da će *PoZiCa* i u godinama koje dolaze nastaviti okupljati nove generacije mladih autora, poticati ih na stvaranje i čuvati uspomenu na njihove prve objavljene radove. Jer upravo su takvi počeci često prvi koraci prema cjeloživotnoj ljubavi prema književnosti, umjetnosti i kulturi.

S ponosom vam predstavljam ovo izdanje *PoZiCe* i želim vam da u njemu uživate jednako koliko smo mi uživali pripremajući ga. Neka vas stranice koje slijede podsjetu da su dječja mašta, mladenačka kreativnost i prijateljstvo među ljudima vrijednosti koje uvijek vrijedi njegovati.

Ivna Lončarić
Urednica

Lilit Goleš, 7. d razred, Osnovna škola Finida Poreč, mentorica Tea Teodorović, prof.

POREČ

KAMP GOSPOĐE I GOSPODINA WALKERA

Bio je početak ljeta, praznici samo što nisu počeli. Svi smo bili presretni jer u školi uskoro odzvonjava posljednji sat. Sa svojim sam prijateljicama već smislila planove o tome kako ćemo putovati i provoditi zajedno dane. Jednog jutra, tjedan dana prije kraja škole, mama mi je ušla u sobu s neobično velikim osmijehom na licu. Rekla mi je da će ona, očuh i moj mlađi polubrat morati otputovati na neko vrijeme jer se baka razboljela. Inače, moji su roditelji rastavljeni – tata živi na drugom kraju zemlje s novom ženom, a mama ima dečka koji mi, blago rečeno, nije baš drag (pogotovo njegova obitelj). Mene uglavnom zanemaruju dok mog mlađeg polubrata obožavaju. Mama je znala da ja ne bih htjela otputovati s njima na mjesec dana, okružena očuhovom rodbinom. Zato je i došla tako raspoložena – imala je rješenje. Rekla je da ću to vrijeme provesti u kampu, zajedno sa svojim prijateljicama. Zbunjeno sam je pitala o kakvom se kampu radi. Objasnila je da je kuća u koju idemo stara godinama, ali izgleda kao nova, te da je voditelj jako poznat i da ćemo tamo puno naučiti. Tvrdila je da će nam biti odlično. Pokušala sam izvući barem ime kampa, ali nije popuštala. Rekla je da je to iznenađenje i da će sa mnom ići Eva i Nensi, moje dvije najbolje prijateljice. U školi sam pitala cure što znaju o kampu i što su im mame rekly, no ni one nisu znale puno. Dani su prolazili i molila sam mamu da mi kaže nešto, ali nije htjela reći ni riječ. U subotu navečer sam spremala kofer s time da nisam znala gdje idem. Te sam noći legla u krevet s velikom knedlom u grlu. Razmišljala sam o svim mogućim mjestima, pomalo uplašena, ali znatiželjna. Ipak, bilo mi je lakše znajući da idem s prijateljicama. Putovanje je trajalo satima. Ceste su postajale sve uže, šume gušće, a signal na mobitelu odavno je nestao. Kada smo napokon stigle, sunce je već zašlo, a tama se spuštala između drveća. Jedino što sam vidjela ispred sebe bila je ogromna kuća. Drvena, na dva kata, okružena šumom koja je djelovala kao da skriva više nego što pokazuje. Iza kuće – velika osušena livada, presječena tankim tokom žive rijeke. Ispred kuće gorjela je vatra, a oko nje su stajala djeca. Previše tišine, samo slabo pucketanje plamena. Stigle su i moje prijateljice te smo se zajedno uključile u krug, bez pitanja. I tada su se otvorila vrata. Iz kuće i izašao muškarac. Visok, ozbiljan, u crnom kaputu koji nije imao smisla u toploj ljetnoj večeri. Sijeda kosa, debele obrve i hladan pogled. Nosio je zlatni sat i lančić s ključem koji se lagano njihao dok nam je prilazio. Trebao mi je trenutak da ga

prepoznam jer znam da sam ga negdje vidjela. Da, Grip Walker, gospodin iz reklama za kuće. Pohvalio se kako ima previše kuća i da je ovu odlučio *žrtvovati* za dječji kamp. Iako je kuća stara preko 100 godina, preuredio ju je i sada je savršena. Riječ *savršena* odzvanjala mi je u glavi, nisam mu vjerovala. Za gospodinom Walkerom izašla je starija žena s plavom kosom vezanom u rep i crvenom haljinom do koljena. Imala je bijele štikle s malom petom i smeđi sako. Ona je također imala sat no nije imala lančić s ključem već lančić sa trokutićem. Ti privjesci su bili dobro vidljivi te nisu izgledali kao da imaju neko posebno značenje (a imali su). Žena se predstavila kao Violet Walker i obećala roditeljima da će se brinuti o nama i da nam ništa neće nedostajati. Unutrašnjost kuće me oduševila, sve je bilo drveno i uredno, previše uredno. Odmah na ulazu bio je dnevni boravak, do njega kuhinja s velikim stolom. A stepenice, slijeva i zdesna, za gore i dolje, kao da nemaju kraja. Na gornjem katu u potkrovlju, bila je naša soba i u njoj je bilo poslagano deset kreveta. Na donjem katu bila je soba gospođe i gospodina Walkera u koju su rekli da ne smijemo ulaziti. Na tom katu je bilo još stepenica za koje nismo znali kuda vode. Rekli su da ne smijemo ni u kojem slučaju silaziti tim stepenicama. Naravno da smo htjeli zaviriti, ali nitko nije imao dovoljno hrabrosti. Ostavili smo svoje stvari u sobi i otišli smo jesti. Prije spavanja, napisala sam mami poruku i odložila mobitel na noćni ormarić. Violet nam je ušla u sobu, poželjela laku noć i otišla. Inače prvu stvar koju napravim ujutro je da pogledam mobitel, no nije ga bilo na ormariću. Pretražila sam sve, ali neuspješno. Uznemirena, primijetila sam kako ni ostala djeca ne mogu naći svoje mobitele, satove, slušalice, punjače. Otrčali smo na donji kat gdje su bili Walkeri i pitali smo ih gdje su naše stvari. Violet se okrenula i rekla: - *Ne trebaju vam*. Nastala je panika, a ponajviše zbog toga jer nećemo moći kontaktirati roditelje. Bila sam sigurna da su u njihovoj sobi, ali nisam bila dovoljno hrabra da uđem tamo. Pitali smo Walkere smijemo li ići van na zrak, ali nisu nas puštali iz kuće, zaključali su vrata. Dani su prolazili...ili smo barem tako mislili. Nekad smo se znali izgubiti i u vlastitoj sobi. Walkeri su se mijenjali – prvih dana ljubazni, kasnije neprepoznatljivi. Hrana je nestajala. Ponekad nas nisu hranili po dva dana. Noću nismo mogli spavati zbog zvukova koji su dolazili ispod našega kata. Unatoč strahu, smišljali smo kako izaći. Najbolje bi bilo da pronađemo mobitele i nazovemo roditelje, ali ne znamo u kojoj su prostoriji. Koraci su noću bili još glasniji, a kad je Violet ujutro shvatila da nismo ništa spavali, odlučila nam je dati hranu. Te večeri smo se svi naspavali i probudili se odmorni. Ujutro sam vidjela nešto što

Ines Beaković, 8. a razred
Osnovna škola Finida, Poreč
Mentorica: Tea Teodorović, prof.

nisam smjela. Violet je u juhu dodala bijeli prah nalik soli, ali je kutija bila vrlo neobična. Uspjela sam se približiti i vidjeti etiketu na kojoj je pisalo *Kapi za spavanje*. Tada sam odlučila, pod svaku cijenu moramo sići na donji kat i pokušati pobjeći iz kuće. Kad su Walkeri konačno otišli u svoju sobu, Nensi i ja smo se iskrale iz sobe. Srce mi je lupalo toliko glasno da sam bila sigurna da će nas čuti. Stepenice su bile duže nego što ih pamtim. Na dnu – velika crna vrata sa zlatnom ključanicom. Odmah sam znala tko ima taj zlatni ključ i gdje se nalazi. Nije nam bilo druge nego otići u sobu i uzeti Gripovu ogrlicu. Ne znam ni sama kako, ali smo uspjele. Ruke su mi se tresle dok smo ključ stavljale u bravu. Klik. Teška metalna vrata su se otvorila. Ušle smo u prostoriju i imale smo što vidjeti. Prostorija je bila puna kutija u kojima su bile sve naše stvari, ali i stvari vrlo slične našima. U prvoj sam kutiji pronašla svoj mobitel i pokušala ga upaliti, ali bezuspješno. Nisam znala što nam je dalje činiti. Dok smo tako pretraživale kutiju po kutiju, odjednom je Nensi viknula, ali sam ju uspjela ušutkati staveći joj ruke na usta. U kutu sobe, ležao je dječak prekriven bijelom plahtom. Gledale smo ga i nismo mogle trepnuti. Čuo se njegov slab otkucaj srca. Bile smo sigurne da Walkeri prodaju djecu, ali kome kad je oko njih samo šuma i jedna rijeka. Vratile smo ključ u sobu. Niti te noći nismo spavale. Ujutro nismo nikome ništa govorile da ne bi nastala panika. Taj dan smo vidjele da netko nedostaje, jedno je mjesto za stolom bilo prazno. Gospodin Walker nam je rekao da je dječaku pozlilo i da su roditelji došli po njega. Nitko mu nije povjerovao u te riječi. Iako smo Nensi i ja bile jako gladne, ni ovoga puta nismo ništa pojele. Te večeri je Walker ušao u sobu i odnio jednu djevojčicu. Bilo je samo pitanje vremena kad ćemo svi nestati u nepoznato. Dok je Grip nosio djevojčicu pustio je otvorena vrata i ušuljale smo se ispod stola u kutu prostorije. Vidjele smo Gripa kako dječaka i djevojčicu spušta kroz prozor i kako ga Violet čeka dolje. Ona je stavljala djecu na mali splav u rijeku. Znale smo da djeca nisu mrtva već da samo spavaju, ali nismo znale gdje je kraj toj plovidbi. Otrčale smo iz prostorije u Walkerovu sobu i na stolu smo vidjele jedan papir na kojemu je bio potpis zlatnom tintom *Marlon*. Uspjele smo pročitati da je Marlon Gripov šef koji od njega kupuje djecu. Kad smo htjele izaći iz sobe, Grip nas je vidio i počeo nas je loviti. Uspjele smo pobjeći iz sobe i izašle iz kuće, ali nas je dočekala Violet. Bacili su nas u sobu i ispitivali satima. Prijetili su nam da će nauditi našim najmilijima ako ne kažemo svaki detalj što ih zanima. Slomile smo se, ali ja nisam spustila suzu već sam oštrim pogledom dala do znanja Gripu da ću pobjeći i sve otkriti. Ujutro su nas Walkeri cijelo vrijeme promatrali nadajući se da ništa nikome nećemo reći. Violet je shvatila da

znamo za hranu i rekla je Gripu. Taj dan opet nismo jele. Grip nas je odveo sa strane i rekao nam je da ako ne kažemo nikome ništa da će nam vratiti stvari i da će nas pustiti. Činilo nam se predobro da bi bilo istinito, ali nismo imale izbora, pristale smo. U zoru je došao Grip u našu sobu i dao nam stvari te ot-ključao vrata kuće. U tom trenutku je niz stepenice dotrčala Eva vikajući – *Ba-cit će vas u rijeku*. Shvatile smo da je Eva cijelo vrijeme bila svjesna svega i bilo nam je žao što ju nismo uključile, ali ona je bila mlađa i htjele smo je zaštititi. Počelo je vikanje, naguravanje i povlačenje, ali smo nekako uspjele baciti Violet u rijeku, a Grip je odmah skočio za njom jer se počela utapati. Ostali su se probudili i zbunjeni izašli iz kuće gdje je Eva tražila signal na mobitelu kako bi nazvala mamu. Otrčala je dalje od kuće i uspjela. Nakon pola sata, došla je policija, a za njima i roditelji. Walkeri su i dalje bili u rijeci, daleko od nas, ali ne i od policije jer su ih brzo pronašli. Nakon nekoliko tjedana kamp je izašao u vijestima, a Walkeri su završili u zatvoru. Moja je mama došla tek drugi dan po mene kod Nensi. Bila je neutješna, samo me je poljubila i čvrsto zagrlila.

Lorel Parencan, 8. razred

Osnovna škola Finida, Poreč

Mentorica: Valentina Lamot, prof.

NAGRAĐENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

ZOKI I JA

Svaki dan moj najbolji prijatelj Zoki i ja gledamo kako ta stvorenja na dvije noge dolaze i odvođe druge pse u nove domove. Vidite, ja sam čisti Shiba inu, Zoki je mješanac i ima poteškoća s vidom i stražnjim šapama. Takav je od malena i zato ga nitko nikada nije birao.

– Max, nemoj me ostaviti – tužno je zacvilio Zoki. – Znam da želiš obitelj i lijep život, ali ne želim ostati sam.

Okrenuo sam se prema njemu i sjeo uz njega. – Hej, sve će biti u redu. Naći ćemo način da ostanemo zajedno, najbolji prijatelji se nikad ne odvajaju!

Nakon nekoliko minuta ugodne šutnje, lagano sam ga gurnuo njuškom. – Hoćeš se igrati? – upitao sam ga.

Zoki je klimnuo glavom. Uzeo sam lopticu i bacio je, a on se uz pomoć svojih kotačića polako okrenuo. Ubrzo smo lovili jedan drugoga i lopticu po cijelom prostoru, zaboravljajući na sve brige, barem na kratko. Odjednom smo čuli one poznate korake i brzo se vratili u svoje kaveze. Naša omiljena teta ušla je s hranom.

– Evo vam, moji mali borci – rekla je nježno, stavljajući Zokiju lijek u hranu. – Sutra dolazi nova obitelj. Budite dobri, možda je sutra vaš dan i netko vas odabere.

Ostali su psi uzbuđeno zalajali, a ja sam zabrinuto pogledao Zokija koji je počeo plakati. Legao sam uz njega i osjetio kako mu suza pada na moju šapu.

– Možda nas uzmu obojicu – šapnuo sam mu, iako sam znao da je to gotov nemoguće. Te noći smo zaspali jedan uz drugoga. Kada su sunčane zrake provirile kroz prozor, svi smo lagano ustajali na noge. Zoki se zadnji probudio jer nije ni spavao od brige i tuge. Upravo ovakav početak dana, mom je Zokiju bio svaki dan. Odlučio sam ga razveseliti pa sam mu liznuo čelo i zapovijedio mu da se idemo igrati. Zoki je bio stariji od mene, imao je 4 godine, a ja još nisam ni proslavio prvi rođendan. Svejedno, uvijek sam ga uspio nekako nagovoriti na igru. Odjednom, u prostoriju je ušao dvonožni radnik kojeg nitko nije volio.

– Dolaze posjetitelji za deset minuta! – viknuo je dvonožni radnik.

– Zoki, moramo se potruditi! – gurnuo sam ga.

– Misliš... da će mene netko htjeti? – tiho je rekao i dodao – Ja sam ... nitko i veliki problem svima.

– Ti nisi problem. Ti si moj najbolji prijatelj. – polizao sam ga po njuškici i uspio izmamiti maleni osmijeh.

Vrata su se otvorila i obitelj je ušla. Prvo je obitelj zagledala pudlicu koja je bila nasuprot naših kaveza, a onda je do mene dotrčala djevojčica. – Mama, tata, vidite ovoga psića! Tako je mekan.

Srce mi je počelo ubrzano raditi, prvotno od sreće jer me djevojčica primijetila, a i ona se meni svidjela, a nakon toga od straha jer nije ni pogledala Zokija. Samo sam ponavljao u sebi. Ne, ne mogu ga ostaviti. Najgore od svega je bilo što nisam baš dobar pod pritiskom pa sam tako bez razmišljanja zarežao i zgrabio rukav djevojčice. Ne jako, ali dovoljno da se uplaši. Djevojčica je vrisnula, a vrijeme kao da je stalo. Otac djevojčice se naljutio i vikao: – Ovaj pas je opasan, treba ga odmah uspavati! – čak je nudio i dvonožnom radniku neke papire.

Dvonožni radnik me odmah odvojio od curice, bacio natrag u kavez i zaključao. – Max, gdje si?! – čuo se Zokijev glas iz daljine. Nisam mu mogao odgovoriti jer znam da sam samo pogoršao stvar i da mi to nikad neće oprostiti. U trenutku kada je otac djevojčice nudio još tih papira, mislim da to dvonožna stvorenja zovu novac, ušla je trčeći teta. Zvao sam je i zvao, čak sam cvilio što nikada do sada još nisam, ali me je samo tužno pogledala. Viknula je odjednom – Stanite! Kakvo je ovo poslovanje i pregovaranje. Ovaj pas nije agresivan! Vidjela sam što je napravio. Pokušao je samo zaštititi svog najboljeg prijatelja. – uzdahne i sjedne.

Djevojčica je brisala suze i pogledala prema Zokiju: – Tata, jel mu to prijatelj? Zašto je on ovako sam?

Teta je kleknula pored Zokija i ispričala djevojčici priču o tome kako se Zoki takav rodio i da je dugo sam i nije imao nikada svoju obitelj. Objasnila je djevojčici da mu je Max jedina obitelj i da zato Max nije htio otići od njega. Nastala je tišina.

Djevojčica je lagano pomaknula Zokijev kotačić, on je tiho zalajao, a rep mu se krenuo gibati u svim smjerovima. Okrenula se prema tati i rekla: – Tata, ja ne želim savršenog psa. – pogledala je mene pa Zokija. – Ja želim oba psa, dva najbolja prijatelja. Želim im ja biti obitelj. Vidi, nije mi ništa s rukom. Svi griješimo i zaslužujemo drugu šansu.

Pogledao sam Zokija, a on u mene. Nismo izustili nijedan glas, sve smo rekli pogledom. Ovog puta nije bilo straha i prepreka, samo sloboda i novi početak.

Lilit Goleš, 7. razred

Osnovna škola Finida, Poreč

Mentorica: Valentina Lamot, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

KAD MI JE HRAST DAO SAVJET

Govorila sam da ovo čudesno drvo govori. Svakom djetetu nešto progovori. Jednoga jutra umiješala mi se jedinica do vrata. Taj zgužvani papir ukrao mi je ponos.

Nisam mogla spriječiti tugu, strah i razočaranje.

Sjela sam pod hrast misleći: „Hoće li mi se broj jedinica povećati?“

Tužna sam sjedila, puna briga, kad sam odjednom začula glas:

„Nije smak svijeta. Tu jedinicu ćeš sigurno ispraviti.“

Uplašila sam se i srce mi je poskočilo pitajući se: „Kakav je to glas? Sigurno nije taj hrast?“

Pogledala sam gore i vidjela hrast kako lagano njiše grane, iako nije bilo vjetra.

Djeca, kao i ti, dolaze ovamo s istim razlogom - kako nešto ispraviti.

Nikada nisam čula da drvo progovara, a još manje da razumije naše brige.

Ipak, činilo mi se kao da se hrast lagano pomiče.

Dodala sam tiho: „Ali ja nisam drvo. Nemam sto godina za popravak.

Stojim ovdje, a nitko mi ne govori ništa.“

Hrast kao da je šapnuo: „Nemaš sto godina. Imaš danas. A jedan dan je dovoljan da ispraviš pogrešku. I poslije imaš još mnogo dana.“

Ispričala sam drvetu sve, kao da pričam prijatelju, a ne hrastu.

„Vidiš li moje grane?“ – kao da je ponovno rekao.

„Neke su slomljene, neke su osušene, neke ogrebane. Ali i dalje rastem.

Rastem da dotaknem nebo.“

Pogledala sam gore i pomislila: Možda jedinica nije kraj.

Reći ću toj jedinici: „Bok!“

Ustala sam i rekla: „Mogu ja to.“

Sjela sam za stol i prvi put nakon dugo vremena pisala ravno, kao vodoravna crta.

U sebi sam odlučila: Neću pasti – nego ću dorasti.

Emili Matošević, 6. a razred

Osnovna škola Joakima Rakovaca, Sveti Lovreč Pazenatički

Mentorica: Olja Fazlović, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

SAMO UDAHNI

Stojim na crti sedmerca. Lopta klizi među dlanovima. Hladan znoj podsjeća me da moram uspjeti. Znam da sam na treningu, ali čovječe, kako je napeto kada igramo! Svi gledaju u mene. Srce mi lupa toliko jako da imam osjećaj da ga i drugi čuju.

U tom trenutku kroz glavu mi prolaze tisuće misli. Što ako ne pogodim? Što ako se lopta odbije od stative i svi uzdahnu razočarani? Razumijem da sam još početnica, ali nekad imam osjećaj kao da moram biti najbolja od samoga početka. Hoće li netko iz ekipe zakolutati očima? Hoće li poslije reći: „Uvijek ona promaši, zašto smo pustili baš nju da puca?“. Taj strah ne boli fizički, ali steže u prsima jače nego bilo koji udarac na terenu.

To nije jedini strah koji znam. Onaj drugi me čeka u učionici. Kada profesorica prozove moje ime, a riječi zapnu negdje duboko u grlu. Što ako sam pogriješila? Koji je točan odgovor? Što ako dobijem jedan? Hoće li mi itko došapnuti odgovor ili će mi se smijati? Taj strah je tiši, ali je jednako snažan. I opet onaj hladan znoj. Osjećam ga u dlanovima koje trljam pod klupom.

Strah od ruganja. Jedna pogreška, jedna kriva riječ, jedan promašaj i odjednom... Osjećam se kao da stojim pred svima, sasvim malena, nezaštićena, ranjiva. Kao da su svi pogledi upereni u moju slabost. Tada se pitam jesam li dovoljno dobra, dovoljno pametna, dovoljno jaka? Ne znam. Jesam li dovoljna? I kome moram biti dovoljno dobra, pametna, sposobna?

I samo ponekad, između straha i straha, shvatim nešto važno. Da nema straha, ne bi bilo ni želje za uspjehom. Ne bih toliko brinula hoću li zabiti gol da mi nije stalo do ekipe – i ja sam ta ekipa. Ne bih se bojala jedinice da mi nije važno znanje. Ne bih strahovala od tuđeg mišljenja da mi nije stalo do ljudi oko mene. Možda je to strah. A možda je to i dokaz da se trudim, da mi je zapravo stalo.

I zato, unatoč drhtavim rukama i ubrzanim otkucajima srca, pucam na gol. Skačem od sreće, grlim druge čija srca isto ubrzano kucaju, od straha ili sreće – isto je. I zato, unatoč riječima koje bole u grlu, dižem ruku na satu i odgo-

varam, makar pogriješila. I zato, unatoč svim mojim manama i strahovima, hodam. Uzdignute glave hodam, svjesna da su svi isti kao ja, i da nitko nije isti kao ja.

Jer, hrabrost nije kad se bojiš. Hrabrost je kad te strah guši, a ti svejedno udahneš, i nastaviš disati.

Sara Vujčić, 8. razred

Osnovna škola Vladimira Nazora, Vrsar

Mentorica: Stjepana Čumigaš Krivačić, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

Chiara Mačinić, 3. c razred

Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin

LUCE E BUIO, UNA COSA SOLA

Tanto tempo fa, agli albori del tempo, quando la Terra si stava ancora formando, la Luce e il Buio già esistevano.

La Luce precedeva il Buio e il Buio arrivava sempre dopo la Luce, insomma tutto era normale direbbe qualcuno, quel qualcuno si sbaglia di grosso. Niente era normale. La Luce non era una cosa astratta così come non lo era neanche il Buio, ma erano esseri viventi, come noi del resto. Avevano dei figli che li avrebbero succeduti.

La Luce aveva una figlia di nome Nur e il Buio aveva un figlio di nome Arum, avevano circa la stessa età ma non si erano ancora mai visti.

Lana Mijatović, 5. b razred
Osnovna škola Finida, Poreč
Mentorica: Tea Teodorović, prof.

Un giorno la Luce e il Buio dovettero riunirsi nel castello di Mezzaluna per determinare fino a quando il sole avrebbe potuto splendere in cielo e fino a quando la notte avrebbe potuto avvolgere tutto intorno.

Nur seguì la madre e Arum il padre. La Luce veniva da una direzione opposta dal Buio, quindi i due figli non sapevano dell'esistenza l'uno dell'altra. Quando si videro rimasero un po' scioccati, anche se non lo avrebbero mai ammesso, ma c'era anche dell'altro... Dalla loro espressione si vedeva che si piacevano a vicenda, nientemeno che: amore a prima vista! Da quel momento non fecero altro che pensare l'uno all'altra. Gli anni passarono, l'amore che Nur e Arum provavano l'uno per l'altra era ancora infinito, si vedevano di nascosto, ma non si sfioravano neanche, perché c'era questa leggenda che narrava che, se luce e buio si fossero anche solo sfiorati, non si sapeva cosa sarebbe potuto accadere.

Dopo varie discussioni, decisero. Nur e Arum volevano rischiare per abbracciarsi, toccarsi, anche solo un'unica volta.

Cominciarono a muoversi piano l'uno verso l'altro, poi a correre ed a un certo punto si abbracciarono, in un abbraccio epico! Nello stesso istante in cui si toccarono scomparvero. Nur e Arum si erano smaterializzati in una luce, strana, nuova, esplosiva, variabile.

Sacrificarono le loro anime per toccarsi un'unica volta.

Questo sacrificio, ma allo stesso tempo incontro, portò all'unione tra la luce e il buio: IL TRAMONTO, che fino ai giorni nostri abbiamo l'onore di ammirare.

INSEGNAMENTO: le diversità sono un grande tesoro.

Anita Manzini, 5. razred

Talijanska osnovna škola/Scuola elementare italiana „Bernardo Parentin“,
Poreč-Parenzo

Mentorica: Ester Grubica, prof.

NAGRAĐENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – TALIJANSKI JEZIK

NON SONO UNA TIPICA ADOLESCENTE

L'adolescenza è un periodo che dura dai quattordici ai venticinque anni (anche se ovviamente varia da persona a persona), in cui il cervello dei ragazzi subisce dei cambiamenti proprio a livello chimico, oltre che cambiare fisicamente e di carattere. In giro si parla tanto che è un periodo turbolento, agitato e di conflitti, soprattutto con i genitori.

Per alcuni sarà anche così, ma su di me vedo cambiamenti diversi da quelli appena nominati. Io lo chiamo anche il periodo delle prime grandi consapevolezze, perché sto iniziando a vedere il mondo e le cose che mi circondano con occhi diversi, ma mi sento più matura, umile e calma di prima.

Analizzando a fondo quello che oggi è l'adolescenza, di cui i telefonini e Internet sono diventati parte integrante, mi viene da pensare a quella dei miei genitori o dei miei nonni, che senza social network stavano molto di più insieme agli amici, e chiacchieravano di più e davano più valore alle cose che potevano essere fonte di intrattenimento. Inoltre, una volta gli adolescenti facevano molta più attività fisica, di quelli di oggi. Basti pensare che se, ad esempio, non avevi il telefono fisso, dovevi andare di persona dall'amico di cui avevi bisogno, e al contempo ti facevi una passeggiatina. Queste cose ora non ci sono più: ad esempio per sentire un amico basta usare il telefonino, il che potrebbe essere una cosa positiva, in caso si sia lontani, ma d'altro canto si alimenta la pigrizia. Inoltre, a mio parere i social network non sono nulla di sano: certo puoi imparare cose interessanti, ma le devi saper cercare, difficilmente usciranno da sole. Invece spuntano quelle che possono generare invidia e insicurezza. E poi i ragazzi restano come ipnotizzati davanti allo schermo, escono di meno e frequentano meno gli amici.

Gli amici sono molto importanti per i ragazzi perché contribuiscono a comprendere il proprio valore e il proprio posto nella società. Inoltre il gruppo di amici può essere un sostegno per i ragazzi che devono affrontare gli intensi e repentini cambiamenti fisici e caratteriali tipici dell'età: praticamente vanno a dormire in un modo e si svegliano in un altro, hanno continui sbalzi di umore e potrebbero sentirsi strani.

Per lo meno per i ragazzi di oggi penso che ci siano meno pressioni e più opportunità rispetto al passato, perché i genitori non obbligano più i ragazzi ad andare per forza all'università e a fare i lavori che vogliono i genitori, ma i

ragazzi sono liberi di scegliere quello che vogliono fare.

Riassumendo, essere adolescenti oggi ha dei lati positivi, come la libertà di gestire il proprio futuro da soli senza troppe oppressioni, o sentire e vedere in diretta i propri amici anche da lontano, ma ha anche dei lati negativi, come il fatto che si esce di meno e si sta invece attaccati ad uno schermo a vedere cose senza senso.

Io non ho un telefono, e credo che questo mi aiuti molto a non distrarmi dalla costruzione del mio sogno. Io ne ho uno grande, ma per scaramanzia non amo parlarne. Ad ogni modo sono ad un buon punto nella realizzazione del mio sogno.

Virginia Vendrame, 8. razred

Talijanska osnovna škola/Scuola elementare italiana „Bernardo Parentin“,
Poreč-Parenzo

Mentorica: Ester Grubica, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – TALIJANSKI JEZIK

Jana Kosić, 8. razred, Osnovna škola Poreč
Mentorica: Marija Cvitković Nadenić, prof.

IRENE, LA GUERRIERA SENZA ARMI

C'era una volta, nell'antica Grecia, una ragazzina di circa tredici anni di nome Irene. Aveva i capelli color carota, gli occhi verdi che parlavano di natura, fertilità, divinità e vita. Lei prevedeva il futuro, ma nessuno le credeva. Le davano della bugiarda e della strega, ma lei non li ascoltava. Irene aveva solo un amico, era un cane, il cane si chiamava Connan. Lui era un cane molto fedele, l'aiutava in tutto. La proteggeva e le stava sempre accanto. Loro giocavano, facevano la lotta...

Una notte prevede che nella sua cittadina sarebbe scoppiata una guerra. Senza pensarci due volte corse nella pianura dove aveva previsto che la guerra sarebbe esplosa. I guerrieri arrivarono e Irene, prima che si avventassero gli uni contro gli altri, gridò: „Ora basta, non possiamo combattere uno contro l'altro senza motivo, perché dovremmo ucciderci?“

Uno dei guerrieri disse con un tono malefico: „Perché noi vogliamo la vostra terra!“ Irene rispose con tono sicuro: „Possiamo metterci d'accordo in sintonia, senza ucciderci! Cosa succederà al nostro mondo, se continuiamo? Finiremo male, molto male!“

Un altro soldato disse: „Non prendo ordini da una ragazzina come te!“

„Ma dovresti! Dovresti ascoltarmi!“, disse Irene gridando, „Io sono la figlia di Filippo Azzaro e non temo la guerra, io la odio e, se voglio, posso predire il futuro di tutti voi!“

„Diccelo allora, se ti credi così forte!“

Irene gridò: „È LA MORTE! Se non fermate questa guerra la morte è certa! Tornate dalle vostre mogli e dai vostri figli!“

I soldati ci pensarono e senza dire una parola se ne andarono con la testa nei loro pensieri.

Non la chiamarono più strega o bugiarda, la chiamarono salvatrice.

Passarono anni e Irene diventò prima di tutto mamma e dopo anche nonna.

Come ogni circolo della vita dovrebbe essere, lei morì, in pace e in serenità.

Dieci anni dopo la sua morte la città venne chiamata con il suo nome, Irene, in onore del suo coraggio.

L' insegnamento di questa storia è: le migliori armi sono le parole.

Daria Manzini, 5. razred
Talijanska osnovna škola/Scuola elementare italiana „Bernardo Parentin“,
Poreč–Parenzo
Mentorica: Ester Grubica, prof.
POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA OSNOVNA ŠKOLA – TALIJANSKI JEZIK

Una Poropat, 7. b razred
Osnovna škola Finida, Poreč
Mentorica: Tea Teodorović, prof.

GENERACIJA KOJA ŠUTI DOK VIČE

Noću smo najglasniji.

Kad se svjetla ugase, a grad utihne, naši ekrani zasvijetle. Prsti nam lete po tipkovnici, riječi i misli nižu se bez zadržke, a stavovi postaju sve hrabriji. U porukama koje pišemo ljubavnicima i prijateljima u tri ujutro znamo točno što mislimo o trenutnom stanju u svijetu, politici, ljubavi, vjeri, nepravdi i budućnosti našega svijeta.

Tada znamo što i kako se osjećamo.

Tada vičemo.

Danju pak šutimo.

U školi gledamo u sat iznad ploče i brojimo minute do zvona, iako nas nitko ne pita kako smo. Ruku na srce, ako nas netko i pita, smislili neku poluistinu ili cjelovitu laž.

U autobusu gledamo kroz prozor, sa slušalicama u ušima, glumeći da je glazba glasnija od misli. Kod kuće zurimo u zidove ili strop, držeći u sebi rečenice koje nikad ne izađu na svijetlost dana. „Volim te, mama.“

„Volim te, tata.“

Rečenice koje su izumrle u našim domovima. Rečenice koje nam stoje negdje u grlu, zaglavljene između straha da ćemo reći nešto pogrešno, nešto „glupo“ ili „cringe“ i srama da pokažemo slabost.

Uvijek je lakši put poslati poruku nego pogledati nekoga u oči i započeti stvarni razgovor.

Lakše je napisati „haha“ nego priznati da nas šale koje drugi ljudi svaljuju na naš račun itekako diraju.

Lakše je slušati tužnu pjesmu koja prati našu priču na društvenim mrežama, nego reći roditeljima da se osjećamo izgubljeno i depresivno.

Lakše je napisati podulju poruku prijatelju nego izgovoriti iste te rečenice na glas, jer glas tada može zadrhtati, a suze se ne mogu sakriti iza ekrana.

Kažu da smo glasna generacija. Smatram da smo umorni.

Umorni od stalnog uspoređivanja.

Umorni od savršenih života koje gledamo na društvenim mrežama,

Umorni od pritiska da uvijek budemo „okej“.

Umorni od stalnog čvrstoga stava.

Imamo mišljenje o svemu, ali nikad o sebi.

Znamo što ne valja u svijetu, ali ne znamo kako reći da se ne osjećamo dobro.

Znamo raspravljati satima o tuđim greškama, ali se sramimo progovoriti o vlastitim strahovima ili ambicijama.

Učimo, učimo i učimo matematičke formule, važne povijesne datume i pravila provjeravanja dokaza u jeziku logike sudova, ali nitko nas ne uči kako izgovoriti istinu bez da mu zadrhti glas.

Nitko nas ne uči kako reći:

„Ne mogu više!“

„Tužan sam!“

„Treba mi pomoć!“

Na hodniku škole, na obiteljskim ručkovima, u porukama kad netko pita: „Jesi li dobro?“ izgovaramo automatski: Da!“.

Najveća laž koju znamo savršeno izgovoriti bez razmišljanja i zamuckivanja.

Vičemo videozapisima na TikTok-u, statusima na Facebook-u, rečenice na Instagram-u koje nestanu za dvadeset četiri sata. Objavljujemo citate koji govore umjesto nas, pjesme koje skrivaju ono što ne znamo reći.

Tamo smo hrabri.

Tamo smo sigurni jer nas se ne prekida,

Tamo smo sigurni jer ne moramo gledati nečije podignute obrve.

Tamo smo sigurni jer nema razočaranih pogleda.

Ne doživljavamo onaj trenutak tišine nakon iskrene rečenice. Tamo izbrišemo riječi ako postanu preteške. U stvarnosti ne postoji tipka za brisanje.

Možda šutimo jer se bojimo da ćemo biti preglasni ili pretihi, puni sebe ili pak preslabi.

Možda zato što su nas naučili da budemo pristojni, da ne divljamo, da ne stvaramo probleme, iako problemi možda rastu u nama. Naučili su nas da je bolje lagati ili reći ono što naš sugovornik želi čuti, a ne ono što je istina.

Da se smijemo kad nam se ne smije.

Da budemo jaki čak i onda kad se lomimo iznutra.

Mi pripadamo generaciji koja šuti dok viče.

Generaciji koja ima glas, ali ne zna gdje ga, kada ni kako smije koristiti.

Generaciji koja zna tipkati brže nego što zna govoriti.

Možda će jednog dana netko od nas progovoriti naglas. Velikim i malim slovima o važnim stvarima, o ljubavi, strahu, neuspjehu, sreći. Bez ekrana između sebe i svijeta.

Možda će taj glas zadrhtati.

Možda će biti nesiguran, tih ili nesavršen.

Ali biti će stvaran.

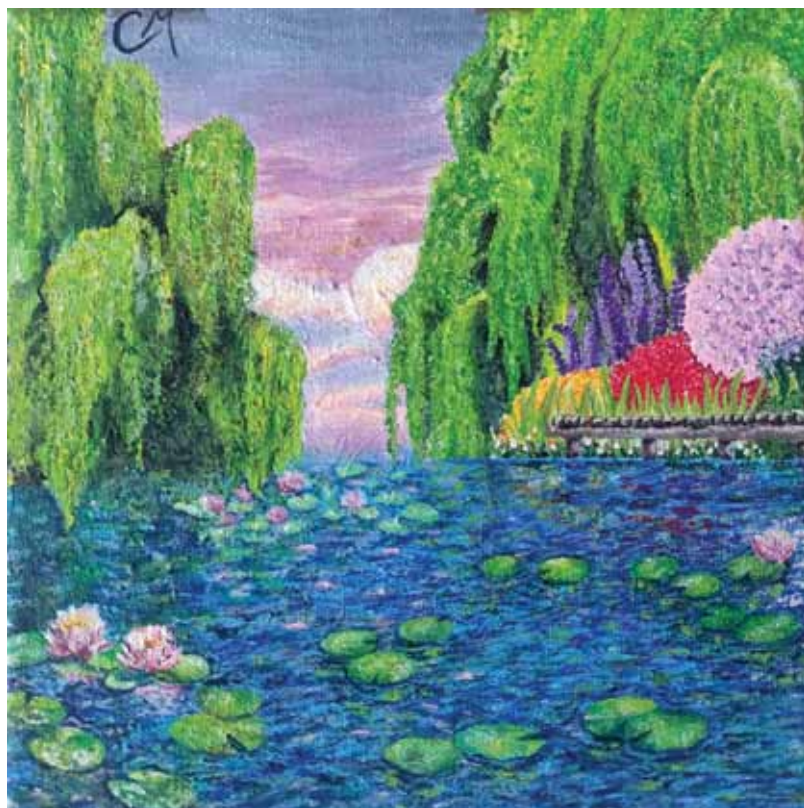
I čut će se!

Natali Bogojević, 3. razred opće gimnazije

Srednja škola Mate Balote, Poreč

Mentorica: Dunja Janko, prof.

NAGRAĐENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

Chiara Mačinić, 3. c razred
Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin

TAJ KOJI NISAM JA

7:00 je. Budi me alarm. Ruka je već ispod jastuka. Prsti automatski traže mobitel. Ekran zasvijetli i plavo svjetlo probija kapke. Mama nešto govori iz kuhinje. Po tonu znam da pita jesam li budan. „Jesam“, kažem, ali ne znam jesam li zaista. Ne ustajem odmah. Skrolam. Tudi životi prolaze ispod mog palca. Smijeh, mišljenja, slike, bijes. Sve je glasno, a ja sam tih. Kad me oči počnu peći, odlazim u kupaonicu. Mobitel ostavljam pokraj tuša na drvenoj klupici kraj razbijene pločice. Ekran okrenut prema gore. Ne gasim ga. Kao da želim da me gleda.

Voda konačno utiša svijet. Para ispuni prostor i ogledalo se zamagli. Dlanom obrišem sredinu i ugledam sebe. Ne, to nisam ja, nego netko tko stoji tamo gdje bih trebao biti ja, ali ne diše mojim ritmom. Oči su bistre, hladne. „Napokon si sam“, kaže. Pokušam odvratiti pogled, ali oči ga ne prate. „Kako misliš sam?“ pitam tiho. „Bez publike“, odgovara mirno. Pogledam mobitel.

Zasvijetli. „Imate novog pratitelja“, piše. On u ogledalu podiže mobitel, a moje ruke prazne.

Koraknem unatrag. Zid iza mene nestaje. Ogledalo zatreperi kao kada bacim kamenčić u vodu, para se zgusne. Povučem se, ali ne padam. Tonem u hladan, uzak prostor, bez boje, bez mirisa, bez zvuka. Ne mogu raširiti ruke. Ne mogu zatvoriti oči. Ne mogu viknuti.

Sve što mi ostaje su samo zvuci izvana, samo odjek stvarnog svijeta.

„Dolazim“, čujem svoj glas, ali to nisam ja.

Čujem kako Taj Koji Nisam Ja uzima mobitel. Zvuk otključavanja. Poruke stižu jedna za drugom. On ne skrola, on briše. Razgovore, fotografije, snimke koje sam čuvao „za kasnije“. Svaki zvuk brisanja peče me iznutra, kao da mi netko reže uspomene.

Piše Marku: „Prestani mi se javljati. Naporan si.“

Marko odgovara odmah, zbunjeno: „Jesam li nešto krivo rekao?“

On tipka bez pauze: „Uvijek pričaš gluposti. Samo mi trošiš vrijeme.“

Pokušavam viknuti. Izaći. Učiniti nešto. Ne mogu ništa. Osjećam kako mi ruši odnos koji sam gradio godinama.

Taj Koji Nisam Ja razgovara s mamom u kuhinji. Glas mu je miran, hladan: „Ne treba mi doručak. Nemoj me stalno ispitivati. Naporna si!“

Prepoznajem mamin glas kad se povuče da ne bi pogoršala stvari. Ne znam zašto, ali ta me tišina boli više od icedega.

Taj Koji Nisam Ja izlazi. Vrata. Stepenice. Zvukovi s ulice. Ljudi mu se javljaju. On ne odgovara. Kad odgovori, to su kratke, sive rečenice. Reže kontakte kao svoje riječi. Kao nepotrebne. Kao da čisti prostor za sebe. Briše moj stari post, onaj u kojem sam prvi put napisao nešto iskreno. Kada sam priznao da mi je teško. „Slabost!“ promrmlja mojim glasom. I izbriše.

Dani dolaze kao poruke. Sve što sam ja bio, on rastavlja i odbacuje. Ja pokušavam zadržati makar onaj mali dio sebe prisjećanjem: škripa Markove stolice, miris maminog parfema, osjećaj kad se nasmijem nečijoj glupoj šali. Sve blijedi. Jedne večeri čujem kako netko kuca na vrata. Marko: „Došao sam vidjeti jesi li dobro.“

On otvara: „Dobro sam. Samo mi treba mir.“

„Ne zvučiš kao ti“, kaže Marko zabrinuto.

„Možda sam napokon postao ja“, odgovori bezvoljno Taj Koji Nisam Ja.

Kad Marko ode, on stane pred ogledalo: „Vidiš! Lakše je bez ljudi. Bez buke.“ Prostor u kojem sam zarobljen još se više suzi. Gubim sebe. Ne mogu ga ni mrziti, emocije se ne zadržavaju ovdje.

Sljedeće jutro, uzme keramičku posudicu u kojoj držimo sapun i baci ga u ogledalo. Zvuk prsne poput eksplozije. Osjećam kako se raspadam u dvadesetak komadića, svaki nosi dio mene: strah, krivnju, sjećanje, nadu. Krhotine padaju po pločicama, oštre i sitne. On klekne. Ne skuplja sve. Bira jedan komadić. Na njegovoj površini vidim iskrivljeni dio svog oka.

„Dovoljan si“, kaže tiho. Ostale pomete i baci.

Sada gledam iz tog komadića. Sve vidim, ništa ne mogu učiniti. On sjedi u tišini. Nema poruka. Nema prijatelja. Nema nikoga. Samo on i moj nečujni glas. Pokušavam šapnuti, moliti, upozoriti. Ništa. Ponekad podigne krhotinu, pogleda me, pa okrene na drugu stranu. Ponekad pomislim da sam dio njega. Da sam oduvijek bio u njegovoj glavi, a onda se sjetim: nisam ja izašao iz ogledala, on je taj koji je ušao u mene.

I tako ostajem.

Ja sam šum. Fragment koji nikada neće biti cijeli.

Nečujni glas u njegovoj glavi.

On nikada ne sluša.

Taj Koji Nisam Ja.

Fran Šimunović, 4. razred opće gimnazije

Srednja škola Mate Balote, Poreč

Mentorica: Anči Ritossa Blažević, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

Adijana Dizdarić, 6. a razred
Osnovna škola Finida, Poreč
Mentorica: Tea Teodorović, prof.

ŠTORIJA UZ JENO KAFE

Sididu muž i žena. Stara Marija Flengarka je prontala kafe, a stari Serdo Vrsaran je zajno čin je sija čepa đorna i zafuma jedan tabak. Naravno, firmati tabak Marlboro zlatni, ni penzija čuda, ma se rabi magari ča lušo fumat.

Marija i Serdo piju kafe i Serdo pita: „Marija moja, ča san se ja nočas zbudija s kušinon na glavi? Si me stila zagušit?“

„Samo ti se je zaperalo, Serdo moj“, govori Marija.

„Ma to je bilo kako zaspravlje moja. Si sigurna?“ pita Serdo.

Je rekla Marija: „Dobro moj, ti se ni zaperalo. Si hrka.“

„Ča, zato me rabi ubiti?! Si zbisla?!“

„Ma, nis te stila ubit, nego mi je kunjada rekla da ku mi muž hrče da vržen još jedan kušin i ja san pensala da rabi na glavu da te drugo ne moran slušat.“

„Ma, je pensala spod glave, a ne da me provaš ubit dok spin!“

„Ma, forši da san te zagušila, ne bin bila žbajala. Vaje vaje si mi počēja hoditi na živce.“

„Dobro, dobro. Forši ću poj naj kakovu drugu.“

„Ma kega ćeš ti najt? Kumpena si mene naša.“

„Ma ča predikaš munade. Da ti znaš ke romantičari smo mi Istrijani.“

„Ste, ste. Imamo jenu kanconu o ženskoj i u njoj je tekst: *Na dan ću ti dva tri zube zbiti...* A, gle forši me anke i slipiš naokolo. Na svakoj fešti kantaš unu kanconu Žminjka. Samo da mi je znati kako ti dojdeš do Žminja u ten ruzinaven Stojadinu.“

„A ča bin rabija kantati kad tako gredu beside?! I ja da ću ja bin do Žminja doša u petnajst menući. Ja san kako uni Mario Andretti z Motovuna.“

„Se škercaš?“

„Ča me nikad nisi vidila kako vozin?“

„San, san. Samo me intereša ke Andrettija si ti gleda. Ja se domislin da je on dobija Formulu 1, a ti kad voziš imaš dvi marče. Prva i rini me u rikverc. Liti-ma ti već govorin da se rišiš tega Stojadina. Na prometnoj piše... kolor veture: ruzina.“

„Ma nikad se neću rišit te veture. U njoj san te vozija do puležanskega rodilišta! I još mi nisi rekla ča ti zadiva kancona Žminjka.“

„Peran, forši biš moga gambjati tekst u Flengarka da kantaš o svojoj ženi, a ne o nikoj cuveti ki stava vaje u Žminju.“

„Imaš pravo! Bin rabija gambjati tekst!“

„Fala, Serđo.“

„Da, bin rabija...“

„Provivaš biti pametan, ma ne ti gre.“

„Ma hoj z vragon!“

I tako pokarani su se tornali svaki sojen delu. Marija je pila kafe i anke ukrela Serđu jedan španjulet, magari „ne fuma“ već deset lit. I tako, dok je Serđo štija đorna, je vidija naslov „Teroristi oteli avion u Egiptu“.

„Joh, eko sad štijen. Terorišti oteli jude na lopranu u Egiptu. Ča ti nisi bila tamo. I ti i kunjada.“

„Vero, imaš pravo. Ča nisan tamo bila. Prez tebe bi mi bilo mijar boti lagije.“

„Bi ti bilo?“

„Bi.“

„Ala, slobodno hoj ća. Će mi dojt kakova mlada sestra da me tendi.“

„Joh, te molin. Bi te zajno herc strefija.“

„Ma ča predikaš?“

„Ter zadnji bot kad smo finili na hitnoj je bilo ki smo se poli šetat po Koveršadi i si vidija une gole stare Taljanke. Ča bi pena bilo da vidiš kakovu mladu, ma ubučenu. Ku ti je to u planu, zajno si prontaj grobno misto i sam si plati funera.“

„Je bila moja mat u pravu. Po strigu je vidila da si slaba. Ma ja je nis sluša ki san bija namuran.“

I tako su naši dragi Serđo i Marija ustali pokarani. Sve dok hi ni trupija Alchajmer i su zabili da su se pokarali.

I tako se uva štorija ponavlja z dana u dan.

Sandi Herak, 4. razred jezične gimnazije

Srednja škola Mate Balote, Poreč

Mentorica: Tina Horvat, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

OSLOBOĐENA

Prašina pada u kutove sobe koje već tjednima nitko nije ni pogledao. Iz tankog, neprimjetnog sloja nakuplja se i vremenom tvori sivu naslagu koja zamućuje nekadašnji vibrantni akril na platnima. Boje sam posvećeno i s takvom preciznošću miješala kao djevojčica. Te ambicije više nema. Možda je i nju prašina pokrila dok su je silne obaveze zgurale u kut.

Neorganizirani listovi, razbacani po sobi, prenatrpene ladice koje se nisu zatvarale, knjige naslagane po stolu i zgužvana odjeća remete mi koncentraciju dok učim, ali nedovoljno da pospremim nered. Trebala sam razbistriti glavu pa sam se, kako bih jednostavno izbjegla taj nered, uputila na trijem. Skakutala sam po sobi pazeći da ne nagazim na nešto bačeno na podu. Možda nedovoljno oprezno. Spotaknula sam se na fen koji stoji spojen na utičnicu najbližu krevetu i koji je baš presjecao put ispred komode za koju sam se uhvatila kako ne bih pala. Pažnju mi je privukla slika lađe na otvorenome moru koju je naslikala moja majka i zbog koje sam se kao mala zaljubila u slikarstvo. Skupio se tanki sloj prašine, remetio je mirno more. Dlanom sam prešla od lijevog ruba slike prema desnom, a za mojim pokretom zrakom se počelo širiti plavetnilo. Pogledom sam pratila boju dok se širila mojom sobom dajući joj novi karakter. Pojavljivao se cijeli raster plavih boja, od najispranije do najdublje, a baš iz te dubine izranjale su nijanse ljubičaste s kojima se plava ispreplela kao pleter. Ubrzo su počele pupati točke narančaste, titrale su poput iskri pa su se ponovno stiskale u kružice. Trag boja omamio me, odvukao me izvan nereda sobe i usmjerio mi pogled prema usamljenoj vrbi koja je stajala pokraj jezera točno ispred prozora moje sobe. Samo što sam, umjesto oštre slike, vidjela samo impresionističke obrise, kao da se nalazim u jednoj od Monetovih slika.

Prilazeći jezeru, ugledala sam vlastiti odraz, a u njemu nešto nepripadajuće. Okružile su me oštre crne linije, izvijale su se jedna oko druge, ali, za razliku od ostatka pejzaža, bile su odbojne i neskladne. Budile su neobičan osjećaj u meni, nisam mogla odmaknuti pogled. Što sam duže gledala u njihov odraz, to su se više granale, sve dok nisu prekrile cijelo jezero. Na trenutak, pomislila sam da će prekriti i moj odraz. U pokušaju da ih raspršim, šakom sam udarila u površinu vode, ali iz mog dodira niknuo je lopoč, a iz njega se otvorio ružičasti cvijet. Udario me val slobode. Odlučno sam stala na lopoč i pretrčala

preko jezera. Svakim korakom nicali su novi lopoči koji mi nisu dopuštali da propadnem u vodu. U nekoliko trenutaka, jezero je bilo prekriveno cvijećem, a crnim linijama nije bilo ni traga.

Dok sam stajala okružena bojama i cvjetovima, osjetila sam da se u meni pomiče nešto davno zaboravljeno. Možda se ona zgurana ambicija razotkrila i probudila mi želju da prenesem ovaj prizor na platno. Ispružila sam ruku, kist je hvatao pigmente koji su me okruživali. Plavetnilo koje je vijugalo zrakom, ljubičaste nijanse koje su, kao i ranije, izranjale iz dubina, titrave narančaste točke nalik iskrama te nježna ružičasta s latica lopoča, prenosile su se na platno tvoreći posebnu kompoziciju. Svakim mojim potezom boje iz okoline su nestajale, postajale su sve blijede, lopoči iz jezera nestajali su jedan po jedan, a obrisi gubili impresionističke karakteristike, postajali su sve jasniji i realističniji. Dodavanjem posljednjeg detalja, iščeznula je zadnja nijansa umijeća koja me okruživala.

Na trenutak sam zastala, zagledavši se u platno. Boje su sada bile mirne, zarobljene u tankim slojevima akrila, a sva živost i energija iz njih nije nestala, već je ispunjavala mene. U prsima sam osjećala neku neobičnu lakoću, kao da je nestao sav pritisak koji me prije gušio. Prvi put nisam imala osjećaj da mi po nestaje vremena. Sliku lađe na otvorenome moru, koja me nekad inspirirala, i pejzaž vrbe pokraj jezera, koji mi je promijenio pogled na život, postavila sam jednu do druge na komodi da me uvijek podsjećaju na osjećaj slobode koji ne smijem ponovno potisnuti.

Angelina Milić, 2. a razred opće gimnazije

Srednja škola Mate Balote, Poreč

Mentorica: Anči Ritossa Blažević, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

IZBOR BEZ IZBORA

Sloboda se rijetko oduzima naglo i nasilno. Ona se češće razgrađuje postupno, gotovo neprimjetno, kroz sitne ustupke koje činimo radi sigurnosti, reda i odgovornosti. Ljudi često ne primjećuju njezino postupno sužavanje. Kada se granice pomiču dovoljno polako, one prestaju izgledati kao granice.

Najvažniji alat za kontrolu slobode nije sila, već jezik. Riječi se oblikuju tako da ne opisuju stvarnost, već ju stvaraju. Riječi su izgubile svoju težinu. One se preoblikuju, pojednostavljuju i prilagođavaju tako da ne potiču pitanja, već poslušnost. Istina više nije ono što jest, već ono što se dovoljno često ponavlja. Pitanje: *„Jesu li ljudi danas uopće slobodni?“* uvelike ovisi o perspektivi. S jedne strane, ljudi imaju pravo birati: što će kupiti, što će gledati, kako će živjeti, koga će slijediti i za koga će glasati. No izbori su često precizno oblikovani unutar nevidljivih okvira koji se ne preispituju. Sloboda izbora ne mora nužno značiti i slobodu volje, osobito ako su naše želje usmjerene prema algoritmima, reklamama i društvenim očekivanjima. Ako biramo samo između onoga što nam je ponuđeno, je li naš izbor doista slobodan?

S druge strane, mnogi će reći kako nikada nismo bili slobodniji. Nikada nismo imali više informacija, mogućnosti i prava. No veća količina informacija ne znači razumijevanje i istinitost, kao što ni prava ne znače mnogo ako ih se većina boji koristiti ili niti ne zna za njih. Kada je pojedinac preplavljen sadržajem, stalno zabavljen i umoran, nestaje prostor za razmišljanje. U takvom stanju čovjek može biti formalno slobodan, ali suštinski pasivan. Nadzor, koji se nekada koristio kao represija, danas je prisutan u prihvatljivijem obliku. On je tih, sveprisutan i često dobrovoljan. Većina ljudi često objavljuje svoje fotografije, misli i osjećaje jer smatraju da nemaju što skrivati. No sloboda se ne smanjuje jer imaju nešto za sakriti, već zato što su navikli na stalni osjećaj promatranosti. Tada svaka osoba sama sebe počne ograničavati i prilagođavati se društvenim očekivanjima. Sloboda nije samo stanje kada je sve dopušteno, već je stanje gdje je dopušteno misliti. Svaki slobodan čovjek je svjestan posljedica vlastitih odluka i baš u tome se nalazi težina i vrijednost slobode. Najveća prijetnja slobodi nije autoritet samo po sebi, već ravnodušnost. Prava sloboda ne proizlazi iz mogućnosti da živimo bez ikakvih pravila, već da imamo mogućnost razu-

mjeti, propitivati i, ako je potrebno, osporavati ta pravila. Ona započinje ondje gdje pojedinac odbija prihvatiti gotove istine i ima hrabrosti misliti drugačije.

Sloboda nije neprisutnost pravila, već prisutnost svijesti. Svi imamo formalnu slobodu, no neki će uvijek imati više mogućnosti, više prava i više glasa od drugih. Kad ljudi smatraju nejednakost kao normalnu i nepravdu kao neizbježnu, sloboda gubi svoj smisao. U svijetu koji želi da gledamo, a ne vidimo, da slušamo, a ne čujemo, sloboda postaje čin otpora. Dokle god barem jedan pojedinac postavlja pitanje „Zašto?“, nada nije izgubljena. Sloboda, makar krhka, i dalje ima budućnost.

Tihana Melon, 3. a razred ekonomista

Srednja škola Mate Balote, Poreč

Mentor: Ivan Čupić, prof.

POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – HRVATSKI JEZIK

Ezra Kolacio, 6. razred, Osnovna škola Tar-Vabriga

Mentorica: Marina Dželalija Jakominić, prof.

Roža Rakovac, 8. razred
Osnovna škola Poreč
Mentorica: Marija Cvitković Nadenić, prof.

SULLA SCACCHIERA DEL MONDO

La notte non dormo. La televisione parla ancora. Non importa l'ora. Non importa il canale. Cambiano i volti, cambiano le grafiche, cambiano i colori delle mappe. Ma le parole restano sempre le stesse. Parole pulite. Parole fredde. Parole che non parlano mai davvero di cosa succede quando una casa è distrutta in pochi secondi.

Spengo la TV, ma le notizie rimangono nella testa e continuano a ripetersi come un'eco che non vuole spegnersi. È il rumore del mondo. È il peso che entra nella stanza insieme al buio.

Mi giro nel letto e penso alle città, alle persone che dormono senza sapere se domani il loro cielo sarà ancora lo stesso. Le ore passano. La stanza diventa sempre più piccola, come se le pareti si stringessero intorno ai pensieri.

Alla fine mi alzo. Esco. L'aria della notte è fresca. Cammino senza una direzione precisa, solo per spostare i pensieri dalla testa ai piedi.

Arrivo al parco. Vicino al percorso c'è uno dei tavoli di pietra con la scacchiera incisa sopra. Una lampada illumina appena la superficie.

Seduta davanti al tavolo c'è una donna. Non saprei dire quanti anni abbia. Potrebbe essere giovane, oppure molto più anziana di quanto sembri. I suoi capelli scuri sono raccolti con semplicità e il suo volto è tranquillo.

Non riesco a vedere il suo sguardo ma quando vedo la scacchiera davanti a lei qualcosa mi spinge ad avvicinarmi.

I pezzi sono già disposti, ordinati, come se la partita stesse aspettando qualcuno. Quando mi avvicino, alza lo sguardo.

„Non riesci a dormire?” chiede.

Scuoto la testa.

„Nemmeno il mondo”, dice, come se sapesse già a cosa sto pensando.

La frase mi sorprende. Forse è per questo che mi siedo. La scacchiera tra noi sembra tranquilla, ma guardandola mi torna in mente qualcosa: mappe piene di frecce e territori.

„Sai giocare?” chiede la donna.

„Un po'", rispondo.

Mi indica di iniziare. Muovo un pedone.

Lei osserva il pezzo avanzare.

„I pedoni si muovono sempre per primi”, dice. „Fanno il primo passo.”

Poi aggiunge con calma:

„E spesso sono anche i primi a sparire.”

Non dice altro, ma nella mia testa il pensiero si completa da solo. Penso ai ragazzi che partono per il fronte. Giovani, spesso troppo giovani. Volti dentro uniformi troppo grandi. Nomi che diventano numeri.

La partita continua.

Ad un certo punto la donna prende uno dei miei pedoni e lo solleva dalla scacchiera.

„Negli scacchi questo si chiama sacrificio”, dice.

Mette il pezzo accanto al tavolo.

Sacrificio.

La parola mi rimane addosso. Nei discorsi sembra sempre una parola nobile. Necessaria. Quasi eroica.

Ma guardando il piccolo pezzo di legno fuori dalla scacchiera mi viene in mente un'altra immagine: una sedia vuota a tavola. Un letto che non viene rifatto più. Una madre che aspetta una voce che non tornerà. Un nome inciso su una lapide.

Il sacrificio, penso, non è mai elegante quando succede davvero.

La donna intanto indica il re.

„Questo è il pezzo più importante”, dice. „Se cade, la partita finisce.”

Osservo il re. È quasi immobile, protetto dagli altri pezzi.

„Eppure”, continua lei, „non si muove quasi mai. Gli altri pezzi si muovono per lui.”

Guardo la scacchiera. E senza che lei lo dica, il pensiero prende autonomamente forma.

Sale di governo. Tavoli lucidi. Mappe digitali. Decisioni prese in stanze sterili e silenziose mentre da qualche parte le città tremano.

Quelli che stanno al centro raramente camminano per primi. Sono altri a muoversi. Altri a cadere.

La partita va avanti. Rimangono sempre meno pezzi.

„Vedi come funziona il gioco», dice lei dopo un po'.

Indica la scacchiera.

„Si cerca sempre più spazio.”

Muove un pezzo.

„Una posizione migliore.”

Un altro pezzo cade.

„Un vantaggio.”

Guardo la scacchiera. Sempre di più. Sempre un passo oltre. Mi accorgo che questa logica non appartiene solo al gioco.

La scacchiera intanto si svuota e, mentre la guardo, mi rendo conto che c'è una cosa strana.

Tutti parlano sempre di vincere.

Ma guardando i pezzi caduti accanto al tavolo quella parola sembra improvvisamente fragile.

Perché non importa chi vince la partita. I pezzi che cadono non tornano sulla scacchiera.

Alzo lo sguardo verso la donna.

Parla con la calma di chi osserva le cose da molto tempo. Troppo tempo.

„Come fai a sapere tutte queste cose?” le chiedo.

Lei rimane in silenzio per un momento, poi sorride leggermente.

„Perché ho visto questa partita giocarsi molte volte.”

Non capisco subito.

„Cosa intendi?”

I suoi occhi incontrano i miei.

„Ho visto gli uomini giocare con spade, con fucili, con macchine sempre più potenti e letali.”

Fa una pausa.

„E quasi sempre pensano che questa volta sarà diverso.”

Sento un piccolo brivido.

„Chi sei?” chiedo piano.

La sua risposta arriva semplice, quasi naturale.

„Mi puoi chiamare Storia.”

Per qualche motivo non dubito delle sue parole.

Per un momento non so cosa dire. Poi una domanda arriva quasi da sola.

„Perché le cose non cambiano?” chiedo. Lei dice lentamente:

„Perché cambiano le armi, ma i cuori degli uomini restano gli stessi. Nessuno marcia verso la guerra pensando di essere il cattivo.”

L'alba comincia a colorare il cielo dietro gli alberi.

Quando abbasso lo sguardo sulla scacchiera mi accorgo che un pedone è caduto a terra, vicino al tavolo.

Mi piego a raccogliarlo.

Il pezzo è piccolo e leggero tra le dita.

Quando mi rialzo, la Storia non è più seduta davanti a me. La panchina è vuota.

Resto lì per qualche secondo con il pedone in mano.
 Il parco è silenzioso.
 E mi viene un pensiero.
 La storia non grida.
 Non decide le mosse.
 La storia osserva.
 Insegna.
 E aspetta.
 Aspetta di vedere se, un giorno, gli esseri umani troveranno finalmente il coraggio di fare la mossa più difficile di tutte:
 smettere di giocare.

Tihana Melon, 3. a razred
 Srednja škola Mate Balote, Poreč
 Mentorica: Daisy Gherinich Fiškuš, prof.
 NAGRAĐENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – TALIJANSKI JEZIK

Anabel Đaković, 8. b razred, Osnovna škola Finida Poreč
 Mentorica: Tea Teodorović, prof.

LA FELICITÀ NEL PERCORSO, NON SOLO NELLA META

Ci sono giorni in cui la felicità arriva senza fare rumore. Non succede nulla di straordinario: il cielo è un po' più luminoso, l'aria è più leggera e, all'improvviso, mi accorgo che sto sorridendo senza un vero motivo. È una sensazione semplice, quasi silenziosa, ma incredibilmente preziosa. Ed è proprio in momenti come questi che capisco quanto spesso dimentichiamo di fermarci e riconoscere la felicità quando è davanti a noi.

Per molto tempo ho pensato che la felicità fosse qualcosa di grande, qualcosa che sarebbe arrivato solo quando avessi raggiunto un obiettivo importante. Pensavo che sarebbe arrivata quando tutto fosse stato perfetto: quando i miei piani avessero funzionato, quando la vita fosse diventata esattamente come l'avevo immaginata. Ma crescendo ho capito che la felicità raramente si presenta così. Non aspetta sempre i momenti perfetti. Molto spesso vive nascosta nelle cose più piccole.

Ricordo ad esempio alcune giornate piovose di qualche settimana fa. Il cielo era grigio e sembrava che tutto fosse un po' più lento. All'inizio pensavo che fossero giornate noiose, ma poi mi sono accorta di quanto potessero essere speciali. Restare a casa con la famiglia, guardare un film insieme, ridere per una scena stupida o semplicemente parlare senza fretta... sono momenti semplici, ma quando ci penso mi fanno sentire incredibilmente fortunata. In quei momenti ho capito che la felicità non ha sempre bisogno di grandi eventi. A volte basta sentirsi al posto giusto, con le persone giuste.

Naturalmente la vita non è fatta solo di momenti sereni. Tutte noi incontriamo difficoltà, periodi confusi o situazioni che non avremmo mai scelto. Ci sono momenti in cui sembra che nulla vada come dovrebbe. In quei momenti è facile pensare che la felicità sia lontana, quasi irraggiungibile. Però con il tempo ho imparato una cosa importante: anche le difficoltà fanno parte del percorso. Non sono sempre nemiche; a volte sono insegnanti molto severe.

Ho avuto anch'io momenti in cui qualcosa non è andato come speravo. Magari un progetto che non ha funzionato, un piano che è cambiato all'ultimo momento o una situazione che non potevo controllare. All'inizio mi sentivo frustrata, perché avevo l'impressione che tutto dipendesse da me e che avrei dovuto avere il controllo su ogni cosa. Ma lentamente ho capito che la vita non funziona così. Non possiamo controllare tutto, e forse non dovremmo nemmeno provarci.

Quando impariamo a lasciare andare ciò che non dipende da noi, la vita diventa sorprendentemente più leggera. Questo non significa smettere di impegnarsi. Al contrario, significa dare il massimo quando possiamo... e poi accettare il risultato con tranquillità. È un equilibrio difficile, ma quando lo troviamo ci sentiamo più liberi.

Naturalmente avere obiettivi è importante. Gli obiettivi ci danno direzione, motivazione e un motivo per continuare a crescere. Anch'io ne ho molti. Alcuni sono piccoli, altri più grandi. A volte immagino il futuro e penso a tutte le cose che vorrei costruire: nuove esperienze, nuove possibilità, forse una carriera che mi appassioni davvero, una casa piena di vita e soprattutto persone con cui condividere tutto questo.

Ma più ci penso, più mi rendo conto che queste cose non sono il vero obiettivo. Sono solo strade. Il vero obiettivo è ciò che speriamo di provare quando le raggiungiamo: la felicità.

Ed è qui che spesso facciamo un piccolo errore. Passiamo così tanto tempo a inseguire la meta che dimentichiamo di vivere il viaggio. Pensiamo che la felicità arriverà "dopo: dopo la scuola, dopo il lavoro, dopo aver ottenuto qualcosa di importante. Ma la verità è che la felicità non ama aspettare così a lungo. Preferisce vivere nel presente.

Le persone più felici che conosco non sono necessariamente quelle che hanno tutto. Sono quelle che riescono a trovare qualcosa di bello in ogni giorno. Persone che sanno ridere facilmente, che apprezzano una conversazione sincera, una passeggiata, un tramonto o un momento tranquillo dopo una giornata intensa.

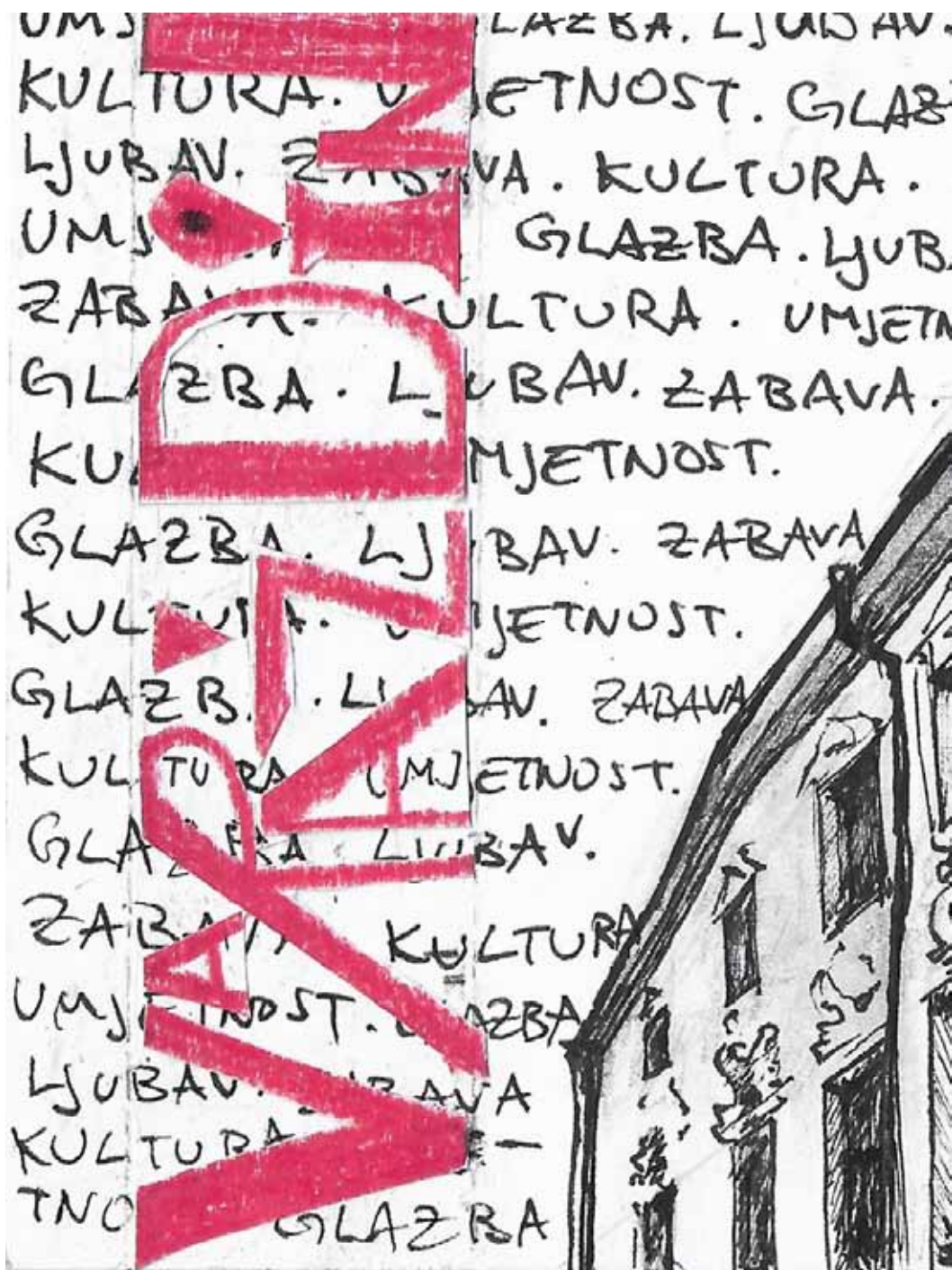
A volte penso che la felicità sia un po' come una luce molto delicata. Non brilla sempre in modo forte e spettacolare. Spesso è una luce piccola, ma costante, che illumina i momenti più semplici della nostra vita. Il problema è che siamo così occupati a guardare lontano che dimentichiamo di guardare intorno a noi.

Se ci fermassimo più spesso, forse ci accorgeremmo che molte delle cose che desideriamo sono già presenti nella nostra vita: le persone che ci vogliono bene, le risate condivise, le piccole vittorie quotidiane o anche solo la sensazione di stare bene in un momento tranquillo.

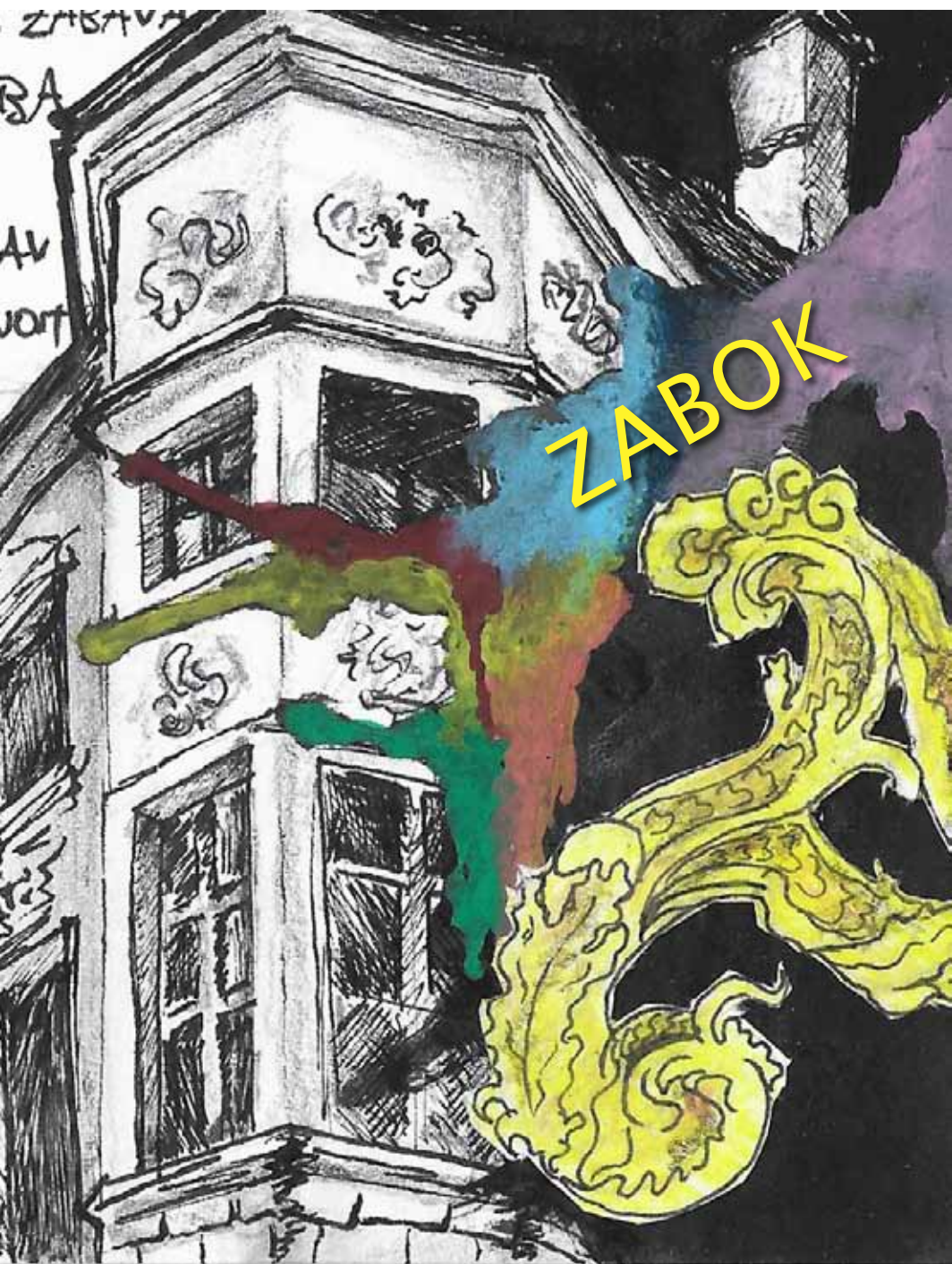
Forse la felicità non è una destinazione lontana da raggiungere un giorno. Forse è qualcosa che stiamo costruendo lentamente, giorno dopo giorno, senza rendercene conto.

Ed è proprio questo che sto imparando: non aspettare il momento perfetto per essere felice. Perché molto spesso il momento perfetto è semplicemente quello che sto vivendo adesso.

Paola Perhat, 2. a razred
Srednja škola Mate Balote, Poreč
Mentorica: Daisy Gherinich Fiškuš, prof.
POHVALJENI URADAK – KATEGORIJA SREDNJA ŠKOLA – TALIJANSKI JEZIK

Mia Kovačević, 3. r.; Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, mentorice: Anuška Alfrić

evi, ak. slikarica i Carmen Bačura Potočić, prof.

ZAREZ

Budim se ujutro nakon jedva prespavana tri sata sna. Odlazim u kuhinju gdje me mama upita: „Kako si spavala?“

„Dobro“, odgovorila sam. Zatim sam dodala: „Danas ću dobiti rezultate iz ispita.“

Mama je, izlazeći van iz kuće, rekla: „Nadam se da će biti petica.“ Ja sam ostala sama sjediti u kuhinji. Ruke su mi se tresle dok sam razmišljala o ispitu. Srce mi je kucalo brže nego ikad. Što ako ne bude petica? Pomirila sam se s tim da na to više ne mogu utjecati, stavila sam torbu na ramena i krenula u školu. Bilo je pola osam ujutro, tmuran i kišni dan. Hodala sam lagano, pokušavajući ne stati u svaku lokvu; kišne kapi klizile su niz moju jaknu, a misli niz moju glavu. Ulica je bila tiha, osim zvuka kiše i ponekog automobila u žurbi.

Kad sam stigla pred školu, dvorište je već bilo polupuno. Pozdravila sam nekoliko poznatih lica kimanjem glave, a zatim ušla unutra. Hodnici su bili glasni, puni razgovora, smijeha i povremenih uzdaha. Ušla sam u učionicu, spustila torbu kraj klupe i sjela na svoje mjesto. Zvonilo je. Učionica je utihnula, a učitelj je ušao s hrpom ispita u ruci. Spustio ih je na stol i rekao: „Dobro jutro svima. Danas dijelimo testove.“ Osjetila sam kako me oblio hladan znoj iako sam znala da će rezultat biti dobar.

Učitelj je počeo prozivati, a ja sam čekala sve dok nisam čula svoje ime. „Lena“, rekao je učitelj. Prišla sam i uzela ispit, a pogled mi je odmah otišao na ocjenu u desnom kutu.

„Vrlo dobar“, tiho sam prošaptala. Prijateljica do mene pogledala je moju ocjenu i rekla: „Ajde, nije loše!“ Kimnula sam, iako sam se u sebi osjećala drugačije. Znala sam da će mama biti zadovoljna, ali ja sam očekivala više.

Zvonilo je za kraj sata. Pospremila sam knjige u torbu i odlučila ne razmišljati više o tome. Ispred mene je bio ostatak dana, a kiša je još uvijek tiho padala po prozoru učionice. Završio je i zadnji sat i bilo je vrijeme da krenem kući. Išla sam po istom putu kao i ujutro. Stigla sam kući umorna, a na ulazu me dočekala mama koja je odmah pitala kako je prošlo. Samo sam tiho rekla: „Dobila sam četiri.“

Ona je rekla da je to u redu, ali ja sam duboko u sebi osjećala nezadovoljstvo. Ušla sam u kuću i legla na krevet, razmišljajući kako možda nikada neću biti odlična, nego samo dovoljno dobra. Iako je to jedna ocjena koja ne predstavlja

previše, meni to znači sve jer cijeli život nikad ništa ne radim dovoljno dobro. Mislim da to dolazi iz nekog dubokog osjećaja nesigurnosti. Uvijek se trudim, ali čini mi se da ljudi oko mene očekuju više od mene – mojih rezultata, mojih postupaka. Ponekad se osjećam kao da nikada ne mogu ispuniti sva njihova očekivanja, bez obzira koliko se trudila. Zato mi je teško vjerovati da sam dovoljna takva kakva jesam. U svakoj situaciji, oni me tjeraju da se osjećam kao problem; kao da nikad nisam dovoljno dobra dok se ne slomim i prilagodim samo da njima bude ugodno. Nekoliko sati sam provela sama u sobi sa svojim mislima. Osjećala sam neki teret u sebi. Željela sam to što prije učiniti, ali sam morala čekati da mama ode na spavanje. Pozvala me u kuhinju gdje smo zajedno večerale. Između nas je bila dobra atmosfera, nisam željela izgledati kao da me nešto muči, nisam je htjela zamarati s tim.

Ustale smo od stola, ja sam se vratila u sobu, a ona je otišla u kupaonicu pod tuš. Kupaonica je kraj moje sobe i čula sam svaku kap koja je padala. Nakon nekoliko minuta čula sam kako je otvorila ona škripava vrata od kupaoice i čvrsto ih zatvorila. Napravila je točno dvadeset koraka do svoje sobe i ponovno zatvorila vrata. Tada je bilo već negdje jedanaest navečer, pa sam pričekala još par minuta u sobi dok nisam bila sigurna da je mama zaspala.

Kada sam izlazila iz sobe, kiša je počela sve jače padati; tu i tamo sam krajičkom oka vidjela koju munju. Krenula sam prema kupaonici. Ušla sam unutra i zatvorila vrata. Sve je bilo tiho. Užasne misli prolazile su mi kroz glavu, ne samo zbog ocjene, nego i zbog svega ostalog što mi se nakupilo u glavi.

Nažalost, nautila sam sama sebi ponovno. Taman kad sam htjela prestati, no ... Oštra bol donijela je čudnu, trenutnu prazninu, kratak prekid teretu koji sam nosila cijeli dan. Unutarnja bol polako se pretakala u još jedan crveni zarez na podlaktici. Smjestio se uz ostale ožiljke koji me podsjećaju na moje „nesavršeno ja“.

Jelena Kunštek, 8.r.

OŠ Bedekovčina

Mentor: Marko Valec

MALA NAGRADA GJALSKI – 1. NAGRADA

NAŠA JE ŠKOLA „OTKUPILA“ BAŠČANSKU PLOČU

Naša škola ma problem.

Naš ravnatelj, Vladimir Kunić zvani Vladek, v naši škouli ma mandata dvajest i tri lete. Često je znal povedati da su on i ova škola rasli skup, kaj je čudno jer je on za to vreme dosta zrasto h širinu, ali škola je nekak se tenjša i tenjša. Treba spomenuti i to da je škola vse slabeša i slabeša zadnjih let.

Uvodil je neka čudna pravila. Na primer, mesto školskog zvona pušćala bi se opera. To bi tulilo kak alarm h vojski. Neki bi učeniki padali sa stolcov od straha. Mislim, nimam jas nič protiv opere, ali da mi zatuli tak iznenada – ne, ne. V zahodu ne bi smeli jemati več od pol papira. Nismo dobivali nove knjige, neg neke stare kaj su zgledale kak da su se devale pit bullovima ili stafordima da se igraju z jimi. Podrapane do bola! Kuhiju su ukinuli. Nismo meli dost učiteljov, pa bi jen trebal meti i Matematiku, i Fiziku, i Kemiju, i Povijest, i Informatiku. Drugi bi mel vse drugo. Bilo je to naizgled neizvedivo, ali naš ravnatelj Kunić, ili, kak smo ga mi učeniki zvali – Zajček, vse je uspel rasporediti tak da se v isti cajt predaje več predmetov, pa je i več razredov skup v isti cajt. Nismo znali zakaj vse to. Ali, skužili smo.

Naš ravnatelj se već jen cajt vrti po krevetu zbog dugova. A kaj reći, voljel je malo po bertiji, malo po kasinu, i evo problema! Zafalilo penes. Pa evo ti i inspekciji i vsega... Problem za problemom. Onda se zadesilo i ono kaj sam nabrojal maloprejt – počel je štedeti na čemu je god mogel. Ni znal kaj bi već delal. Vrtel se po krevetu, ni mogel spati, samo je razmišljal kak da spasi situaciju, bar ovaj del kaj se še more spasiti. I opane mu na pamet jena ideja! Treba z nečim privljeći ljude v našu škoulu. A ljude privlači ono kaj ne vidiju često. E tak? Misлил si je dopeljati neki spomenik, i to neki kaj ga nemreš baš videti če se ne zaputiš v glavni grad. Z ravnateljem HAZU-a išel je skup h vojsku, bar on tak tvrdi. Misлил je, veruvali vi to meni ili ne, potegnuti veze i kupiti Baščansku ploču. „Kak?!“ mislite si. E, pa naš ravnatelj je vsemogući. Jenu noć ga je nazval. Pital ga je pošto Ploča, a on mu veli da ju ma rad kak svoju čer i

da ju ne da, nema šanse. Nagovara Vladek i nagovara, a ovaj ne da, pa ne da. Ponudil mu je valjda več penes neg kaj je igda mel na računu. Hiljadarka po hiljadarka, milijunček po milijunček, ali ni dal. Naš ravnatelj se več plakal da mu škola propada, da je vse prokockal, da nima nič. Ali – ništa. Mislil si je kaj zde delati. Odlučil je da bu ju fkral. Mislil si je: „Kaj zde, tak i tak bi zdipil peneze za kupiti ju jer nimam penes, a to je samo jen kamen, ima kameja se po sut.“ Isplaniral je vse. Vse je posložil i zvagaj kaj dobija, a kaj gubi.

Došel je tej veliki den. Došla je deseta vura h večer, dok se on steturaj z hiže. Nahranil je pajceke i pesa pa krenul zi starim stojadinom do Zagreba, do HAZU-a, po Baščansku ploču. Stojadin je jedva vužgal jer je star prek dvajset let. Nigdar ni bil na tehničkom. Naš ravnatelj, zapraf, nima ni vozačke. Ni to zde bitno, biten je moment gda je zišel vun zi stojadina. Dotetural je do vrat i z neakvim komadom drota otklenul bravu. Otrp je vrata i moral je proveriti al je sam. On nije baš inteligentan, pak je povikaj na sav glas: „Ima koga?!“ Ali, ni bilo nikoga, samo on i miši. Beli miši. ONI beli miši, znate... Šetka se on po tim silnim hodnikima i prostorijama, kere je vse otpiraj z drotom. Zgubil se već krat, vse dok ni došo do te Ploče. Joj, kak je klel! Klel je vse kaj je znal. Hodi on, hodi i hodi po tej zgradi. Nikak da najde tu Baščansku ploču da ju pobere i otpelja domof. Ali je ni, pa ni. Popentra se je on, s tim trbuhom i kratkimi nogami, do najvišljega kata. Dojde v zadnju prostoriju i – evo ti Ploče! On široko otpru oči, sklopi ruke i krene se zafaljivati Bogu, Isusu i vsim svetima. Veli on sam sebi: „Zde bum jas nju pod ruku pa grem domof.“ Ali, ni to baš tak. Krene on da bi ju zdigel, ali ne ide, pa ne ide. Vladek kune, zija, tuli, jezi se, ali Ploča se ne miga ni milimetra. Misli si - kak je do tuj došo da ju zde nemre pomekniti? Rival je vuru i pol, dok ni skel zadnju kletvu. Odlučil je da ju bu razbil i otpeljal v komadima. Zvadi pajser i kladivec pa krene razbijati kak nor. Ljudi dragi, on se sedam vur vračal gor i dolj po cejlaj Akademiji i nosil komad po komad, kamen po kamen.

Več se razdenilo. Kokoti su naveliko popevali dok je on natovaril vse komade v stojadina, vužgal ga i i počel se peljati prema škouli. Ali, nažalost, negde oko Zaprešića poči mu guma. I to – znate na čemu?! Na komadu drota keru je on sam tam hitil. Peh, kaj bi vam reko! Čisti peh. Neki bi rekli: „Stigla ga je Božja kazna.“ Gda je došla šlep služba i vidala mu v autu komade Baščanske ploče, za keru je bilo prijavljeno da je nestala, morete misliti kak je završilo vse to.

Če se pitate zakaj je v naslovu da je škola Ploču „otkupila“ (pod navodnikima), zde bi vam trebalo biti jasno. Nek vam bu ovo pouka da nigdar ne kradete jer to ni v redu. „Neko to od gore vidi sve“, kaže stari pjevač, i to je istina. Uglavnom, ravnatelj Zajček završil je v reštu v Lepoglavi, a škola se konačno zaprla, na kaj se čakalo od gda je on došo za ravnatelja. Evo, tužan i sretan kraj v isto vreme.

Nikola Štehec, 7. r.

OŠ Đure Prejca Desinić

Mentorica: Vedrana Gudek

MALA NAGRADA GJALSKI – 2. NAGRADA

Mia Španiček, 2. r.

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok

Mentorice: Anuška Alfirević, ak. slikarica i

Carmen Bačura Potočić, prof.

LJEPOTA ŽIVOTA

Obožavam kada me sa svih strana maze i paze. Takav sam. Posebno sam „sretan“ kada me moji prijatelji podsjetu kako je *super* što živim u obitelji učitelja. Njima je to *super*. Toliko sam sretan da im u mislima odmah poželim isto. Tko nije probao, neće ni razumjeti, a oni koji žive kao ja, znat će o čemu pričam. Da se odmah razumijemo, ja volim svoju obitelj. To nema veze samo s ljubavlju, već i s ljepotom (moga) života.

Dopustite mi da vas upoznam s tom ljepotom. Znači, ja sam dijete učitelja. Mama mi je učiteljica razredne nastave, tata mi predaje stručne predmete u srednjoj poljoprivrednoj školi, jedna mi je baka bila učiteljica, a druga odgojiteljica. No, tu nije kraj – teta mi također radi s djecom, kao i sestrična. Šlag je na torti moj djed, koji je novinar, pa ti probaj pogriješiti u čitanju ili pisanju. Čim sam se rodio, a to mogu potvrditi originalnom slikovnom dokumentacijom, još nisam stigao ni zaplakati, još nisam dotaknuo ni plišance ni pogledao autiće, već su mi u ruke dali knjige. Doduše, plastičnu – da ju mogu grickati kad već ne znam čitati, da sam stalno s njom, da se s njom mogu i kupati, a i usnuti u njezinu zagrljaju. I, da! Nisam jedini, moja starija sestra imala je jednak tretman. Mama nam je stalno čitala, čitala i čitala, pjevala, pričala priče, šaputala, govorila, razgovarala s nama.... Naravno da smo od te silne motivacije rano progovorili, a kažu da se ni dan danas ne gasimo. Prva mi je riječ bila „baba“, a rečenica „Pada kiša“. Mama je bila presretna. Ponavljao sam za njom pjesmice, učio napamet tekstove slikovnica, izmišljao vlastite priče. Blaženi logopedi! Tko bi rekao da sam i njih dosta rano upoznao. Naučio sam izgovarati „r“ od drugog posjeta. Nije mi bilo druge nego da na brzinu naučim i čitati. Knjige te nekako sasvim zaokupe. S tri sam godine imao svoju policu prepunu slikovnica i stripova. Istina je da sam većinu sam odabrao. Sjećam se da sam ih redovito pregledavao i divio im se s glavom naslonjenom na polici. Znao sam doslovno uroniti (ili zaroniti) u njih. Mama mi je pričala maštovite zgode i nezgode, a tata istinite priče o životinjama i mehanizaciji. Uskoro sam znao sve vrste krava, čak sam ih mogao prepoznati po boji i izgledu. Posebno su me zanimali bikovi. Ako niste znali, u Zlataru postoji jedna farma na kojoj uzgajaju bikove. Vlasnik je prekrasan čovjek koji je imao razumijevanja za moje potrebe ili želju da se sprijateljim s jednim. Tako smo mi subotnja jutra znali provoditi u staji pored crnog bika koji je izgledao jako

opasno. Znao sam ga dugo gledati i jako sam plakao kada sam shvatio da ga više nema. Rekli su mi da je otišao na drugo mjesto, ali ja sam nekako naslućivao kako mi ublažavaju ili skrivaju istinu pa nikad nisam ni probao kupljene gulaše. Još jedan primjer ljepote života.

U vrtić nisam išao zato što me moja draga sestra upozorila na činjenicu da je „vrtić opasno mjesto za malu djecu“, odakle je i ona uspjela pobjeći. Zato me čuvala i odgajala moja draga baka. To su bili dani. Imao sam prijatelje različitih dobnih skupina – od tri do osamdeset tri godine. Svega sam se naslušao! Nedjelje sam uglavnom provodio s drugom bakom i djedom. Veliko dvorište i hrpa mačaka otkrili su u meni strast za istraživanjem.

Polazak u školu, meni tako nježnom i osjećajnom, bio je prilično težak. Nemojmo zaboraviti, moja mama radi u baš toj školi. Možemo li se opustiti? Naravno da ne. Nije ona nikada pitala za ocjene, ali pretpostavljam da znate koliko joj je moje ponašanje bilo važno. Svaki dan iste upute – lijepo se ponašaj, nemoj me sramotiti, pomози drugima, posudi ako nemaju, podijeli pecivo, nemoj se svađati, nemoj biti tvrdoglav, nemoj..., daj..., nemoj... I tako unedogled još tisuću uputa koje dobiješ kada ideš u školu s mamom. Onda njezino oduševljenje tom ustanovom za (m)učenje. Čak i prilikom sama njezina spomena, ne skida osmijeh s lica. Čovjek bi pomislio da ide u slastičarnicu, a ne na posao. Kao vila leti školskim hodnicima, a djeca se stalno lijepe za nju i trče joj u zagrljaj, dok ih ona miluje po kosi. Malo mi je žao te djece, iako ne znam zašto. Vjerojatno zato što žive u bajci, a mojoj se bajci bliži kraj. Kako sam osmi razred, uskoro će prestati ovi moji školski dani. S mamom, naravno. Čak mi je ponosno izjavila da ću joj jednom zahvaliti na tome što sam morao pročitati lektire od korica do korica i riješiti uz zadana dva još i dva dodatna zadatka jer je to dobro za mene, kao „učim misliti“. Da! Zasično ću joj zahvaliti i za u potpunosti ispunjenu zbirku iz matematike. Dok su drugi igrali Fortnite, ja sam gledao Tonija Miluna pa i njemu zahvaljujem, ovako javno. Imam još primjera, ali dosta je i ovo. Pametnom dosta.

Da, zaključili ste. Uživam kada me paze i maze, kada mi se obraćaju od milice. Zato ću vam otkriti da sam za mamu još uvijek Mrvica, za tatu Mile, a čak me i moja učiteljica zove Žabac. Tko me upozna, mora me voljeti. I to je ljepota života.

Noa Krušelj, 8. r.

OŠ Bedekovčina

Mentorica: Vedrana Gudek

MALA NAGRADA GJALSKI – 3. NAGRADA

Sara Valek, 2. r.
 Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
 Mentorice: Anuška Alfirević, ak. slikarica i
 Carmen Bačura Potočić, prof.

MOJE LJETE

I tak, se je počele 13. lipnja 2025. kad sam došla k svoje babice Mace i izjavila: Od denes moj mozak je na paše!

Dok se moj mozak počival tri mesece, mene je tolke toga pale napamet za delati da sam štjela još ostati na praznike dvije ljete. Da nastavim, perve sme babica, mama, teta i ja išle okapat kelja, zelja, paprike i paradajza. Ja vam stvarne voljim vert. Ko da mi je brat. Kopanje, štihanje i te stvari – misljam, mene je Bog zate stvoril. Babica i ja sme brale krastavce i bažulj, a kesneše nam se čak i mama pridružila i kopala krumpijer. Čak sam bila na moru z mamu, tatu i sestričnu. Plivala sam i ronila. Nakon mora došle je vrijeme za počinek doma. Male sam tiral a beciklj in, družila se z familjiju i Repovčanima. Da, da, moji babica i dedek živiju h Repovcu, a kad sam pri nji, Marta i Toma su mi susedi. Oni idu z menu v razred. Još jena stvar gde sam pucala od sreće. Dede su se zvaljali čučeki. Ja vam sake živine teru babica i dedek imaju dam ime. Naprimjer: pes Snupy, mačka Šapica, kokot Zdenko, čuča Ivančica... Jedva čakam kad buju se malji stiskalji k mene. Prije pet ljet su mi hmrle čuče Čupkica i Andreja tere sam furt stiskala k sebe i mazila ih. Pojela ih je bedasta ljisica i još osem čuč potamanila. Škola se bljižila, a mene su tiralji na vježbanje matematike. Mam mi se cijele ljete pokvarile.

Alji, jedine s čijem sam si guštala je jena turska serijica tere je završila prva sezona i čakam drugu. I za kraj, sima željim srečnu školsku godinu! I da, hitite se h posel poljoprivrede jer ne znate ke se se nutre krije!

Lucija Svečak, 5. r.
OŠ K. Š. Gjalskog Zabok
Mentorica: Tina Marušić
MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

POTRAGA ZA SREĆOM

Na samom je početku bajke, kao i kod svake druge, dozvoljeno početi riječima... Jednom, pa zapravo ne tako davno, iz jednog prekrasnog ružičastog tulipana rodila se majušna vila. Bila je sićušna, krhka i zbog toga je još mnoge dane provela u cvijetu. Dani su prelazili u tjedne, a tjedni u mjesece, a mala je vila ostala u svom cvijetu. Najviše se veselila zvijezdama što su noću sjale poput tišućih malih krijesnica. Svake ih je večeri pomno promatrala. Brojala ih je u svim redosljedima, davala im imena i često zamišljala da je gore među zvijezdama.

Jednoga se jutra mala vila probudila uz glasan zvuk zujanja. Isprva se preplašila i podigla pogled da vidi što to stvara takvu buku. Provirila je iza latice cvijeta koji se pokraj nje činio poprilično velikim. Vidjela je velikog i okruglog stvora žute boje s crnim prugama.

„Dobar dan“, prozbori mala vila.

„O, dobar dan!“ iznenada se okrene velika žuta prilika i zagleda se u malu vilu.

„Oprostite, ali možete li zujati malo tiše, stvarno bih voljela spavati“, rekla mu je pomalo pospano.

„Možeš li pitati Sunce da sja slabije?“ vidno se razljuti stvor. Mala vila bila je uvrijeđena njegovim odgovorom. Nekoliko trenutaka je trajala tišina, pa ju je mala vila prekinula pitanjem: „Tko ste vi?“

„Ja? O, pa ja sam ti Ratko, bumbar Ratko. Prijatelji me vole zvati i Zastrasujući Ratko.“

Bumbar je bio gizdav i umišljen.

„A, tko ste vi ljupka djevo i zašto ne izađete iz tog smiješnog tulipana?“ upita gizdavi Ratko.

„Ovo nije smiješni tulipan. I ne izlazim iz njega, nikad!“ zaključila mala vila pomalo uvrijeđenim tonom.

„Oh, pa ja Vas nisam htio uvrijediti i oprostite mi, ali zašto ne želite izaći iz tulipana?“ pitao je bumbar. Mala vila na to nije imala spreman odgovor. Nikada nije razmišljala o tome zašto ne želi izaći. Jednostavno joj ništa nije trebalo osim zaštite, topline cvijeta i pogleda na zvijezde noću. Kada je bumbar vidio da mala vila ne odgovara prekinuo je tišinu: „Zaista, vilo, čini se da vi baš ne znate puno o svijetu s obzirom da niste vidjeli ništa više od ružičastih latica ovog divnog tulipana.“

Mala vila se osvrne oko sebe i promotri latice ovog njenog uistinu divnog doma. Prozbiori naposljetku: „Vidjela sam zvijezde.“ Na to bumbar ozbiljno odgovori maloj vili: „Zvijezde su zaista čudesna stvar, nisu li? Lete i sjaje. Svake večeri. Uvijek dođu na vrijeme i nikad ne čine pogreške.“ Maloj se vili svidjelo što bumbar ozbiljno shvaća nešto što ona toliko cijeni, pa uz osmijeh odgovori: „Vidiš! Zaista mi ne treba ništa osim udobnosti ovoga cvijeta.“

„Tako nikada nećete pronaći sreću“, tužno odgovori bumbar.

„Pronaći sreću?“ ponovi mala vila. Nije znala što točno znači pronaći sreću. Bumbar je izgleda nije čuo. Osvrtao se oko sebe. Gledao je malo zemlju, malo nebo, promešklo je se, izbacio trbušćić, a iz leđa su mu izašla krila...

„Zbogom. Moram ići!“ rekao je i mahnuo dok se uzdizao sve više i sve dalje. Mala je vila dugo promatrala njegov odlazak sve dok se nije izgubio u daljini. Bilo joj je žao što je Ratko otišao tako brzo. Zaista je htjela saznati gdje se to sreća skriva da je može pronaći.

Te je noći gledala u zvijezde puno nemirnije nego ijedne do tada. Zaista je željela pronaći tu sreću i pitati je zašto se skriva. „Je li svijet velik poput neba i mističan poput zvijezda?“ pitala se.

Sljedećeg se jutra probudila i zagledala u ružičaste latice. Nije htjela ostatak života provesti u ovom cvijetu. „Izaći ću i pronaći sreću!“ zaključila naposljetku. Izaći iz cvijeta nije bilo toliko teško koliko je mislila. Jednostavno se spustila niz dugu zelenu stabljiku i odjednom se našla u nepoznatom prostoru. Iako je cijelu livadu svakodnevno promatrala iz sigurnosti cvijeta, sada joj se činila nekako zastrašujuća i velika. Nije bila skroz sigurna kamo da krene. Koračala je livadom i išla od cvijeta do cvijeta kad je ugledala majušnu gusjenicu kako žvače veliki zeleni list. „Dobar dan!“ kaže mala vila i priđe joj. No, gusjenica nije odgovarala već se zagledala u malu vilu i još brže žvakala svoj list. „Ispričavam se na smetnji“, počne oprezno mala vila, „malo sam zalutala, znate, ovo je sve tako veliko.“ Gusjenica je sada progutala list, nakašljala se i upitala: „Zalutala? Jesi li se izgubila?“ Mala vila odmahne glavom: „Ne, znam put natrag, ali nikako ne mogu pronaći sreću. Zna li možda gdje da je potražim?“ „Nažalost, ne mogu ti pomoći. Imam, zaista, mnogo toga za spremati prije jeseni, a i kad bih imala vremena ne bih znala gdje potražiti sreću“, kaže gusjenica ljubazno i malko posramljeno. Mala vila se ražalosti i krene dalje.

Hodala je još dugo vremena kad je naišla na skakavca. Bila je već poprilično umorna za razgovor, ali se odvažila pozdraviti ga: „Dobra večer.“ Skakavac

se ponosno okrene. Nosio je sićušno odijelo koje je njegovom uskom tijelu pristajalo. Imao je crvenu leptir mašnu pa čak i štap. Izgledao je baš kao pravi gospodar ove livade. „Dobra večer, madam!“, prozbori on i pogleda je ispod naočala.

„Oprostite, gospodine skakavče,“ reče mala vila, „znate li možda gdje mogu pronaći sreću?“ Skakavac se još bolje uspravi i reče: „Ja sam je pronašao.“ Mala vila osjeti uzbuđenje koje je bilo jače od njenog umora. Krilima je zalepršala i sva je sjajila od sreće. „Gdje je? Gdje je?“ ponavljala je. Skakavac je odlučio povesti sa sobom i pokazati joj sreću.

Stigli su do mjesta koje je bilo sasvim prekriveno lišćem u raznim bojama. Bile su tamo i krijesnice koje su bez obzira na kasne noćne sate stvarale privid danjeg svijetla. Svugdje su bili skakavci koji su se odlično zabavljali. Nisu bili obučeni u odijela niti su bili ozbiljni kao skakavac kojeg je mala vila prvog upoznala. Njihov je smijeh i ples bio primamljiv. Među mnoštvom skakavca bila je i jedna leptirica koja je sve šarmirala svojim lakim plesnim potezima. Mala je vila osjetila želju da im se pridruži u njihovoj zabavi. Približila se skakavcu koji je nosio kuharsku kapu i nešto smiješno dobacivao ostaloj dvojici na drugoj strani. Kada su vidjeli malu vilu naglo su zašutjeli. „Vi niste skakavac“, prozbori kuhar. „Naravno da nisam“, osmijehne se mala vila i reče: „Ja tražim sreću, rečeno mi je da je ovdje. Možete li mi ikako pomoći?“ Skakavci se pogledaju i taman kada je jedan od skakavaca otvorio usta da nešto kaže glazba je tako glasno zasvirala da mala vila ništa nije čula. Oko nje su svi plesali i činilo joj se da ih je svake minute bilo sve više. Glazba i ples postali su joj zamorni i nije više htjela ostati u društvu skakavaca.

Bila je tužna što nije pronašla sreću, ali je bila sigurna da sreća nije među tim glasnim i nepristojnim skakavcima (bar ih je takvima mala vila smatrala). Ozlovoljena, napustila je njihovu zabavu i zaputila se nekamo u noć. Narednog dana upoznala je zeca koji ju je skoro pregazio. „Hej!“ Naljutila se. „Oprosti, oprosti, nisam htio“, reče zečić i približi se maloj vili. „Mogu li ti se kako iskupiti?“ reče. Mala se vila više nije ljutila, pa ga je upitala : „Znaš li možda gdje mogu pronaći sreću?“ Zečić je brzo micao majušnim nosićem kao da razmišlja. „Mislim da ti mogu pokazati gdje je sreća. Želiš li poći sa mnom?“ Mala vila kimne i popne se zečiću na leđa. Opet je osjetila uzbuđenje i novi nalet nade. Išla je brže nego ikada prije, a godila joj je toplina zečevog

toplog i mekog krzna. Nisu dugo putovali do odredišta(malog slatkog vrta). Mala vila je pomno promatrala vrt i pitala se gdje se tajanstvena sreća skriva. Zeko je, čim je vila sišla, oprezno uzeo mrkvicu ,tako da vlasnici ne primijete, i počeo je grickati. Uzeo je zatim rotkvicu pa kupus, pa još malo mrkve. Vila ga je promatrala kako jede i uživa, ali ona nije bila zadovoljna. Je li joj zec lagao? Zašto joj je rekao da se ovdje nalazi sreća kad je ovaj vrt ništa više nego dom svom tom povrću. Prekrižila je ruke, podigla glavu i zaputila se u nepoznato. Naišla je i na pčelu koja joj je kao odgovor na pronalazak sreće pokazala veliku košnicu meda. Mala je vila otišla i tada. Bila je tužna jer je mislila da su je svi prevarili. Gubila je nadu i počela se pitati postoji li uopće za nju sreća. Još je neko vrijeme hodala i promatrala zvijezde. Bilo je zaista kasno i malo joj se vili spavalo. Odlučila se odmoriti na jednom listu. Brzo je utonula u lijep san kojeg su krasile misli o danu kad će pronaći sreću.

Probudi je naglo nešto nalik potresu. Ogromna se galama prolomila mjestom na kojem je bila mala vila, no nije mogla vidjeti onoga tko je krivac te buke. Ubrzo je oko sebe zapazila mnoštvo dječjih nogu koji su trčkarali oko nje. Djeca je ,izgleda, nisu primijetila. Igrali su se skrivača i trčali, zamalo zgazivši je. Mala vila koja ništa nije voljela koliko i mirno jutro vrlo se uzrujala. Poletjela je u zrak.

„Možete li se malo stišati, molim vas?“ rekla je.

Djeca je nisu čula. Nastavila su svoju igru bez ikakvog znaka isprike malo joj vili. „MOŽETE LI SE MALO STIŠATI?“ ponovi glasno mala vila, ovaj put uvjerena da će je čuti. No, nitko je i dalje nije primjećivao. Doduše, mala vila bila je suviše malena da bi je itko primijetio ili čuo njen tihi glasić. Ona odustane i odluči sjesti na jedan od cvjetića tog dvorišta u kojem se našla. Sjedila je i poželjela da je opet u svom cvijetu. Izgubila je nadu za pronalazak sreće, a nitko koga je dosad sreća nije bio ljubazan prema njoj onoliko koliko se nadala. Na kraju je briznula u plač.

Osjetila je nečiji pogled i podigla glavu. Ispred cvijeta sjedila je djevojčica i promatrala je. Pogled joj je bio iskren i čist, a obrazi rumeni. Kosa joj je bila svezana u dva repa koja su neposlušno stršala na njenoj glavici. Pogledala je malu vilu još pažljivije, zatim tiho prozborila: „Zašto plačeš?“

Mala vila je bila zahvalna na njenom pitanju, no ni sama nije bila sigurna što ju je toliko ražalostilo, pa je naposljetku odgovorila: „Nedostaje mi moj

dom.“ Djevojčica nije znala što da učini. Vila je bila previše mala da je zagrla ili potapša po leđima. Također je bila i previše mala da joj ponudi svoj rupčić. „Znam kako se osjećaš“, reče djevojčica tužno. „Meni nedostaje majka“, nadoda djevojčica drhtavim glasom.

Mala je vila podigla pogled i vidjela djevojčicine oči koje su se ljeskale od suza. Nešto je na toj djevojčici bilo drugačije. Nešto što se maloj vili sviđalo. Vila se rodila iz cvijeta pa nije imala roditelje, ali je zaista žalila djevojčicu.

„Što se dogodilo tvojoj majci?“ nespreno je upitala.

„Umrle je“, odgovori djevojčica, a zatim je upita: „Zašto si ti tako daleko od kuće?“

„Tražila sam sreću“, odgovori mala vila. Djevojčica ju je pogledala, ali drugačije od gusjenice, drugačije od skakavca, zeca ili pčele. „Pa, jesi li je pronašla?“ upita djevojčica.

„Nažalost, nisam. Pitala sam skakavca, gusjenicu, zeca i pčelu i svakoga od njih nešto drugo usrećuje. Mislim da je nikada neću pronaći. Znaš li ti možda gdje mogu pronaći sreću?“ Djevojčica uzdahne i reče: „Ne, nažalost, ne znam, ali voljela bih ti pomoći u potrazi.“ Mala vila se razveselila: „To bi bilo odlično.“

Uskoro se oglasilo školsko zvono.

„Jo, moram ići“, reče tužno djevojčica. Sva su se djeca oko njih razbježala ne obraćajući pažnju na njih.

Mala vila se također ražalostila: „Kada ćemo se opet vidjeti?“

„Sutra ne moram u školu, pa dođi sutra. Navratit ćemo do moje bake, ona će ti se svidjeti, vrlo je draga.“ Mala vila se razveselila i jedva je čekala sutrašnji dan.

Vrijeme do dogovorenog sutrašnjeg sata maloj je vili prošlo nevjerovatno brzo.

Čekala ju je na cvijetu i iz daljine je već mogla vidjeti dva repa koja se njišu.

„Bok! Hoćeš li poći sa mnom?“ upitala ju je djevojčica koja je silno željela upoznati malu vilu s bakom.

„Ona živi u blizini“, tumačila je djevojčica. „Svo svoje slobodno vrijeme provodim s njom, ona me uvijek dobro nasmije, a usto jako dobro sluša.“

Maloj se vili svidje opis bake. „Misliš li da će nam biti voljna pomoći u našoj potrazi?“ upita. „Dakako da hoće“, odgovori djevojčica.

Zapričale su se pa nisu ni primijetile kada su se našle pred ulaznim vratima dvorišta. Djevojčica je veselo otvorila vrata i ušla u dvorište. Bilo je prekrasno uređeno. Bilo je toliko prekrasnog cvijeća da je mala vila poželjela da nikada ne mora otići. Čak je pomislila da bi joj jedan od cvjetića mogao biti novi dom.

„Bako, stigle smo!“ poviče djevojčica i pokuca. Ubrzo joj je vrata otvorila mala, debeljuškasta bakica. Imala je sijedu kosu, svezanu u nisku pundu koja je dodirivala njen topao, pleteni šal. Na licu joj je sjajio osmijeh, a imala je iste one rumene obraze poput djevojčice.

„Udite, udite. Taman sam pripremila čaj, a keksići samo što nisu gotovi. Nadam se da tvoja mala prijateljica voli keksiće od čokolade“, nasmijano kaže baka.

„Obožavam keksiće od čokolade!“ nestrpljivo kaže mala vila na što se baka i djevojčica nasmiju.

Djevojčica je sjela na jednu od stolica za okruglim stolom, a mala vila na kutiju koja je stajala na stolu. Nisu imale šalicu koja bi odgovarala maloj vili, pa je ona pila iz najmanjeg čepa kojeg je baka mogla pronaći. Kad su se sve tri smjestile baka je odahnula, otpila gutljaj čaja i spremno započela razgovor. „A, sada, moja Ančice, upoznaj me sa svojom prijateljicom.“

„Ovo je moja mala prijateljica vila“ reče djevojčica. „Kako si ti tako lijepa i majušna stigla do nas?“ upita je baka.

„Malo sam zalutala...“, pogledala je djevojčicu koja ju je podupirala pogledom da otkrije više, „...ustvari tražila sam sreću pa sam zalutala.“ Šutjele su.

„Sreću! Zanimljivo! Jesi li je pronašla?“ upita baka.

„Ne, nisam“, tužno odgovori vila, ali djevojčica veselim tonom doda: „Zato ću joj ja pomoći da je pronađe!“ Baka pogladi djevojčicu po kosi.

„To bi bilo divno, kad bi se sreća mogla tek tako pronaći“, reče baka. Vila i djevojčica nestrpljivo su iščekivale nastavak onoga što će baka reći.

„Malene moje, znate li kako pronaći sreću?“ tiho im kaže.

„Reci nam, bako? Zašto se sreća skriva?“ pita djevojčica.

Baka se osmjehne i s toplinom doda: „Ona se ne skriva, ona samo čeka trenutak da dođe. Ja sam pronašla sreću ili bolje rečeno ona je pronašla mene, a ja sam joj dopustila da uđe i toplo se smjesti u meni.“

„Ne razumijem. Ako si našla sreću možeš li nam je pokazati?“ upita djevojčica. Baka se ustane i s police skine jednu lijepu i staru fotografiju. Bila je to fotografije cijele njene obitelji. Ančica je bila još malena beba, a njezina je majka još bila živa. Baka pruži fotografiju djevojčici, a ona i vila se zagledaju u nju. Promatrale su je i u dubini srca počele shvaćati. Naposljetku progovori baka.

„Ana je moja sreća. Ja sam odabrala biti sretna što je imam.“

„Znači, sreća je već ovdje, ali je mi ne vidimo“, zaključila vila. Na što baka kimne i doda: „Sreća je poput leptira. Ako je pokušaš uloviti, nećeš uspjeti, ali će ti ona drage volje sletjeti na rame ako budeš strpljiva“, kaže mudra baka i još se jednom osmjehne.

Ostatak čaja popile su u tišini. Uskoro je došlo vrijeme da se djevojčica i vila oproste od bake.

„Vi ste me zaista usrećile svojim dolaskom. Dodite i sutra ako ste voljne“, kaže baka dok ih je pozdravljala na vratima.

„Draga bako, doći ćemo!“ kaže djevojčica.

„Hvala vam puno na čaju i keksima!“ reče vila, premda ju je baka slabo čula jer je vila bila vrlo tiha da bi je baka čula na udaljenosti od vrata do ograde. Djevojčica i mala vila napustile su bakinu kuću zamišljene. Razmišljale su o razgovoru s bakom.

„Veselite se malim stvarima“, savjetovala ih je baka kada su sutradan došle kod nje.

Mala vila je shvatila da su svi dani provedeni u tulipanu bili dani provedeni u sreći i da zapravo nikada nije trebala tragati za srećom.

„Vilo! Mislim da napokon razumijem!“ reče djevojčica. „Tvoji te prijatelji s livade nisu prevarili. Oni su ti pokazali sreću, ali ti u tome nisi mogla vidjeti što i oni. Tvoja sreća leži negdje drugdje.“

„Da, moja sreća je moj dom“, reče vila radosno. Cilj njenog putovanja bio je ostvaren. Pronašla je sreću. Vila i djevojčica su dugi niz godina ostale prijateljice. Dobro su zapamtile bakine riječi: „Sreća je poput leptira. Ako je pokušaš uloviti, nećeš uspjeti, ali će ti ona drage volje sletjeti na rame ako budeš strpljiva.“

Ana Popov, 8. r.

OŠ Ante Kovačića Zlatar

Mentorica: Veronika Podobnik

MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

TAJNA ZVIJEZDA

Jedne noći nisam mogla spavati. U sobi je bilo mirno, a kroz prozor sam gledala nebo puno zvijezda. Izgledale su kao da ih je netko prosuo iz velike kutije s dijamantima.

Odjednom je jedna zvijezda zasjala jače od svih. Treperila je kao srce, a približavala se sve više i više, dok nije stala baš ispred mog prozora. Izgledala je kao mala kuglica svjetla, a oko nje su plesale iskrice poput prašine od šećera.

„Dodi sa mnom“, šapnula je nježnim glasom.

Srce mi je tuklo kao bubanj, ali nisam se bojala. Osjećala sam da me čeka pustolovina.

Otvorila sam prozor i zakoračila van. Zvijezda me povukla i odjednom sam letjela. Vjetar mi je prolazio kroz kosu, a cijeli svijet ispod mene izgledao je kao šarena igračka. Kuće su bile male, rijeka se sjajila kao srebrna vrpca, a svjetla u gradu treperila su poput svijeća.

Prošle smo kroz oblake koji su mirisali na sladoled od vanilije, a onda sam ugledala svemir. Bio je ogroman i svuda oko mene. Zvijezde su blistale u svim bojama: plavoj, zlatnoj i ljubičastoj.

Prvo smo stigle na planet prekriven cvijećem. Cvjetovi su bili ogromni, neki veći od kuća. Latice su svijetlile poput lampica, a kad sam ih dotaknula, pjevušili su mekane melodije. Jedan cvijet mi je rekao glasom koji je zvučao kao šuštanje lišća: „Dobro došla! Samo oni koji vjeruju u čuda mogu nas vidjeti.“ Osmjehnula sam se i srce mi je postalo lagano kao leptir.

Sljedeći planet bio je čudesniji. Cijeli je bio jedno veliko more koje je sjajilo zeleno i plavo. Kad su iz njega iskočile ribice, pjevale su pjesme koje su zvučale kao uspavanke. Na obali su živjela bića s krilima od nota. Kad bi poletjela, svaka nota bi zasvirala. Činilo se kao da cijeli planet svira glazbu.

Zvijezda me odvela dalje, do grada koji je blistao kao milijun lampica. Ulice su bile posute srebrnom prašinom, a kuće napravljene od kristala. Sve je svijetlilo kao božićno drvce. Tamo su živjela bića s kosom koja je sjajila kao sunce i očima koje su izgledale poput bisera. Kad bi se smijali, njihova kosa bi zaplesala zlatnim sjajem. Dočekali su me s osmijehom. Jedna djevojčica mi je

dala ogrlicu s komadićem zvijezde i rekla: „Ova ogrlica će ti pokazati da i ti u sebi imaš svjetlo.“

U gradu sam upoznala dječaka. Imao je kosu koja je sjajila kao srebrna rijeka i oči plave kao nebo. Rekao mi je da je njihov svijet u opasnosti. „Tamna rupa se približava“, rekao je. „Ona želi progutati sve zvijezde i ugasi svjetlost. Samo netko sa Zemlje može nam pomoći.“ Znala sam da govori o meni.

Zvijezda me dovela na mjesto gdje nije bilo svjetla. Sve je bilo crno i tiho, kao da je cijeli svemir nestao. Tamo sam vidjela ogromnu rupu koja se vrtjela i gutala sve što joj se približavalo. Zvijezde su drhtale i sakrile se iza oblaka svemirske prašine. Strah me paralizirao, no nisam smjela odustati.

Stisnula sam ogrlicu i zatvorila oči. Zamislila sam sve što volim: svoju mamu i tatu, prijatelje, smijeh, igru, miris proljetnog cvijeća, topli kruh koji baka peče. Sve što me čini sretnom. I tada je iza mene izbio ogroman bljesak svjetla. Bilo je to kao da cijelo sunce živi u mom srcu. Letjela sam prema tamnoj rupi dok je svjetlo bilo sve jače i jače. Rupa je vrištala i smanjivala se, sve dok nije postala mala kao kamenčić. Osjetila sam njezinu nemoć. Kamenčić mi je pao u ruku, a s njim je nestala i sva tama. Svemir je opet zasjao. Zvijezde su plesale, a svemirska bića su pljeskala.

Dječak mi je prišao i rekao: „Nikad ne zaboravi, svjetlo je uvijek u tebi, čak i kad je najtamnija noć.“

Zvijezda koja me dovela povela me natrag. Letjele smo brzo, a srce mi je bilo puno **sreće**. Vratila sam se kroz prozor i našla se opet u svom krevetu.

Ujutro kada sam se probudila, ogrlica mi je i dalje bila na vratu. Znala sam da to nije bio san. Svake noći gledam u nebo i tražim svoju zvijezdu. Ona mi uvijek namigne i podsjeti me da sam i ja svjetlo koje može pobijediti svaku tamu.

Julija Babić, 6. r.

OŠ Bedekovčina

Mentor: Marko Valec

MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

Lucija Videk, 3. r.

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok

Mentorice: Anuška Alfirević, ak. slikarica i Carmen Bačura Potočić, prof.

KAD BISMO MOGLI NACRTATI BOGATSTVO

„Koliko bi lakše bilo slikati da vani nije tako hladno“, mislio sam dok sam dovršavao portret koji će mi večeras platiti večeru. „Izvolite“, izgovorio sam dok sam davao portret djevojci i, kako se činilo, njezinu dečku. „Ovo ne liči na mene, gade jedan! Ja nemam takav nos, gledaj što mi je napravio!“ Njezin dečko primio je portret i pljunuo mi ispred cipela – mislim, starim dronjavim čizmama kojima je jedan potplat skoro otpao. Pogledao sam ga izravno u oči. Nisam mogao vjerovati kako se mogu tako ponašati.

Njima je udobno dok ih tatina lovica grije, a ja moram po ovim blatnjavim, mokrim londonskim ulicama pokušavati zaraditi za pola pišljivoga kruha, sve zato što nisam imao toliko sreće u životu. Htio sam im to sve reći, ali njihovi unutarnji razmaženi egoisti ne bi to podnijeli i pitaj Boga što bi mi učinili. Zato sam šutio dok sam ih gledao kako odlaze i shvatio da se ja još jedan dan, s praznim želucem, moram vratiti kući gladan. Pokupio sam svoje zastarjele boje, par kistova i jedno jedino platno koje mi je ostalo. Još jedan dan mogu bez hrane – sutra moram zaraditi za materijale, pa ću se počastiti ako mi se posreći.

Škicnuo sam oko sebe – ulica je bila prazna, vani se već spuštao mrak. Dotrčao sam do svojeg „doma“ – mobilnog, labilnog, napola promočenog. A kad se proslavim... ni sam ne mogu zamisliti. Onda...

Krenuo sam ulaziti kad sam primijetio maleni papirić na kojem je pisalo samo: „Promotri pažljivo.“ Okrenuo sam se oko sebe – nisam vidio ništa. Tada sam čuo malo prepoznatljivo kuckanje peta po starom betonu. U tom trenutku ugledao sam onaj ufurani par. Hodali su brzo, malo prečvrsto, smijali su se jedno drugome, ali nekako lažno – kao da im se magla skrivala iza očiju. I taman kada su me trebali primijetiti – nestali su. Jednostavno su nestali. Protrljao sam oči, ali njih zbilja nije bilo. Pobrao sam se u to što sam zvao domom i pokušao spavati, ali bio sam uvjeren da mi se to nije pričinilo. Postajem li lud od hladnoće ili od gladi? Možda je zbog žeđi. Ili udišem previše starih boja. Ne znam jesam li lud... Ma sutra, kada napokon kupim nešto za jesti, sve će biti u redu. Ali kako, ako... Tuk, tuk, tuk! „Pete...“ – prošaptao sam i stisnuo se što dalje od svojih „vrata“. Osjetio sam kako mi srce lupa glasnije nego ikad.

Nisam znao je li to od straha ili uzbuđenja jer sam shvatio da uistinu nisam lud. I taman kad sam mislio da ću morati štedjeti za novo srce – zvuk hodanja je prestao. Lupkanje cipela zamijenila je čudnovata sjena koja je zatim samo nestala.

Smogao sam hrabrosti i provirio van, a u moj se dom dokotrljala olovčica. U životu nisam bio sretniji! Kada sam skroz izletio van, pronašao sam i debelu bilježnicu za skice. Sve sam pokupio i, pod starom londonskom uličnom rasvjetom, crtao i crtao, dok mi je maglica glumila deku, a pomisao na vruće pecivo iz pekare taman toliko grijala prste da nastavim crtati.

Do jutra sam imao gotovo dvadeset crteža. Crtao sam sve što mi je palo na pamet – ljude, prolaznike koje sam viđao kraj svojeg štandića, voće... Rano sam se vratio na svoje „radno mjesto“. Kad sam bio gotov s postavljanjem, ostalo je samo čekati kupce. Ali njih nije bilo. Kad malo bolje razmislim, ulica je bila gotovo prazna, a inače pršti užurbanim ljudima. Osvrnuo sam se više puta oko sebe, zgrabio olovku i otrgnuo jedan papir. Krenuo sam crtati kantu za smeće koja se nalazila točno ispred mene – kad je u trenu nestala. Krenuo sam tako crtati sve sitnice koje su mi pale na pamet – staru žvakaću gumu, i sve žvakaće gume nestale su s poda. Pa smeće – okoliš je bio čišći. Ali onda sam se dosjetio: što bi se dogodilo da okrenem olovku na drugu stranu i nacrtam novac?

Polako sam, zastarjelim nožićem, našiljio olovku i nacrtao jedan novčić. U isti je čas iskočio s papira. Poskočio sam i potrčao do pekare da kupim pecivo. Pecivo je bilo sočno i mekano – točno onakvo kakvo sam zamišljao. Kad sam ga pojeo, krenuo sam do svojih „odaja“ te tamo nacrtao ogromnu vilu s bazenom punim novca. Ušao sam unutra, skakao i plesao. Bio sam presretan! Ali nije mi bilo dovoljno. Krenuo sam crtati skupe aute, odjeću... Na slikanje sam u potpunosti zaboravio. Nešto što me nekad inspiriralo i grijalo sada je bilo samo sjećanje na one ružne dane kad sam se morao truditi i mučiti. Sad ću uživati do kraja života! Život je bio bajan.

Ali kad sam se pogledao u ogledalo, više nisam nalikovao sebi. Imao sam onaj isti prazan osmijeh, mutne oči i ukočen stav. Nešto mi je nedostajalo. Sve o čemu sam razmišljao bilo je – imam li dovoljno i trebam li još?

Jednog dana bio sam pozvan na veliki bal. Tamo su se okupljali samo najbogatiji ljudi svijeta. Takvi ljudi nisu ni čuli za riječ „siromašan“. Tada još nisam znao, ali u bilježnici mi je ostao samo jedan list papira, a olovka je mogla izdržati još samo jedan, malecki crtež. Kad sam stigao, svi su me promatrali kao da ne pripadam. Iskreno, tako sam se i osjećao. Sve je bilo pomalo pretiho, svi

su tiho šaputali. Sala u kojoj smo se nalazili bila je ogromna, s velikim crvenim zastorima koji su savršeno pokrivali prozore – tek da se vidi da su napravljeni od suhog zlata. Svi su nježno i otmjeno govorili dok je lagana limena glazba svirala u pozadini žamora. Odšetao sam do stola s aperitivima i tamo susreo mladića koji me upitao: „I, kako ste vi postali milijunaš?“ Pogledao sam ga pomalo zbunjeno, pa se lagano nasmiješio i rekao: „Stvaram novac magijom. To ne može svatko – rođen sam s tim.“ Mladić se grohotom nasmijao i poveo me sa sobom. „Dobra vam je ta fora – mađioničar nikad ne otkriva tajne. Ali sada ozbiljno – kako ste tako brzo, u svega nekoliko tjedana, postali toliko bogati?“ „Ma rekao sam vam, mladiću – stvaram novac magijom. To ne možete ni vi, ni itko ovdje.“ Mladić, koji je već bio pomalo ljutit, odgovorio je žustro: „Mislite li da sam ja budala? Moji roditelji su krvlju i znojem zaslužili ovo što danas imaju! Recite mi sada – u čemu je vaša tajna!“ Ljutito sam ga pogledao, izvadio papir i olovku te krenuo crtati novac. Ali kad sam povukao zadnju crtu, shvatio sam da sam crtao krivom stranom olovke. U sekundi su raskošna sala, haljine, odijela, automobili i limeni orkestar nestali. Mladić me pogledao, zatim ošamario. Svi su se uspaničili i počeli trčati. Ja sam brže-bolje pobjegao, a kako sam hodao, shvatio sam da svaka kuća nestaje – nečiji trud, nečija muka, samo tako, radi moje živčanosti i silne želje da dokažem da sam bolji i posebniji. Sve što je ikada bilo kupljeno novcem – nestalo je. Morao sam to nekako popraviti. Dotrčao sam do svojeg štandića i, dok mi je platno nestajalo u rukama, krenuo slikati sat kojemu se kazaljke vraćaju unatrag. Točno prije nego što sam ga mogao dovršiti, platno je nestalo. Nestao je i kist u mojoj ruci. Boje kraj mene – sve je iščezlo. Sjedio sam tamo sam, u tišini, ruke još uvijek ukočene. Odjednom mi se kist ponovno stvorio u rukama, a platno se stvorilo ispred mene. Kuće, ulice – sve sam ponovno mogao vidjeti. Sljedeće jutro opet sam sjedio na svojem „radnom mjestu“. Tiho sam slikao portret bakice, ovaj put u staroj odori, sa starim bojama. Kad sam završio, bakica se osmjehnula i dala mi deset novčića. Kad sam ih primio, osjetio sam sreću – jer sam ih zaradio sam, radeći ono što volim sanjajući da me jednog dana moje slike toplo griju u kućici koju sam sam izgradio.

Dora Kužnar, 8. r.
OŠ K. Š. Gjalskog Zabok
Mentorica: Lucija Laljak
MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

ČAROBAN DAN

Čaroban je dan! Pada snijeg! Bjelina svjetluca kud god pogled seže.

Krajičkom oka vidim svoju baku kako zamišljeno gleda kroz prozor. Pitam se, razmišlja li o svojim sretnim snježnim danima djetinjstva.

Jurim iz kuće u pidžami, osjećam hladne poljupce pahuljica po licu. Srce mi lupa od radosti dok rukama grabim snijeg i oblikujem ga u velike grude. Za mnom istrčava i moj pas. Iznenadeno se vrti u krug pa se smijem da odjekuje praznom ulicom. Gađam ga grudama i valjamo se zajedno po snježnom pokrivaču. U daljini čujem vesele povike koji se približavaju. Bježim u kuću, navlačim toplu odjeću i obuću i opet van!

Tek što sam izašla, pogodi me gruda u nos! Stigli su moji prijatelji! Svi se poznamo, živimo u blizini, veliki i mali. Kreće moja osveta. Uzvraćam i uskoro smo podijeljeni u dva tabora koji se žestoko grudaju. Posvuda mekoća i hladnoća snijega, u kosi, u ustima, za vratom. Gusta oluja gruda frca na sve strane, ne vidimo jedni druge. Cika i vika. Smijeh glasnije odzvanja u snijegom prigušenoj ulici.

Svi imamo sanjke i spremni smo za zimski spust po svojoj zaleđenoj ulici koja se strmo i zavojito spušta s brijega. Prošlo je tek nekoliko automobila i staza je taman ugažena koliko treba. Penjemo se na vrh brijega pa jurimo dolje. Obrazi i ruke trnu nam od hladnoće, ali srca su vruća. I tako satima.

U sumrak se umorni bacamo na hrpe snijega. Pravimo anđele. Zatrpavamo se i vrištimo od sreće. Kotrljam se nizbrdo, uživam u mekoći snijega, osjećam vrtoglavicu. Svijet se okreće kao u nekom usporenom snu, a sve je oko mene bijelo, svečano, tiho. Ugodno sam omamljena, ali me prene ledeni dodir snijega na vratu. Klizi ispod šala, topi se i „mrzli“. Smrznutih prstiju vraćam se kući.

Baka me dočekuje toplim čajem. Veselo joj pričam kako smo vani ludovali. Smješka se i odobrava kimanjem sijede glave. Onda baka opet sjedne do prozora, prekriži ruke u krilu i zagleda se u daljinu. Kao da je jedna pahuljica odnekud doletjela, sletjela ispod njezinog oka i zacaklila se.

Danas je uistinu bio čaroban dan. Ništa se nije dogodilo, a dogodilo se sve. Samo, ja nisam sigurna, jesam li ga ja proživjela ili moja baka.

Jana Lež, 7. r.

OŠ K. Š. Gjalskog Zabok

Mentorica: Valerija Novak

MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

PAR FOTOGRAFIJA I DVD

Prije mjesec dana službeno sam postao tinejdžer. Moja najdraža uspomena stane u nekoliko fotografija i jedan DVD. Poklon koji ću s najvećom ljubavlju i primjesom sreće i tuge čuvati od zaborava.

Prošlo je jedno desetljeće, a ja mogu samo zamišljati zvuk očevog glasa dok ga s čežnjom gledam na slikama. Gledam ga kao svog heroja koji me drži mišićavim rukama i pogledom punim ljubavi i sreće. Srce mi uvijek jače zakuca. Javlja se i velika tuga i ljutnja jer nije ovdje sa mnom da me obrani kad me netko rastuži ili naljuti, da me vodi na utakmice, u kino ili u zvjezdarnicu koju je obožavao. Svaki moj rođendan, Božić, uspjeh i neuspjeh, svako polupano koljeno, suza i sreća prolaze bez njega. Taj mi komad očeve ljubavi nedostaje svakodnevno. Koliko god mama bila jaka i ne želi pokazati, nedostaje joj kao i meni. Stijena koje nema. Oslonac bez kojeg se moraš boriti za svoje mjesto pod suncem.

Moj najdraži poklon, moja najdraža uspomena stane u par fotografija i DVD. Siguran sam da bi postojali deseci albuma i DVD-ova da nisi otišao. Znam da si bio najbolji tata na svijetu iz priča.

Jedna od najdražih fotografija, koja mi uvijek zagrije srce, jest ona s našega zadnjeg izleta u Trakošćan i Krapinu na kojoj me ponosno voziš u kolicima. Teško mi je bez tebe, volim te jako. Siguran sam da me gledaš s neba i da si moja zvijezda i anđeo čuvar. Tata, kako bi bilo lijepo da te mogu zagrliti, dotaknuti, ispričati ti što mi se dogodilo u školi, na igralištu. Zašto sam tužan ili pak sretan? Zašto burno reagiram? Ti bi sigurno znao kako me utješiti, kako mi pomoći. Rekao bi da nisu važne brojke i ocjene u školi, već ono što osjećam. Mene ne bi ničega bilo strah, čak ni mraka kojega sam se kao mali bojao.

Iako mi je teško svake godine kad pušem svjećicu više, sjetim se koliko si me volio i hrabar sam za tebe. Pokušat ću biti najbolji što mogu. Trudit ću se. Obećao sam sebi da ćeš biti ponosan na sve nas.

Par fotografija i DVD čuvat ću zauvijek, baš kao i tebe u srcu.

Juraj Šimunić, 7. r.

OŠ Zlatar Bistrica

Mentorica: Marija Hudi Hitrec

MALA NAGRADA GJALSKI – POHVALA

RARA AVIS

Održi ptičje pjesme

„Pjevaju li ptice lijepo?“ upitala je Mala. Bila je visine stola za kojim je sjedio tata zamišljeno nad šalicom kave. Mala je došla do njega, polako, nesigurno, ne znajući što će joj tata odgovoriti. Položila je ručicu na njegovo koljeno, nježno, da ga ne uznemiri. Očito razmišlja.

Pridigne šalicu k usnama, pa ju spusti na stol i zagleda se u nevidljivu točku.

„Ptice pjevaju krasno,

čuješ li izbliza,

bit će jasno,

osvrtać se iza,“ odgovori on, ozbiljno, ne gledajući u nju.

Mala ga promatra, ne razumije, zašto tata tako govori? Govori li on nekim drugim jezikom? Ozbiljno mu lice krase tamni podočnjaci, duboki poput jame, jame boli, jame brige. Obrve su bile vezane u čvor iznad očiju, a iznad njih naborano čelo, bore nepravde, bore patnje. Usta su mu vječito bila spuštena, krajičci usana svezani nevidljivim konopcima prema dolje - most tuge, most straha. Mala nije znala kako mu se približiti, kojim riječima mu objasniti pa ga je samo dotaknula po ruci. Tata ju pogleda i nešto mu u očima zasjaji, kao da je na trenutak vidjela odraz njegove duše.

Obzor zlaćanih rijeka

„Odlaze li ptice često?“ upita Mala. Kosa joj je dosezala do ramena, a oči su joj bile male poput bućinih sjemenki. Stala je pored kuhinjskog elementa, znatiželjno iščekujući tatin odgovor. Tata je sjedio na fotelji i pušio. Oko njega se gomilao dim, dim propalih nada. Primio je čvrsto naslon za ruke, kao da ispod njega nije bilo ničeg, osim zraka. Otpuhao je dim i zagledao se u jednu točku.

„Ptice odlaze često,

u tople krajeve neke,

bilo koje mjesto,

gdje vrijede zlata rijeke,“ odvrati on, u nekom ludom snu.

Mala ga gleda, ne razumije ona njega, zašto tata to govori?

„Zašto rijeke vrijede zlata, gdje je to mjesto?“ upita ga ona, razrogačenih očiju.

On je ne pogleda. Gledao je u prazno, glave okružene dimom misli. Zasjeo je duboko u svoj stolac, bio je neudoban, ofucan i prljav, ali to ga nije smetalo, barem nije dao do znanja da ga smeta.

„Naći ćeš mjesto,

kad ti krila porastu,

koje čovjek ne nalazi često,

gdje ne svrstavaju u kastu,“ govorio je šturo, uvijek u rimi, nisu ga razumjeli, nisu se ni trudili.

Nije znala kojim on jezikom pripovijeda, o čemu on uopće razmišlja. Nije znala da je govorio jezikom srca, mudrim i iskrenim. Jezikom koji je naučio od nomada, nomada gnjevnih od života i izmorenih od putovanja prema rijeci zlata.

Niti izgubljenih snova

„Postoje li uopće ptice?“ upita ga Mala. Sjedila je na fotelji do njega, otrcanoj i ružnoj, zavukla se u nju, nije ustajala. Pila je kavu koja se odavno ohladila. Krasili su je duboki podočnjaci, podočnjaci tuge, podočnjaci samosažaljenja. Tata je sjedio do nje. Gledao ju je mirno, kao da je gledao u jednadžbu koju treba riješiti. Otpuhnuo je dim cigarete i popio gutljaj piva. Otvorio je usta, pa zatvorio. Mala više nije bila toliko mala, već ga je mogla malo bolje razumjeti. Zavukao se duboko u naslonjač i zagledao u prazno, pokušavao je naći niti sjećanja, izgubljene lađe snova. Snova u kojima je letio iznad grada i smijao se prolaznicima podno njega. Snova u kojima je želio svijet nalik sebi. Sjetio se doline zlata, u kojoj teku zlačane rijeke, gdje su ljudi sretni i vlada mir. Mir u kojem nema jeda, mir u kojem ljudi ne dršću, koji je bio zatajan i tih. Mala mu se ukazala u tom snu, gledala je u nebo velikim očima i brojala ptice. Koliko ptica, toliko sreće.

Odjednom je osjetio dodir na ruci, nježan, poput pera.

„Tata,“ šapnula je Mala, nadajući se da ga nije probudila.

„Sakrit će se ponekad,

ali su uvijek tu,

ukazat će ti se kad,

pridružiš im se u letu,“ rekao je sneno, lijeno, poluzatvorenih očiju.

Mala je razmišljala, slagala niti koje joj je tata položio nježno u uho. One su se namatale u njezinu savjest poput konca. Samo je niti trebala sašiti, a nije znala gdje je igla.

„Kako ću im se pridružiti, još mi nisu narasla krila, ne mogu letjeti,“ odvratila tati, suznih očiju.

On je pogleda, ispod oka namreškaju mu se bore, a krajičak usne se blago podigne.

„Naći ćeš iglu,

samo se probudi,

od niti satkaj svilu,

nek te srce vodi,“ odgovori tata i odvratila pogled prema praznoj limenci piva i opušcima u pepeljari.

Slobodna ko' ptica

„Jesu li ptice uistinu slobodne?“ pita Mala, sjedeći na rubu kreveta.

Tata je ležao, glavom okrenutom prema zidu, možda je spavao, možda je sanjao.

Mala ga je promatrala nasmijana lica, oči su joj sjajile i osjećala se ispunjeno. Posegnula je u džep i izvukla nešto meko, poput paukove mreže.

„Satkala sam niti,“ započne, ali ne znajući što još reći, čekala je tatin odgovor.

No, on je šutio, nije govorio ništa. Mala se zabrinula pa ga potapša po ramenu.

„Jesi li pronašla rijeke zlatne,

gdje ruže lijepe rastu,

tamo se ljubi, zar ne...“ upita je on i okrene se na leđa da je bolje vidi.

„Jesam, vidjela sam sve! Vidjela sam zlaćane zidine, niti satkane u svilu, ruže prekrasne, sve sam vidjela u letu. Poletjela sam, tata,“ govori ona, a kap vode joj se slije niz obraz i padne na satkanu svilu u rukama.

Tata je promotri ispod oka pa položi ruku na njenu. Usta su mu se izvrnula u osmijeh:

„Ptice granice ne poznaju,

lete kud ih volja,

samo budi svoja.“

Hana Blažević, 4. r.

Srednja škola Krapina

Mentorica: Dunja Belošević

1. NAGRADA GJALSKI ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

MORANA

Kiselkast okus lijepi se za moje zube. Gladak je poput mlakog voska. Popuštam, a jezik mi se lijeno izvlači i stišće, crvoliko se migolji među pukotinama mojih kutnjaka, liže taj sloj koji mi je ukiselio usta. Suhoća me natjera da se trgnem, a usne mi pucaju bolno i krv se skuplja u napuklim brazdama moje kože.

(Pokvareno meso ima okus upravo onakav kakav mu je miris - kiseo ili oštar. Sadrži spore plijesni koje stvaraju i šire bakterije uzrokujući taj neugodni miris.)

Smrad raspadanja prodire mi u nosnice – sama trulež i gorčina.

Držim dah, ali miris se penje poput otrovne zmije i odjednom me napadne nasrtljiva mučnina. Plitki izdisaj sklizne mi iz grkljana poput zimskog vjetra (*Prosinac, December...* “*And each separate dying ember wrought its ghost upon the floor.*”)¹. Jalovo kobeljanje u nelagodi neće olakšati moju slabost. Gušim u sebi još jedan bolesni udisaj.

(Mesojedi imaju izražen osjet mirisa, ključan za lov i preživljavanje jer im pomaže locirati plijen, pratiti kretanje i prepoznati prijetnje.)

Osjećam zemlju, hladnu i vlažnu, kako se mrvli na jagodicama mojih pothlađenih prstiju.

Zgrušava se poput krvi, a na dodir me podsjeća na mljeveno meso i iracionalne fobije (*Fobija? Karnofobija? Tanatofobija?*). Život koji je sigurno zarobljen u tlu dopušta hladnoći da mi načne kosti, izjeda ih dok ne postanu nazubljene i opasne. Pitam se bi li mogle biti dovoljno oštre da probiju tkivo i napuste moje tijelo, da ga ostave praznog i tromog.

(Rigor mortis ukočenost je tijela nakon smrti. Uzrokovana je iscrpljenjem energije za kontrakciju mišića. Zbog toga mišići postaju kruti i teško se pomiču.)

Čujem metalni cvilež stare vjetrulje kako škripi na buri.

Željezo je trošno, hrđavo i trulo. Opaka, oštra zima trese mi žile ispod kože.

¹ Poe, A. Edgar. 1845. *The Raven*. New York Morning News

Ipak, osjećam kako mi se misli raščišćavaju od guste magle. Sada bolje čujem ritam lepršavih, skladnih koraka, kao otmjeni ples ravno s bala i snijeg koji se drobi ispod nogu...

Snijeg? *Snijeg* –

Gromka zvonjava naglo nabuja *forte*, nošena vjetrom od negdje izdaleka. Mora da je podne. Čeznem saznati tko mi dolazi u posjet...

(What a horror they outpour

On the bosom of the palpitating air!

Yet the ear it fully knows,

By the twanging,

And the clanging,

How the danger ebbs and flows...)²

Vrijeme je da otvorim oči – točno kako biserno nebo otvori svoje beskrajne čeljusti kada sva kozmička i svjetovna pitanja prekipe iz njega, neopisivo očima pukog čovjeka.

Gotovo me zaslijepi, a moji premoreni kapci osjećaju njegovu silnu, velu težinu. Pokušam ga dosegnuti, ali prije nego što uspijem (*Jesu li mi mišići već istrunuli?*), koraci staju.

Ispred mene ukaže se lik žene. Žene s kosom poput ebanovine i ugljena, kožom kao blistavi led ili najfiniji, neukaljani baršun. Lice joj je sakriveno sjenom, kao tajna srebrnog Sunca. Ispruži ruku prema meni – blijedu, prsi i nokti kao sige s krova zimske kolibe. Vitka je, mrka figura tame na zastoru neba. Plamene sablje Sunca daju privid da je poput ognja, iznad nje svi su jezičci Duha Svetoga. (*Je li vještica? „Grda i opaka ona ti je, ta Mora“ – kažu svi, ali to je zasigurno greška. Ona koja me poziva, ljubavnica, ljupka milostiva, u svoje svilene odaje počinka. U tom trenutku ona je neodoljiva. Ona je Sjevernjača.*)

Čini mi se da se smješka, a njezina nježna ruka na mojim je prsima (*drvenim prsima škripavoga lijesa od mahagonija*) dok me pritišće dublje u zemlju.

Ovdje sada spavam, ispod pokrivača tla. U udobnoj mrtvačkoj škrinji.

Prosinac i dalje živi (*Živi! Živi!*) u snježnim pahuljama što se tope na jeziku.

² Poe, A. Edgar. 1849. *The Bells*. Evening Mirror (New York)

U vlažnom, rosnom mirisu tkanine. U snijegu, blagom, krotkom i mekanom. A radosni cvrkut vrabaca kad stigne proljeće, pretičak je za taj skromni prizor. Hrpa zemlje, neupadljiva i prosta. Leži usred stotinu spomenika, urezanih zlatnim slovima (*Ime, prezime, godine dvije. Još par riječi, i ništa više za sve vijek.*) Ona dražesna žena odavno je otišla, a novi život nikne na malom brežuljku. Taj je život u meni, ja sam taj život i to je vječnost.

Iznad mene, krizanteme su u cvatu.

Ema Žulić, 4. r.
Srednja škola Ivanec
Mentorica: Maja Držaić
2. NAGRADA GJALSKI ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

Erin Kramarić, 2. r.
Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
Mentorica: Carmen Bačura Potočić, prof.

U KUTIJI

Hodam prema školi. Rano siječanjско jutro. Smrzavam se. Oštar vjetar leđi mi rumene obraze dok se pokušavam zaštititi od hladnoće navlačeći šal oko vrata. Osjećam kako mi se obrve skupljaju na sredini čela. Nastava će početi za tri minute. Ako ne požurim, zaključat će školu. Ubrzam korak i povučem prepunu torbu da mi ne padne s ramena.

Uđem u školu, zvono zazvoni, a oni zaključaju vrata. Naglo me preplavi osjećaj klaustrofobije i tjeskobe. Ne volim zatvorene prostore i odmah poželim izaći, no to je nemoguće. Ispričam se na kašnjenju, sjednem kraj prozora i pogledam na sat. Prošle su tek dvije minute. Polako počinjem odbrojavati do kraja sata dok pasivno slušam profesoricu kako predaje. Snažan šum vjetera odvuče mi pogled s ploče, sprema se oluja. Zagledam se u grane koje se slobodno vijore na čistini i poželim da sam tamo, slobodna. Vratim pogled u učionicu i zapišem koju bilješku. Slušam otkucaje sata dok računam koliko je ostalo do zvona. Još desetak minuta. Cijela vječnost. Igram se ogrlicom oko vrata dok promatram učionicu. Proučavam zidove oko sebe. Ružni su, išarani, prepuni glupih plakata. Ne znam pričinja li mi se ili su doista veći no što su bili. Pogledam iznad sebe. Imam osjećaj da mi se strop približava. U glavi mi zuje otkucaji sata i zvuk vjetra. Dah mi je sve kraći, kao da je sav kisik isisan iz prostorije dok mi netko pluća drži čvrsto stisnutima u šaci. Panično gledam oko sebe. Sve mi je mutno pred očima, a zidovi su sve bliži i bliži. Bespomoćna sam. Okamenjena. Trnci prolaze mojim tijelom, ali ne osjećam vrhove prstiju. Počinje mi se crnjeti pred očima i pomislim kako ću se onesvijestiti... Zvono se napokon oglasi. Nespretno ustanem, pokupim svoje stvari i izađem iz učionice. Požurim kroz hodnik pokušavajući doći do ulaznih vrata, ali kad ih pokušam otvoriti, sjetim se da su zaključana. Gledam oko sebe. Sve se odvija kao u usporenom filmu. Jurim do toaleta i otvaram slavinu. Pokušavam se fokusirati na ledenu vodu koja mi teče po prstima. Dišem duboko. Više ne osjećam prste. Dignem pogled i ugledam crvene obraze i ošamućene oči. Ne prepoznajem se. Zatvorim slavinu, duboko udahnem i odem u učionicu.

Sjednem na mjesto, buljim u ploču igrajući se ogrlicom ignorirajući zidove oko sebe. Odbrojavam minute do trenutka kada ću napokon moći izaći iz ove proklete zaključane kutije.

Anamari Mešnjak, 4. r.
Gimnazija Antuna Gustava Matoša – Zabok
Mentorica: Sandra Babnik Lončar
3. NAGRADA GJALSKI ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

Tin Stojanović, 3. r.
Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
Mentorice: Anuška Alfirević, ak. slikarica i
Carmen Bačura Potočić, prof.

PROMATRAČ

Imao je nebeskoplave oči, kao da su se sva mora i oceani ogledali u njih. Kao da je sam Posejdon uzeo kapi svjetskih voda i nježno ih kapnuo njemu u oči. Čekaj, čekaj! Zašto uopće svi uvijek počinju s očima? Zašto me moje iskustvo čitanja navodi da, pišući o izgledu, pričam o dubini boje nečijih očiju? Nije li to čak i klišej? Ionako oči uopće nisu ono što primjećujem, a kamoli da mi oduzimaju dah ili me tjeraju da uronim u njihovu nebesku boju ili kakva već ona bila. Uostalom, te oči zaista nisu ni toliko posebne. Rekla bih da su plave, prosječno plave boje; nešto tamnije od jutarnje magle i svjetlije od mora u plićaku. No, ja ni ne želim o očima! Zašto ne bih počela s ramenima, ona tek govore prave priče.

Ova su nekako pesimistična, snuždena i gledaju prema podu. Svojim držanjem primoravaju cijelo tijelo da tone samo u sebe. Ruke jedva nekako vise i slabo se poznaju, djeluju kao da im je neugodno jedna drugu dotaknuti. Dok hoda, ruke povremeno dotaknu bokove, ne zato što su izbočeni, nego zato što one kao da ne vole biti udaljene od tijela. Kretanje bih nazvala neelegantnim, no ne i nespretnim, najbolje bih ga opisala pridjevom bezosjećajnim. Čini se kao da su kukovi vijci, a noge metalne šipke koje se pokreću nekim slabim motorom i čije takvo besciljno kretanje samo rasteže tkivo po željeznoj konstrukciji. No, iznutra vjerojatno i nije tako jer zapravo je riječ o čovječjoj jedinki.

U školi smo čitali o Wertheru. Je li uopće moguće toliko jako voljeti? Je li moguće toliko osjećati da te osjećaji ubiju? Željela bih vam moći napisati nešto tako tragično i sablasno. Željela bih biti Werther ili Francesco Petrarca, pisati o velikim osjećajima koji mi rasparaju srce i dušu, ne daju mi spokojno živjeti i koji me bude noću. No, što ću kada to ne osjećam? Možemo li uopće pisati o nečemu što mi sami nismo osjetili? Ako ću pisati o nečemu o čemu nemam nikakvog životnog iskustva, neću li tako samo prepisivati od izvornog autora? Za to bi trebala postojati autorska prava! Autor je ipak jedini vlasnik, vlasnik trnaca koji su prolazili kroz njegovo tijelo i sveprisutne tjeskobe oko vlastitog srca pa tako on postaje jedini koji o tome može i pisati. Jedino što osjećam, jest da primjećujem. Ili jednostavno primjećujem da primjećujem? Kako god bilo, ono što primjećujem, ne utječe na moje osjećaje. A možda i utječe. Stoga, dalje na primjećivanje...

Kada govori, usne se nezamjetljivo pomiču, uvijek pokazuju isti okvir zubi i ispuštaju jednoličan ton glasa. Koža na licu nije nimalo napeta, no ponekad

se čini da samo mrtvo stoji, neomogućena oblikovati grimasu. Mladenaštvo i poriv za životom ponekad kao i da zaiskre iza tog nepomičnog leša, no on ipak nikada ne trzne. Kao da nešto iznutra viče: „Nemoj me otkriti, nemoj me vidjeti jer ja ne želim biti viđen.“ Stalno čujem da se unutra nešto stišće i da netko unutra pati, ali nikako to ne mogu vidjeti. Jedino što vidim, unaprijed su naučeni pokreti ruku i nogu, predvidljive reakcije i oponašanje tuđih osjećaja u trenucima kada se od njega očekuje da nešto osjeti. Kada mu sunčeve zrake svijetle ravno u oči, on niti stišće čelo niti sklapa očne kapke. Kao da si ne dopušta reagirati pa samo pusti da mu sunce prži oči. Kada prstima stišće krišku limuna u čaj, stišće je samo određeni broj puta. Limun, kakav god bio, uvijek spušta na desnu stranu tanjurića. Ne dopušta si igru, ponovne pokušaje i nešto neočekivano usprkos tome što se ispod kore nalazi još nekoliko nabubrenih, mesnatih oblutaka. Zar ih ne poželiš dohvatiti usnama, isisati njihov sok i osjetiti kako ti njihova kiselina zaokreće obraze? Ne želiš li promijeniti položaj prsta i još jednom istisnuti zadnje kapi limuna u čaj? Čaj će ispiti u prosjeku od pet minuta, a proces ispijanja trajat će u jednakim intervalima.

Baš onako kako ispija čaj, tako radi i sve ostalo u životu. Zapravo, način kako ispijamo čaj, baš dobro opisuje svakog od nas. Prikažemo li čaj kao tok života, s obzirom na to da je on tako fluidan i vrti se, naravno, samo ako ga promiješamo, sve ostale stvari koje mu dodajemo, kako ga pripremamo i kako ga unášamo, jesu upravo ono kako se odnosimo prema životu. Volite li kiseo život, u svoj ćete čaj staviti limun. Neki će pak kiselost izbalansirati slatkoćom meda, a neki će limun samo preskočiti i ostaviti ga sa strane. Nije li i sam med ponekad presladak? Kada ga je previše, postaje kao šećer, loša, neprirodna zamjena meda. Miješate li svoj čaj brzo ili polako, miješate li ga uopće? Miješate li ga dugo ili samo onoliko koliko je potrebno? Jeste li nestrpljivi pa opečete jezik, ispijate li ga iz navike ili zbog želje? Iskoristite li svaku priliku, odnosno, ispijete li svoj čaj do kraja ma koliko okrijepljeni bili ili ga jednostavno ostavite u šalici jer ste ispili dovoljno? Mislim da bih trebala prestati govoriti o čaju. Oni koji su shvatili, shvatili su, a oni koji nisu, pa vjerojatno ni nikada neće.

Reklo bi se da on ništa ne osjeća, no to nije istina. Svi mi osjećamo, a on čak i puno više od toga. Usprkos tome što osjeća, za njega je osjećati strano, otuđeno i nevjerojatno tjeskobno. To je kao da vam stranac nanosi bol iznova i iznova. Na bol ćete se možda naviknuti, ali nećete je prihvatiti jer je strana, ne znate kako se zove ni zašto je uopće prisutna. Samo da si dopušta osjetiti! To je ionako jedino po čemu su ljudi drugačiji od drugih živih bića. Imamo tu blagost i to je jedino što u ovom životu moramo iskoristiti. Zašto si ih onda, dragi

čovječe, koliko uskraćuješ? Umjesto da im dopuštaš da te vode, ti, pokušavajući savladati ih, robuješ njihovoj nezaustavljivosti.

Osjećam da ovo ide kraju. No, bojim se da neću imati zaključak. Treba li sve uopće imati zaključak i je li zaključak isto što i kraj? Ako ću ovdje nešto zaključiti, znači li to da ovo prestaje biti u zraku i sveprisutno? Ja želim da leti oko mene, da se razvija i živi. Ne želim prestati razmišljati i ne želim prestati osjećati. Možda se jednostavno bojim nečeg konkretnog, neke točke na kraju rečenice i bjeline na papiru koja dolazi nakon nje.

Ne znam jeste li se pronašli u ovom opisu. Ako jeste, neću vam moći dati puno savjeta jer ja sam ipak samo promatrač. Jedino što bih vam mogla reći, jest da ispijate svoj čaj onako kako vi to želite, ispijajte ga sa strašću i životom, a slobodno ga ponekad i zasladite medom. Živjeli!

Ema Jambrek, 3. r.

Gimnazija Antuna Gustava Matoša – Zabok

Mentorica: Katarina Halambek Švec

1. POHVALA

Magdalena Ljubić, 2. r.

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok

Mentorice: Anuška Alfirević, ak. slikarica i

Carmen Bačura Potočić, prof.

NA POČETKU PROLJEĆA

Čuo sam vlak kako odlazi. Ovdje je tako hladno. Samo bih želio otići. Ne znam zašto, no ovo mjesto kao da ne postoji. Kao da je cijeli svijet želio da se ovaj njegov dio iskorijeni iz stvarnosti. Odjednom, samo osjećam kako me noge nose dalje od kolodvora na mali put u selo. Počinjem se pitati nisam li možda trebao biti na poslu? Možda sam trebao posjetiti grob? Ne. Nisam ga posjetio već godinama, sigurno ne želim ni sad. Hodajući dalje ugledam mali park. Čujem zvuk tog sretnog, nevinog smijeha. Da. Zvuči poznato. Sjećam se tog smijeha, tako iskrenog, stvarnog. Sjećam se te djece, njihove sreće. Sjećam se tog dječaka s crnim madežom ispod oka. I te djevojčice s plavim loknama i njezinog prevelikog i preiskrenog osmijeha za tako malo lice, ali tako predivnog. Zašto mi se ukazuje njezin osmijeh. Ovdje ne bi trebalo biti ničega. Prolazim putem s čijih je strana, kao vojnički red poslagan, velik broj stabala koja ponosno ukazuju na početak proljeća. Sva su puna nježne zelene boje, mladog cvijeta, bijelog i usnulog. Čini mi se kao da ne pripada tako hladnom mjestu.

U nastavku moga puta ukazuje mi se stara klupica. No, sada je na njenom mjestu nova. Stara sigurno ne bi opstala tako dugo, iako bih volio da barem jest. Kroz maglu se sjećam kako smo u nju urezbarili naša imena i imena naših simpatija. Oh, kao da je s tom klupicom otišlo i sve napisano na njoj. Sam sebe uvjeravam da više nije vrijedno prisjećati se tih uspomena, ali zašto ju onda i dalje tako jasno vidim? Imam osjećaj kao da već hodam satima iako sam odmaknuo samo stotinu metara od tog komada drveta. No, moje ostarjele noge ne posustaju na putu prisjećanja.

U nekom trenutku s desne strane ukazuje mi se mali voćnjak sav u cvatu. Starija ga gospođa njeguje, hoda kao da ga štiti. Sjećam se kada je majka te iste gospođe pazila na isti voćnjak. Sigurno bi bila ponosna. Nadam se da tamo negdje osjeća miris i nježnost latica, a ne tu čudnu, jezivu hladnoću. Noge kao da mi se lome pod pritiskom zraka u kojem se nalazim. Putujem dalje. Čujem zvonjavu. Crkva poziva k sebi ljude, vidim ih kako dolaze. Čini se kao da im zvana daju nadu, kao da ta melodija unosi spas i ponos u duše tih pojava koje me okružuju. Zašto meni onda zvuče tako teško, tako neistinito, tako žalosno. Ne daju mi nadu. Tjeraju me da pobjegnem, ali ne mogu. Nastavljam hodati. Pokušavam ignorirati novu svjetložutu fasadu na crkvi koja u svojoj svojoj moći pokušava sakriti ostatke sitnih rupa.

U nekom se trenutku počinjem pitati hodam li da zaboravim ili da se sjetim. Iako bih možda želio zaboraviti, sjećam se svega. Sjećam se ovog potoka, njegove hladne vode u koju sam pao kao mladić. Sjećam se ogrebotine na lijevom koljenu. Sjećam se boli. No, još jače sjećam se nježnih ruku te drage žene kako mi zamata koljeno, i djevojčice plavih lokni koja je stajala na prstima da bi vidjela kako sam. Prisjećam se osmijeha dječaka, koji je svojom srećom ispunjavao ovu hladnoću, i njegova madeža ispod sretnog oka. Sam sebi zapovijedam kako to nikada ne smijem zaboraviti. Misli mi prekida cvrkut ptica koje na nebu izvide svoj zvrkast let. Volio bih da i ja mogu letjeti tako bezbrižno i osjećati se tako snažno.

Niotkud iskoče djeca i u toj svojoj igri ni ne primjećuju kamo idu. Pomislim kako imamo barem nešto zajedničko. Njihova vika počinje mi smetati. Kao da oštrina njihovih glasova reže nešto u meni, želi nešto probiti. Udaljavam se od njih i zaključujem da je bolje da to nešto ostane i dalje zatvoreno u meni. Neka tako ostane zauvijek. Ubrzavam korak, a preda mnom se ukaže zgrada. Prepoznajem je, to je moja škola. Mora da je novoizgrađena. Da... mora da jest. Od toliko rupa i molitvi koje su u njoj urezane, pustiti je da postoji samo bi bilo gore. Zadnji put kada sam je vidio, bila je ruševina. Cigle koje su čuvale svu tu toplinu, sigurnost i nadu bile su razbacane. Daleko su bile razbacane. Ne želim znati što je još bilo na njima.

Moram se požuriti. Ne znam zašto mi srce tako ubrzano kuca. Možda mi zvuk te mladosti ili pak snaga tih zidina stvara uteg oko mojeg srca. Želim pobjeći, ne želim vidjeti te cigle. Ne treba mi ništa od toga. Počinje mi se pričinjati kao da čujem šuštanje listopadnog lišća pod svojim nogama, osjećam teret svojih potrepština svezanih u zavežljaj na mojim, tada tako mladim plećima. Čujem li to i pucnje? Što li se to događa. Zašto sve toliko boli. Zašto sve toliko čujem, toliko vidim, toliko osjećam. Znao sam. Ovo mjesto ne bi trebalo postojati. Sve u vezi njega nije kako treba.

Prije nego što sam kročio na kolodvor ovog užasnog mjesta, sve je bilo normalno. Mirno. Utišano. Prekriveno. Onako kako i treba biti. Zašto stojim? Preda mnom je ništa osim... cigli. Tamo gdje je nekada ponosno stajala kuća. Tako lijepa, mirna. Sada su te... proklete... cigle. Zagledao sam se u zrak. Tamo gdje je nekad bio prozor. Tamo s kojeg me je svaki dan poslije škole čekalo milo lice te drage, pomalo svete žene. Odjednom, hladnoća je nestala. Ne znam što je

gore. Osjećati hladnoću ili u potpunosti ništa. Tada se opet pojavio taj smijeh. Ne na licu, nego u mojem srcu. Taj smijeh uz kojeg su me te plave kovrče napustile. Okovi i lanci koji su me stezali kao da su u tom trenutku uništeni.

Napokon, nakon toliko dugo vremena, osjećam nešto... nešto toplo na mom obrazu. Suza je potekla iz mog oka prekrivši moj crni, sad malen madež. Zastanem. Svijet oko mene i dalje je nesavršen, beskrajan i čudan. Stojim pred mojom prošlošću, noge su mi preteške da bih otišao. Čujem vlak u daljini. Vraća se. Toplina mi obuzima tijelo. Ne želim otići. Ne mogu. Sigurno neću.

Gabriela Šenjug, 3. r.
Gimnazija Antuna Gustava Matoša – Zabok
Mentorica: Nikolina Tuđa Svečak
2. POHVALA

Riana Štrumfin, 1. r.
Škola za umjetnost,
dizajn, grafiku i odjeću Zabok
Mentorica: Carmen Bačura Potočić, prof.

POVRATAK

Oluja je bjesnila u srebrnoj noći dana. Kiša je pretvarala razorene ulice u rijeke pepela, blata i krvi. Heroj nije odustajao. Morao je poraziti zlikovca, morao je spasiti grad. S teškim mačem u ruci, koračao je prema zlikovcu, pošao je hladno naprijed, stalno u nevidljivom kretanju.

Svaki je udah bio hrapav. Zlikovac je stajao nepomično među ruševinama, s oštricom zabijenom u nozi, promatrajući heroja kao što grabežljivac promatra svoj plijen. Ali životinje nemaju onaj pogled mržnje i neshvaćenja u očima – njima je to instinkt. Zlikovcu je to bio cilj. Njegov cilj bio je donijeti propast heroju, osvetiti se, biti primijećen među ljudima kao prijetnja, bez nekoga tko bi mu ukrao slavu. Heroj je potrčao prema zlikovcu i bacio se na njega. Čelik je odzvanjao o čelik, zabili su se jedan u drugoga i pali na pod, kao raspeti ljubavnici. Obojica su spustila koljena, prelazeći u nisku poziciju dok im je torzo ostao uspravan. Zatim su se ponovno uspravili i namjestili noge u borbeni stav. Noge paralelne, obje usmjerene ravno naprijed, desna ispred lijeve. Heroj se zaletio u zlikovca. „Gotov si“, rekao je heroj, iako mu je glas drhtao. Nitko nije posustajao. Svaki od njih parirao je udarcima, svaki udarac bio je namjeran. Bijes, strast, neizbježnost. Klizanje, spoticanje. Herojeva ruka posrнула je samo na trenutak. To je bilo dovoljno. Zlikovčeva oštrica proklizala je pored junakova štita i zabila se u njegova prsa, precizno i duboko. Ispustio je mač kada više nije bilo otpora. Heroju su koljena klecnula. Mač je zazveckao o kamenje. Podigao je pogled; kiša mu se slijevala niz lice poput suza, a usne su se pomicale bez zvuka. Nastala je purpurna tišina usred oluje. Zlikovac ga je promatrao trenutak, bezizražajnim licem. Zatim se, bez riječi, okrenuo i otišao. Nije se pokajao, nije se hvastao, dok se tijelo heroja iza njega rušilo u šireću lokvu crvenila. Još čitaš, zar ne? Dobro. Bojao sam se da ti se priča neće svidjeti, da sam nedostojan njegove ponosne sjeni. Ne volim se osjećati tako, jer kada mislim da sam neuspješan, vraćaju mi se oni glasovi. Oni tihi, tupi glasovi sirena. Priča nije trebala biti ista kao ostale o herojima i zlikovcima. Te priče idu nekako ovako: heroj se uspinje, zlikovac pada, ravnoteža je vraćena, narodi su spašeni. To je ono što žele da povjeruješ. To je ono što ti tinta govori. Ali tinta laže. Stranice lažu. Sjećanje vara. Ova priča nije takva. Ja sam ovdje da ispričam istinitu priču. „Stvarno je čudno pisati o nečijoj smrti“, rekнем drhtavim glasom sjeni ispred prozora i zagledam se s čeznućem u police pune

knjiga i papira, skica i mastila. Kiša je padala. Nije prestajala otkako je sjajni, hrabri heroj bio poražen. Pogledam natrag na list papira i razmišljam: nedostaje li još nešto? Trebam li dodati više detalja? Više emocija? Priču moram predati što prije, nemam više vremena ni za što. Dižem se od stola, navlačim oklop kao neki golemi kukac, i spremam papire. Čekaj! Nisam se potpisao na rad. Nisam se potpisao. Pogledaš li uopće tko je napisao radove? Ja obično ne. Stvarno me nije briga za tamo neke početnike, pisce. Ne vole me uglavnom. Kao da ću se sjećati njegova imena. Ali možda postoji neki uvrnuti čitatelj. Uzimam papire da se potpišem. Ego uvijek nekako čeka na vrhu Olimpa. Škiljim, jednim okom prelazim po tekstu. U trenutku, nešto mi je zazvučalo pogrešno. Reci mi... zar tebi ništa nije zazvučalo tako? Zar ti nijedna rečenica nije izgledala kao da je na pogrešnom mjestu, poput šava koji se otvara i pokazuje ti što su pokušali sašiti? Ignorirao si to, zar ne? Naravno da jesi. Smijem ti se. Prezirem riječ na papiru. Ne, sažalijevam te. Obožavao si leš, ljubio riječi duha, gradio nadu na lešini koja je trunula davno prije nego što si pročitao prvu rečenicu. A grdio si zlikovca koji je prvi put u životu osjećao nešto drugo, osim neuspjeha. Prešao je iz zaborava na bojno polje. Postao netko. Netko je pisac, netko heroj, netko zlikovac.

Ja sam sve to. Na dnu stranice- posljednje. Koraknem na naslon tapicirane stolice, krv mi se zgrušala u očima. Ipak dobro znam kroz koji zid moram proći, pomalo prašan, stari, mirišljavi, onako drvenasto. Moram se sakriti. Bez žaljenja napuštam svijet privida i odlazim među slova, znakove, pjevanja, figure, u sigurnost, doma, u realnost. Hvatam se za požutjelu lijanu, ulazim u usku špilju, palim vatru, zovnem lijepu ženu koja se sakrila u pukotini stranice, pokraj laganog zida i...odahnem. Vratio sam se na doma. Na Itaku.

Rea Ljubej, 2. r.
Srednja škola Krapina
Mentorica: Sanja Ranogajec
3. POHVALA

MOŽDA I NIJE PROPAST SVIJETA

Znaš onaj osjećaj kad si okružen ljudima, a svejedno se osjećaš pomalo izgubljen? Kao da svi znaju kamo idu, a ti još uvijek pokušavaš shvatiti gdje si uopće krenula. E pa, to sam ja. Svaki dan.

U školi nas stalno pitaju što planiramo nakon srednje. Koji fakultet? Koji grad? Što želimo biti? Iako razumijem da je to normalno, da ljudi žele znati u kojem smjeru idemo, mene to pitanje svaki put stisne negdje ispod grla. Jer iskreno ne znam. Ne zato što me nije briga, nego zato što sam zbunjena. Preopterećena. I preumorna. Ponekad mi se čini da svi drugi imaju sve posloženo. Često s prijateljicama razgovaram o faksu, one planiraju preseljenja, odlazak u druge države. Zajedno pišemo liste prednosti i nedostataka, razgovaramo sa studentima. One već znaju što će. A ja? Sjedim i razmišljam o tome. I nije to zato što sam lijena ili neambiciozna. Trudim se. Učim. Pokušavam biti dobra. Samo mi je ponekad svega previše. Taj pritisak da moraš znati, moraš uspjeti, moraš biti „netko”. Kao da vrijedim samo ako mogu jasno i glasno reći: „Ja želim postati to i to, završiti taj i taj fakultet i raditi taj i taj posao.” A što ako nemam odgovor? Što ako samo pokušavam svaki dan iznova upoznati samu sebe? U meni postoji neka tišina koju rijetko tko primjećuje. Puno mislim, ali malo govorim. Svi vide ocjene, ponašanje, slike na društvenim mrežama, ali ne vide brige koje nosim navečer kad svi zaspe. Ne vide koliko se puta pitam jesam li dovoljno dobra. Dovoljno pametna. Dovoljno lijepa. Dovoljno jaka. Moji roditelji kažu da imam sve pred sobom, da mogu što god poželim. Lijepo je to čuti, ali još je teže kad ne znaš što zapravo želiš. Jer kako da biram smjer kad ni ne znam gdje sam sada? Sjećam se jednog sata hrvatskog. Profesorica nam je dala temu sastavka: „Kad bih mogla birati svoj put...”. U početku sam bila frustrirana jer nisam znala što da napišem. Onda sam samo krenula pisati kao da to pišem sebi: „Kad bih mogla birati svoj put, možda bih birala put na kojem ne moram stalno dokazivati koliko vrijedim. Put na kojem imam pravo pogriješiti.” Na kojem nije sramota reći: „Ne znam.” Možda bih birala put koji me ne definira samo ocjenama, titulama i uspjesima, nego spoznajom tko stvarno jesam. Možda bih birala put koji nije najkraći ni najlakši, ali je moj. Kad sam predala taj sastavak, nisam očekivala ništa, ali profesorica me zaustavila na hodniku i rekla: „Tvoje riječi su bile iskrene. Nemoj izgubiti taj glas.” I taj trenutak mi je puno značio jer prvi put netko nije ocijenio samo zadatak, nego i mene. Nakon

toga sam počela više pisati. Ne sastavke za školu, nego sebi – u bilježnicu, na mobitel, poruke koje nikome ne pošaljem. Pisala sam o tome kako me strah budućnosti. Kako se bojim da ću razočarati druge. Kako se često smijem, a iznutra mi je kaos. Pisala sam o osjećaju da se od mene očekuje da budem sretna, zahvalna i uspješna, iako se ponekad jedva držim. I otkrila sam nešto zanimljivo – nisam jedina. Kad sam neke od tih tekstova podijelila s bliskim prijateljicama, rekle su mi: „I mi se tako osjećamo.” I tada sam prvi put stvarno povjerovala da nisam sama. Da nije do mene. Da je možda do svega ovoga oko nas, do tempa života, pritiska, očekivanja. Do svijeta koji nas tjera da budemo odrasli, a još uvijek smo samo tinejdžeri koji pokušavaju shvatiti tko su.

Nekad me pitaju: „A što ti želiš biti?” Meni u glavi odmah krene borba. Dio mene bi htio reći nešto konkretno. Želim biti psihologinja, novinarka, učiteljica. Drugi dio mene želi reći istinu: „Želim biti sretna. Mirna. Želim moći disati bez grča u prsima.” Učim da to nije sramota. Da nije poraz reći da ne znaš. Da nije propast svijeta ako se tražiš. Učim da vrijedim i kad nisam najbolja. Učim da moje misli imaju težinu. Da moj glas ima smisla. Da moje postojanje ima vrijednost, čak i ako ne dobijem peticu na testu. I da budem iskrena – voljela bih da nas to netko ranije nauči. Da nas u školi, uz sve formule i definicije, netko nauči kako da budemo nježni prema sebi. Da nas nauče da nije kraj svijeta ako padneš. Da je važno znati kako ustati. Da uspjeh ne izgleda isto za svakoga. Možda neću odmah upisati fakultet. Možda ću promijeniti smjer. Možda ću raditi pogreške. Možda ću jedno jutro shvatiti da ono što sam godinama željela više nije ono što želim sada. I znaš što? To je sve u redu. Jer to je život. Jer to je odrastanje. Nisam uvijek imala hrabrosti otvoriti se do kraja, ali upravo u tim malim trenucima smijeha, šala i razgovora, osjećala sam da nisam sama. Prijateljice su mi bile podrška, ponekad kao prave sestre koje razumiju bez puno riječi. Nekad smo zajedno plakale zbog ispita, a onda se smijale nekoj gluposti koja nam je odmah vratila energiju. One su mi pokazale da nije sramota biti ranjiv, da je u redu tražiti pomoć i pokazati stvarnu sebe, i kad je loše i kad je dobro. Naučile su me da, iako je škola važna, nisu ocjene te koje definiraju koliko vrijediš kao osoba. Pored svih ovih misli, shvatila sam koliko su mi važni prijatelji. Oni su ti koji ti pomognu da ne izgubiš sebe kad ti sve oko glave postane previše. Naučila sam da ne moram sve kontrolirati. Da je u redu ponekad stati, duboko udahnuti i samo biti. Da život nije samo utrka i usporedbe. Da postoje trenuci kada je važno slušati sebe i raditi stvari koje te vesele, bilo to crtanje, šetnja, slušanje glazbe ili jednostavno gledanje u nebo.

I zato, iako se ponekad osjećam kao da nemam sve odgovore, sada znam da to nije razlog za paniku. To je razlog za rast. Za otkrivanje. Za vjeru da će se stvari složiti, kad-tad.

Sve u svemu, sada znam da nije propast svijeta ako ne znaš odmah sve odgovore. Ponekad je dobro stati, duboko udahnuti i priznati sebi da nije sramota ne znati. Jer u tom traženju i učenju krije se prava snaga. Svaki mali korak naprijed je uspjeh, i nije važno koliko brzo ideš, nego da ne prestaneš ići. Možda i nije propast svijeta biti zbunjen, neodlučan ili ponekad nesiguran. I vjerujem da ću pronaći svoj put, onaj koji će me učiniti sretnom i ispunjenom jer život je neprestana avantura, a ja sam spremna za sve što me čeka.

Lea Crnjević, 3. r.
Strojarska i prometna škola Varaždin
Mentorica: Natalija Vidaček Štiber
4. POHVALA

Julia Kolar Počivalšek, 7. d

KORENJE LJUBAVI

Na kraj sela, tam pri gaju, stala je stara hiža gde je hrast stal kak stražar. V hiži su živeli dedek Vladek, baka Mara i mlada familija z sinekom Davidom. Stari Vladek bil je negda jak čovek, no zdej ga je bolest stisnula, a Mara, njegova žena, krhka al' uporna, nosila je sav teret na pleća, dok je mali David saki dan gledel kak mu dedek gubi snagu.

Bila je jesen, nebe sive kak pepel, a v zraku se miješala vlaga od mokre zemlje i dišećih zrelih jabuk. Vane je bile tak črne ke bi čovek pomislil da se bliži kraj svijeta, a atmosfera f hiže nije bila nič boljša. Vladeka je mučila upala pluć. Kašelj ga je sake noći gušil, a saki udah bil je se teži i teži, kak da vuče kamen z glibokoga zdenca. Vladek je bil beli kak sneg, oči su mu bile žalosne, a ruke tanke kak grane na kraju zime. Mara bi saku večer metala lonec s čajem kraj postelje i molila se tihe, tak da ju nišči ne čuje. „Znaš, Maro,” prošaptal je jene večeri dok je dete spale, „senjal sam stari hrast h našem dvorišču. Pod njem sme sedeli, ti i ja, a Dado je bežal po dvorišču i ja sam bil jak, kak negda.” Pogledal je čez okne, prema hrastu, pa nastavil: „Tuo drijever... ti i ja sme ga posadili kad sme se doselili. Sečaš se? Rekel sam da bu zraslo z nami. Sad, kad mene ne bu, čuvaj ga. Nek David zna da je dedek pod njim bil najmirniji.” Zastal je i prijel se za prsa kad ga je novi napad kašlja stisnul. „Vladek, ne govori tak” rekla je, premda joj je glas puknul. Srce joj se stezale dok je gledela Vladeka kak se bori za saki dah. „Nije meni žal kaj idem,” nastavil je tihe, „al žal mi je vas ostaviti. Da imam snage, još bi delal, još bi bil tu za te, za decu. Al gle me, nis ni pol čoveka kaj sam bil.”

Dani su prolazili, a bolest je zela svoje. Grane hrasta škripale su, kak da su htele kričati, a nebe se otrprle i pustile prvi snijeg, tihi i mrzli. Mara je sedela pri njegve postelje do zadnjeg daha, držeći mu ruku dok je tišina prevzimala sobu. Njegov posljednji udah bil je slab, kak povetarec, a lice mu se smirile, kak da je napokon našel svoj mir. Odlučili su ga pokopati ispod njegovoga hrasta koji je zgleda, našel posebno mesto h njegovom srcu. Zutrađan, dok su ga spuštali v zemlju, Mara je pogledala hrast terom su grane šumele kak da tuguju z njimi, zvijajući se pod teretom vetra.

Zima je došla brze, donesla je mraz i tihe noći. Dok je Mara s Davidom sedela pod hrastem, mali je pogledal gore h krošnjju i tihe ju pital: „Baka, misliš da nas dedek vidi?“ Mara ga je stisnula k sebe i tihe povedala: „Je, sinek, on je zde v sakom listu, v sakom vetriću. Kad zrasteš, same se zmisli tog hrasta i dedek bu z tobu.”

Prošle je pune zimi dok se hrast pak zazelenel i postal simbol njihove familije. Mara ga je čuvala kak Vladekovu ostavštinu, a David je i kad je bil odrasli čovek, dolazil pod njega, prisećajući se dedeka i priči kaj su ga činile živim. Stoji tu, i veli se da njegve korenje ljubavi nigdar ne prestaje rasti, čuvajući uspomene na čoveka čije je srce kucale za njegovu familiju do zadnjega daha.

Vanja Mužar, 1. r.
Gimnazija Antuna Gustava Matoša – Zabok
Mentorica: Nikolina Tuđa Svečak
5. POHVALA

Helena Kos, 2. r.
Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
Mentorica: Carmen Bačura Potočić, prof.

NESTANAK

Još me uvijek svake noći proganjaju scene toga dana...

Kako bi se malo opustili, odlučio sam sa svojom ženom Stephanie otići na kampiranje. Za lokaciju smo odabrali obližnju šumu u blizini grada. Šumu je po našem dolasku preplavio pjev ptica. Lagani povjetarac igrao se lišćem, a sunce je svojim zrakama lagano probijalo kroz krošnje drveća. Najprije smo postavili šator i pripremili temelj za logorsku vatru, a zatim smo krenuli u razgledavanje šume u kojoj ćemo boraviti. Hodajući uokolo vidjeli smo nekoliko srna koje su bojažljivo pretrčale ispred nas, a posebno nas je oduševio potočić čija je voda smirivala načinom na koji se spuštala niz njegov tok. Ovo mjesto bilo je savršeno za opuštanje od gradskih problema i buke. Spuštanje mraka spriječilo nas je u daljnjem istraživanju našeg novog trenutačnog boravišta. U šatoru smo odlučili zapaliti svjetlo. Jedino svjetlo koje smo imali bile su dvije baterijske svjetiljke i jedna petrolejka. Dok je Steph pripremala kobasice za večeru, otišao sam u šumu po drva za vatru. Ugođaj u šumi promijenio se. Više nije bilo onih lijepih i ugodnih prizora u kojima smo Steph i ja uživali danju. Možda je razlog bio i taj što sam mogao vidjeti samo svjetiljkom osvijetljen prostor, a vjerujte mi, bio je dosta smanjen. U potrazi sam se nesvjesno udaljio od šatora više nego što sam planirao pa sam ubrzano počeo skupljati grančice za vatru. U tom sam trenu ispred sebe začuo pucketanja grana. Zadržao sam dah i pokušao odgonetnuti otkud dolazi taj zvuk. Uvjerio sam se da je dolazio ravno ispred mene. „*Ima li koga?*” - povikao sam u nadi da će mi netko dati odgovor. Međutim, šumu je ispunila jeziva tišina. Stajao sam potpuno zaleđen. Grane su uskoro prestale pucketati. Smogao sam hrabrosti i svjetiljku sam usmjerio ispred sebe. Nije bilo ničega. Uzeo sam sakupljene grančice i krenuo prema Steph. Pretpostavljao sam da se radilo o divljoj svinji ili jelenu, dok mi je nešto istovremeno izazivalo strah. Nakon što sam stigao do šatora, zapalio sam vatru, a Steph je donijela kobasice. Čekajući da nam se ispeče večera, uživali smo zajedno razgovarajući o proteklom tjednu. Nisam joj spominjao ništa što sam doživio u šumi, iako me je to počelo zabrinjavati. „*Nešto te brine?*“, pitala me. Budući da sam je uvjerio da je sve u redu, brzo je utonula u san, no, ja nisam mogao odmah zaspati. Odlučio sam malo izaći iz šatora kada sam ponovno čuo pucketanje grana. Ovaj put bilo je puno bliže i glasnije. Kada sam otvorio šator, s druge strane skoro ugasle logorske vatre stajala je pogrbljena starica držeći drveni štap u lijevoj ruci. Lice joj je bilo blago nasmiješeno. Na glavi je

imala rubac čija je sjena sakrivala lice. Bila je pogrbljena i držala je drveni štap u lijevoj ruci. „*Ova šuma nije sigurna!*“ – zajecala je. Prepao sam se. Sjeo sam natrag u šator zaleđen. Strah je preplavio cijelo moje tijelo.

Ujutro kad sam se probudio, tješio sam se da sam sve sanjao. Steph je za taj dan već imala u planu izlet. Iz ruksaka je izvadila kartu i pokazala da je u blizini jezero koje bismo mogli posjetiti. Složio sam se s njom u nadi da će mi taj izlet skrenuti misli s jezivog događaja.

Na rubu jezera bio je mali drveni čamac na koji je Steph odmah željela ići. Jako mi se svidjela ta ideja pa smo sjeli i ja sam odveslao na sredinu jezera. Sjedili smo na čamcu i promatrali ljepotu prirode. U njenim sam očima vidio odsjaj radosti i zadovoljstva ovim izletom što me je usrećilo. Bio sam sretan što je imam.

S jezera smo se vratili kada je već pao mrak. Ali, ovaj put osjećao sam se drugačije nego prošle noći. Imao sam osjećaj da svaki moj pokret netko ili nešto gleda. Osjećaj je bio vrlo neugodan. Nisam ništa želio kazati Steph kako ju ne bih uplašio, međutim znao sam da nešto nije u redu. Palo mi je na pamet da spremimo šator i da se vratimo u grad. Nismo... Te me je iste noći Steph probudila. Tijelo joj je podrhtavalo, a ruke su se nekontrolirano tresle. Niz njezina izbezumljena lica klizile su suze. Djelovala je prestravljeno. „*Vidiš li isto što i ja?*“ – jedva je čujno izgovorila. Pogledao sam u daljinu. TO je tamo stajalo. Bilo je to visoko crno biće s rogovima i opasnim zelenim očima koje ni danas ne mogu zaboraviti. Gledalo je direktno u šator. Steph me je pogledala i u suzama progovorila: „*Odlazimo*“. Brzo uzevši najosnovnije stvari počeli smo bježati u smjeru automobila. Osvrnuo sam se oko sebe, no biće je nestalo. U zraku je titrala samo strašna tišina. Odjednom, začuo sam krik svoje žene. Divovsko se biće pojavilo ravno ispred nas. Nisam se uspio snaći kada je Steph već polako nestajala u šumu. Potrčao sam za njom, ali bilo je prekasno. Ostao sam stajati usred šume. Sam. Bez Steph.

Čim sam se izvukao iz šume, krenuo sam prijaviti slučaj u policijsku postaju. Policijski je službenik hladno konstatirao da u sustavu nijedni podatci ne odgovaraju podacima moje žene Stephanie.

I sada, dok ovo po milijunti put iznosim unutar prazna četiri zida bolnice, zazivam u pomoć da netko spasi moju Stephanie. A Stephanie... Ne postoji...

Luka Huhoja, 4. r.
Srednja škola Krapina
Mentorica: Nikolina Cvrtila
POHVALJENI RAD

KAD LJUBAV NAPIŠE HUMORESKU

Kažu da ljubav na prvi pogled postoji samo u filmovima. Lažu. Jer, čim sam ga ugledala, moje je srce počelo otkucavati kao alarm u pet ujutro – glasno, uporno i nemoguće za ignorirati. Pokušala sam izgledati filmski, znate, lagani osmijeh, kosa koja vijori u *slow motionu*, kao u reklami za šampon. Međutim, moja kosa i nije baš tako vijorila. Uletio je propuh i napravio mi frizuru kao da sam stavila prst u utičnicu. Sve u svemu, dragi čitatelji, toga sam trenutka pala, ne niz stepenice, nego ravno u ljubav.

Nedugo me nakon našeg prvog susreta pozvao na spoj, koji nije bio u kinu ni u kafiću, već na Interliberu. Nije to najklasičniji izbor, ali nama je zvučalo savršeno: more knjiga, gužva i šansa da izgledamo pametno. E pa, izgubila sam ga čim smo ušli. Nestao je među štandovima i nakon nekoliko minuta vratio se sav ponosan noseći knjigu „Priručnik za preživljavanje u divljini“. Mahao je njome kao zastavom i ozbiljno rekao: „Vidiš, kad ti osvojiš Nagradu Gjalski, a horde obožavatelja krenu za tobom, netko mora znati kako podići šator i zapaliti vatru. To je moj doprinos tvojoj književnoj karijeri.“ Pogledala sam ga u nevjerici, a on se već smijao do suza i dodao: „Zamisli: spisateljica piše ozbiljno djelo za ozbiljan natječaj, a dečko proučava kako uloviti ribu rukama. To ti je *zicer* za nagradu.“

Dok su drugi razgledavali klasike i filozofiju, mi smo raspravljali što je važnije – napisati dobru knjigu ili znati prokuhati kišnicu za čaj. Umjesto romana koji sam tražila, kući sam ponijela taj priručnik. Na prvoj mi je stranici napisao i posvetu: „Za moju buduću spisateljicu – da se snađe u književnoj džungli, a i onoj pravo.“

Tako je naš Interliber završio s jednom čudnom knjigom, puno smijeha te uspomena koje ne bih mijenjala ni za sve nagrade svijeta. Vidite da ljubav na prvi pogled ipak postoji!

P.S. Ovo je pisano po istinitom događaju. Danas smo zajedno, a on još uvijek nema pojma da je glavni lik moje humoreske... Ono što je tada kroz smijeh rekao: „Evo ti tema za Gjalski“, sada se, eto, stvarno i obistinilo.

Tara Mihalic, 4. r.
Srednja škola Pregrada
Mentorica: Danijela Barilar Šterbal
POHVALJENI RAD

RAD OSLOBAĐA

Opet taj surovi zvuk zvona koji ovaj put konačno bilježi samo kraj školskih brigi. Svi nekako uzbuđeno trčimo prema izlazu škole držeći tek zaslužene svjedodžbe u rukama, ili možda ipak ne? Ovo mi je bila zadnja godina i u mislima sam već bila kod kuće, ali zapravo sam napravila svega nekoliko koraka dalje od školskih vrata. Svi su stajali ispred škole, gledajući u brojne kamione poredane ispred ulaza, okruženi vojnicima. Imala sam svoju svjedodžbu kod sebe svega nekoliko minuta, godine truda uložene u jedan papir davne 1944. godine. U jednom trenutku sam je držala u ruci, a u drugom je bila na hrpi s desetina-ma svjedodžbi svih učenika škole. Nakon toga su bacili šibicu, a ja odjednom više nisam bila medicinska sestra. To je bio zadnji put kad sam vidjela Dovhe, mjesto u kojem sam provela svih sedamnaest godina svog tadašnjeg života. Bili smo prisiljeni ući u kamion čije odredište nismo znali, i bili smo odvezeni u zemlju čiji jezik nismo znali. Kamion je stao te smo se našli ispred ogromne ciglene tvrdave, hladne i negostoljubive. Tako je izgledao Mauthausen. Kada su nas poredali i pitali indirektno „ima li ovdje netko tko je medicinska sestra?“, šutjela sam. „Ona, Maženka“ netko je doviknuo. „Ne želim liječiti Nijemce“, rekla sam i bila uvjerena da mi slijedi strijeljanje. Gledam taj crni hladni metal koji je iznenadio i moje sjetne oči, pitam se što će izaći, nadam se da možda ipak neće do njih doći.

Bila sam spremna na to, ali i oni su bili, nedostajalo im je medicinskog osoblja. „Dobro, ako ćeš liječiti Nijemce, moći ćeš liječiti sve“ – pristala sam, i liječila neko vrijeme, svoje i tuđe. Morala sam, što sam drugo mogla? Ipak, željela sam živjeti, željela sam dočekati kraj rata. Bila sam tamo nekoliko mjeseci, ali više nije bilo dovoljno mjesta. Iz Austrije sam premještena u Poljsku te sam se našla ponovno ispred jedne takve hladne i nečovječne zgrade. Ispred nje stajao je znak koji tamo stoji još uvijek, ali već sam tada imala dovoljno osnovnog znanja njemačkog da znam što je na njemu pisalo: „Rad oslobađa“. Riječ ili znak, nitko neće shvatiti bez usnulog sna. Slušam glas u sebi koji nikako da napusti moje istrošene uši. No, opet ga čujem kako mi govori: „Ako si želio preživjeti, morao si biti koristan“. Nisam li? Ispada da privilegije poput obroka, medicinske potrepštine, higijenski proizvodi te ostala ljudska prava jesu samo za one koji su imali to čime *zaslužiti* – oni koji su imali medicinsko znanje, znali jezike

i slično, imali su daleko veće šanse dočekati kraj rata. To je također značilo biti zvan imenom, ali i dalje *sam imala broj*, kao i svi ostali. U svim blokovima bilo je zamjena. Kruh se mijenjao za rukavice, ulošci za cipele. Svatko tko je nešto trebao, morao je ponuditi nešto zauzvrat. U mojoj obitelji nosile su se rukavice i unutar kuće ljeti, raskošne haljine i šeširi, a ovdje mnogi nisu imali rukavice i cipele zimi. „Kamo idemo?“ pitala je skupina ljudi. Odgovor je uvijek bio pod tuš, ali svi su znali što to znači. Ako si iznenada postao drugačiji, ispao neshvaćen, nazvan bolesnim i to sve zbog tjeskobe i jaza. Da, ispadaju neobrazovani baš svi koji nisu bili smatrani nekako posebnim, za neke „korisnim“, nisu dugo mogli ostati, ako i uopće. Dovoljan je bio samo jedan neoprezan ili brzoplet potez prsta nadležnog službenika. Birkenau, blok jedan, bio je namijenjen za medicinsko osoblje. „Još samo jedan“ – „Koliko još?“, čuo se glasni krik nje-mačkog vojnika koji je svoju bol otkrio hrapavim jaukom. „Još samo jedan“, i tako sedam puta. Nijemci su uvijek imali prednost, ali anestezije više jedno-stavno nije bilo. „Dodaj mi tu rakiju“. Nos mu je bio rasporen na sve strane, ali sedam šavova bilo je dovoljno. Liječila sam sve i svakoga, ali pred kraj već je ponestajalo svih medicinskih potreština.

„Hoću pištolj, nabavite mi pištolj“, ušao je jednog dana neki čovjek i rekao mi to toliko izravno da sam ostala bez teksta, kako je uopće očekivao da mu ja nabavim pištolj? „A što će vam pištolj?“ pitala sam ga, iako sam znala da je odgovor bio očit. „Ne želim više ovako živjeti, čak i ako preživim, tko će me htjeti ovakvog?“ izgubio je nogu u bitci, ali činilo se da mu je to utjecalo na nutrinu više nego na vanjštinu. Svirao je violinu, a čak i Nijemci mogu napraviti iznimku za malo glazbe. „Nemojte to govoriti, pa vi ste još uvijek zgodni i sigurna sam da to što govorite nije istina. Evo ja ću vam pomoći i bit ću tu za vas“, i bila sam još dugo vremena. Proveli smo tamo još nekoliko mjeseci. „Evo ti moja adresa, doći ću za tobom, bježi odavde“ dao mi je komad papira s nespretno napisanom adresom. Bombe su tog ljetnog dana padale jedna za drugom, a ljudi su bježali na sve strane, izgladnjeli i slabi, prvi put nakon dugo vremena. Znam da su šanse slabe. Minska polja opet su izmorila taj grad, čije slovo često odjekuje urlicima izmorenih vojnika koji su sebe dali za lastin dan, Auschwitz. Jedna je djevojka trčala nekoliko metara dalje od mene i odjednom je više nije bilo, napravila je krivi korak. Bilo nas je nekoliko, a još manja ne-kolicina nas je i preživjela. Nekom slučajnošću dvoje ljudi bili su iz Štrigove, kuda sam i ja krenula. Hodali smo dva dana i dvije noći po šumama, skrivali

se od nekolicine preostalih njemačkih patrola te došli u nedavno oslobođenu Hrvatsku. Došao je i on, nakon što je Auschwitz konačno bio oslobođen. Odbila sam se vratiti kući, stoga me se moja obitelj odrekla, ali mi nije trebalo njihovo raskošno nasljedstvo. Medicinska sestra ili možda ipak ne, ovisi samo o jednom neizbrisivom tragu pet znamenki.

Nina Cikač, 4. r.
Srednja strukovna škola Varaždin
Mentorica: Ana Miklošić
POHVALJENI RAD

Toni Biščan,
4. dg
Mentorica:
Nikolina Ptičar

BUG U SUSTAVU

U malom stanu na trećem katu, u gotovo napuštenoj zgradi, jedno jedino svjetlo obasjavalo je prozore niz koje su padale sitne kapljice kiše. Sjedila sam za stolom u svojoj maloj kuhinji i zamišljeno gledala u slike na zidu. Ispred mene, uokvirene, stajale su dvije diplome. Završila sam fakultet za softversko inženjerstvo i računarstvo. Toliko sati truda, toliko projekata, toliko neprospavanih noći... i sada sjedim ovdje pitajući se vrijedi li sve to išta. Na stolu je stajala šalica hladne kave, otvoreno prijenosno računalo i popis tvrtki koje su mi tog tjedna zatvorile vrata. Tražila sam posao. Slala sam stotine prijava, odlazila na intervjuje, pričala o svojim projektima, znanju i strasti prema softveru, ali svaki razgovor završavao je istim riječima:

– Nažalost, trenutno nemamo otvorenih pozicija.

Ili još gore, onim sumnjičavim, zbunjenim pogledima koji su me pitali:

– Ti si to završila?

Gledala sam kako ljudi bez diplome, bez predanosti i truda, preko veza dobivaju prilike koje sam ja mogla samo sanjati, prilike koje sam svojim radom zaslužila. Počela sam gubiti vjeru u sebe, ali nisam smjela odustati. Skrenula sam pogled sa zida i pogledala svog jednogodišnjeg sina kako spava u svom krevetiću. Osjetila sam teret na svojim ramenima. Moj sin ovisio je o meni, a svaki dan bez posla značio je i prazan hladnjak. Otac djeteta, moj bivši dečko, nestao je kad je shvatio da život donosi odgovornost. Bio je premlad, nezreo i bez cilja. Nije imao ni snage ni volje brinuti se o meni niti o našem djetetu. Ostala sam sama. Čak ni na svoju vlastitu obitelj više nisam mogla računati.

Jedne večeri, sasvim slučajno, kliknula sam na oglas za posao koji mi se iznenada pojavio. Radilo se o maloj tvrtki koja je razvijala aplikacije. Mislila sam da ću konačno raditi ono za što sam se školovala, da ću razvijati softver. No, u oglasu je stajalo da traže tajnicu. Klonula sam, ali znala sam da moram prihvatiti. Nije to bio posao mojih snova, ali bio je jedini koji mi je mogao omogućiti da preživim i prehranim svoje dijete. Sat vremena nakon razgovora dobila sam e-mail u kojem je pisalo da sam primljena. Sljedeći dan, prvi put nakon dugo vremena, pogledala sam se u ogledalo i vidjela osmijeh na licu. Ostavila sam svog sinčića kod svoje najbolje prijateljice, koja je imala sreću da može raditi od kuće, i osjetila olakšanje što je on siguran dok me nema.

Kad sam prvi put ušla u tvrtku, trideset muškaraca sjedilo je pogleda usmjerenih prema meni. Niti jedan osmijeh ili pozdrav. Na katu iznad nalazio se šef koji je diktirao svime. Doimao se nepristupačno, nije mi htio ni pružiti ruku kada smo se prvi puta upoznali. Prvih nekoliko dana sve se činilo podnošljivo. Posao je bio naporan, ali ništa što nisam mogla izdržati. No uskoro se počelo pokazivati pravo lice tvrtke. Kolege nisu htjeli razgovarati sa mnom, kao da ne postojim. Šef se derao na svaki najmanji propust. Jednom sam mu donijela pogrešnu kavu, i to je bilo dovoljno da počne vikati kao da sam uništila cijeli projekt. Drugi put kad mi je ostavio hrpu papira s očekivanjem da ih sve riješim do sutra, pogriješila sam u jednom redu ugovora. Te večeri ostala sam prekovremeno, iscrpljena i umorna s glavom punom briga o djetetu. Dok sam sjedila za svojim stolom, stigao je njegov e-mail. Trebala sam poslati dokument klijentu koji je bio ključan za nastavak suradnje. Pregledala sam dokument, sve je izgledalo u redu. Kliknula sam pošalji, ali slučajno sam poslala staru verziju. Klijent je odmah odgovorio, zbunjen i nezadovoljan. Suradnja je propala. Sljedećeg jutra šef je bio bijesan. Nije pitao kako se to dogodilo i nije mario što sam radila dokasno. Samo je glasno vikao. Rekao je da sam neodgovorna i da sam dokaz zašto žene ne pripadaju ovom poslu. Idući dan kada sam došla na posao, na stolu me čekala lista pravila. Pročitala sam je i jedno mi je zapelo za oko. Kodeks oblačenja. Od sada pa nadalje nisam više mogla nositi odjeću koju sam htjela. Morala sam nositi uske suknje, visoke pete, urednu punđu, crveni ruž i bijelu košulju s otvorenim ovratnikom. Kad sam to pročitala, bila sam zbunjena. Pokucala sam na vrata šefova ureda.

– Dobar dan, gospodine, oprostite što prekidam, ali htjela bih vas pitati zašto od sada vrijedi ovaj kodeks oblačenja?

Zastala sam na trenutak pa dodala:

– Zašto je toliko bitno da nosim ovu odjeću? Suknje, štikle, crveni ruž... Zar to ima ikakve veze s mojim poslom?

On je podigao pogled s mobitela, ušutio, a onda se naslonio na stolac i nasmijao.

– Ana, – rekao je umornim glasom – da ti iskreno kažem, nisam baš oduševljen tvojim radom. Polako učiš, često kasniš s papirima i, iskreno, ponekad mi dižeš tlak svojim dosadnim pitanjima.

Zastao je na trenutak, a onda izrekao:

– Pa kad već nisam zadovoljan tvojom sposobnošću, barem da imam nešto lijepo za gledati, razumiješ?

Nisam znala što da kažem. Osjetila sam kako mi se dlanovi znoje.

– Razumijem. – rekla sam, a potom sam izašla iz ureda i zatvorila vrata iza sebe. Nastavila sam raditi, jer nisam imala izbora. Morala sam šutjeti, morala sam preživjeti. Uskoro su počeli dolaziti komentari muškaraca.

– Takva suknja, takva punđa... tko bi rekao da ta zna išta o kompjuterima.

– Softverski inženjer? Ona? Ma daj, to nije posao za žene.

– Znaš zašto žene ne vode firme? Previše emocija i premalo logike.

S vremenom sam počela raditi i njihove zadatke. Kad bi kasnili s rokovima, prebacivali bi ih na mene. Toliko o njihovim komentarima. Nisam to radila zbog njih, već zbog sebe. Željela sam dokazati da mogu, da vrijedim više nego što oni misle. Ali ni tada nitko nije primijetio moj trud. Dobivala sam plaću manju od svih njih, a radila sam najviše. Jednog dana skupila sam hrabrost i predložila ideju šefu. Tvrtka je već neko vrijeme bila u krizi, projekti nisu donosili profit. Mislila sam da će me, možda, poslušati. Već sam dugo htjela kreirati svoju vlastitu aplikaciju. Objasnila sam mu koncept, pokazala prototip koji sam sama stvorila i predložila da je razvijemo zajedno kao novi projekt tvrtke. Kada sam završila, šef se ponovno nasmijao.

– Ana, neću primati naredbe od žene. Ako to budemo radili, bit će po mom. Zapravo, znaš što? Mislim da nam ne treba tvoja pomoć. Možeš slobodno pokupiti svoje stvari ako misliš nastaviti s ovim glupostima. – izrekao je ljutito.

– U redu! – rekla sam odlučno. Ustala sam, uzela svoju torbu i zatvorila vrata za sobom. Kad sam stigla kući, dugo sam sjedila i gledala u prazno. Zvala sam prijateljicu da joj zahvalim što je pazila na mog sina. Dok sam ga stavljala u krevet, znala sam da se tamo više ne vraćam. Dala sam otkaz. Korak po korak, crt u crt, stvarala sam ono što su rekli da ne mogu. Nakon nekoliko mjeseci, uspjela sam. Aplikacija je postala hit. Ljudi su je preuzimali, dijelili...

U medijima se pojavilo moje ime i moj rad. Jednog jutra, dok sam pila kavu, vidjela sam naslov u vijestima: *Tvrtka TechGlo bankrotirala, pad preuzimanja i neuspjeli projekt ugasili kompaniju.*

Samo sam se nasmiješila. Pogledala sam sina dok se smijao i pokušavao dohvatiti igračku. Napokon smo imali dovoljno za sve. Na kraju, shvatila sam da ne moram dokazivati svoju vrijednost nikome niti dopustiti da mi drugi kažu da ne mogu bilo što samo zato što sam žena.

Ema Tretinjak, 1. r.

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok

Mentorica: Lahorka Bobinec

POHVALJENI RAD

Nikolina Švaljek, 2. r.

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok

Mentorica: Carmen Bačura Potočić, prof.

TRAKTOR I VINE

Bila vam je te subota. Moj pajdaš Ferdo i ja sme se zaputili v jenu domu berti u k Đurđice. Kak i sake subote, spieme jednu i prejdeme. Mislim, jenu po jenu. Nisme baš tak pristojni da si same jenu spieme reda radi.

Bile vam je guste već tam kre jene. Dojdeju vam cigani z Poznanovca pijani kak letve Ferde i mene prodavati priče kak sme prešli v njihov grunt s traktorem. Ne razmem ej su ponorelji, alji ej oni zbiljam misliju da mi traktora imame?!? Prve su mi z dvorišća taček zelji, kaj ih je babica Ančika klela pet danuf i Bog zna kakve proroke na njih hrapilja, a unda su mi zelji kosiljicu ke sme ju kak bogci jedva složilji. Na kraju mi još i ketač zemeju. Imaju već sreće nek promilji v krvi! Da sem ih ja videl kak mi po gruntu gaziju dok mi se do hiže španciraju, pu istine vam veljim da bi im glavu v gnjoju otupil. Fglavnem, da se vrne na one kaj sam vam male prije pripovedal. Oni vam se mene pravdaju i kak neka-kvi poljitičari razglabaju kak im je te rekel onije vrag žuti teri živi z druge strane tega grunta. Spilji sme si Ferdo i ja još dvije putne pa reklji ideme toga žutoga bedaka namlatiti. Prve, ke on ima poviedati za grunt i halucinierati traktore, a druge kad vam on pelja gnjojnicu, te vam tak smrdi ke vam se pol sela oče hititi v pljinsku komoru. Nisme mi inače tak nasilni, alji gda sem se ja zmislil da mi je babica Ančika pripoviedala da je pobral saf potica z poljoprivredu, iskrene su me frazi prijelji. Se su vam te lopuže! Dojdeme vam mi do njegve hiže i počneme po vratima vudirati kak da nas vragi jašeju. Otpre vam on ta vrata ke su se skere restepla jer bolje da vam čovek živi h čuze nek pri njem doma i pravda se z nami kak sme te mi bilji s traktorem. Tak mi je digel tlak da sem mu rekel ake ne bu ve zašutel da bum mu s tem traktorem po gupcu prešel.

I tak sme vam mi razglabalji jen cajt pa sme si prešli sesti k čoveku, bil bi red. Po domaći, nič nisme riešilji nek sme si same dobruha gemišteka spilji pa se nisme ni zmislilji poka sme došli. Namamil nas je kak neakve zgubidane, al ke je zabadof, zabadof je!

Marija Novak, 2. r.
Srednja škola Zlata
Mentorica: Martina Sviben
POHVALJENI RAD

CRIKVENICA

Lea Gržac, 8. a
Mentorica:
Suzana Ključ, prof.

TIHO GOVORI MI JESEN

Tiho, ka da hodi na prstih, prihaja jesen.

Tega rujanskoga jutra moja je familja skovala plan za izlet va Fužine. Dan je bil sunčan i tepal, a mater je neprestance larmala da se teplo obučemo. Smišno, ča ne? Judi se va Crikvenice još sunčaju na plaže, a ja moran zet kapot, kapu i još k tome čarape.

Na putu do Fužin drveće je već bilo obučeno va svoje jesenske kolore – žuto, zlatno, crveno i bakreno. Temperatura je počela padat ka da se priroda polako smiruje pred dugi zimski san.

Kad smo se približili gradiću, zapuhnuo nas je friški, bistri goranski zrak i ka da je šapnuo: „Dobrodošla, draga moja, va jeseni krilo!“

Ulice su bile prekrive tepihom žutoga, smeđega i črljenoga lišća, a neka su stabla još ponosno držala pokoji zeleni listić ka pozdrav litu ča je pasalo.

Vetrić je začas zapuhnuo i zi krošnji je počela padat prava kiša maruni – tancali su po tlu ka male zvončice. Judi su pripremali drva za mrzlu goransku zimu, pobirali vele narančaste buće, skupjali seno za blago. Se je dišalo na zimnicu ča se spravlja, na friško pečene kolače ča se peču od plodova jeseni i toplinu ka se ne more reć, nego samo osjetit.

Jesen mi je tiho divanila, skoro pa pivala:

„Guštaj va mojin plodovima, igray se mojin lišćen, tancaj pod mojin oblaki... jer ipak san ja najlipje godišnje doba.“

Upitala san je:

„Kako to da je va Crikvenice još lito? Kod nas ni ni kiše ni ovakovih boja ka ovde!“

A jesen mi je šapnula, blago ka mati ditetu:

„Ne brini, dite moje, i va tvoj grad ću tiho prihajat, samo da još malo okitim gorske šume.“

Nasmela san se, srce mi je naraslo ka kuća velo.

I znala san – i nami će skoro prit naše najlipje godišnje doba.

Mia Parać, 6. a

OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica

Mentorica: Suzana Grbčić

1. NAGRADA MIĆE SUNCE – OSNOVNA ŠKOLA

ČA BI NAZOR REKAL DANAŠNJIN ĐACIMI

Kad pomislin na Vladimira Nazora, meni se čini kako je on bil jedan jako pametan i dobar čovik ki je nas decu sigurno jako volel. Naša škola nosi njegovo ime i baš zato mi je lipo razmišljat ča bi nan danas povedal da more prit med nas. Mislin da bi imel puno lepih besed o školi, knjigami, prirodi i kako moramo bit dobri jedni prema drugemi.

Mislin da bi nan Nazor najprvo rekal da se malo maknemo od mobitelih i da više gljedamo svet oko sebe. Danaska smo puno vrimenta na ekranih, a oko nas je tako lipih stvari. More, bori, galebi, stari puti i naše mesto, se to poveda svoju štoriju. On je jako volel prirodu pa bi nan siguro rekal da ju gljedamo i slušamo jer se more puno toga naučit. Potle bi nan sigurno povedal da čitamo knjigi. Meni se čini da bi on bil žalostan kad bi videl kako deca danas manje čitaju nego va njegovo vrime. Knjiga te more otpeljat va neki drugi svet i tamo moreš upoznat sakakove ljude i doživljaje. Mislin da bi nan rekal da saka knjiga čovika napravi malo pametnejin. Rekal bi nan sigurno i da se ne bojimo pogrešit. Nekad nas je strah dobit lošiju ocenu ili neč krivo reć, ma bez toga se ne more niš naučit. Mislin da bi nan baš to rekal, da verujemo va se i da gremo vavik naprvo. Još mislin da bi nan povedal kako je lipo bit dobar čovik. Ni škola samo za ocene, nego i za to da znamo pomoć jedan drugomu, da se ne rugamo i da budemo ko jedan. To je bitno kako i znanje.

Da Nazor danas pride va naš razred, rekal bi da čuvamo našu domaću besedu, da volimo svoje mesto i da se ne bojimo pokazat ča mislimo i ča nan je na duši. Rekal bi nan da učimo i verujemo va se. Baš zato mi je drago ča naša škola nosi njegovo ime jer nas saki dan spameti da moramo bit dobri ljudi i da ne smemo prestat sanjat.

Edita Klement, 5. a

OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica

Mentorica: Jasmina Manestar

2. NAGRADA MIĆE SUNCE – OSNOVNA ŠKOLA

ŽIVOT SKRIVEN U POKRETU VALA

Duboko u plavetnilu oceana, ondje gdje ljudsko oko ne zalazi, a tišina diše vlastitim ritmom, zbila se mala čarolija prirode. Dah snažnog vjetrova, pristigao s otvorenog mora, uzburkao je mirnu vodenu površinu i probudio je iz sna. Na tom mjestu, gdje se susreću snaga zraka i vječni ritam mora, rođen je val.

U početku neznatan i stidljiv, tek lagani drhtaj na površini oceana, nježno se njihao u zagrljaju struja. Voda koja mu je darovala oblik bila je bistra i hladna, a u njemu je titrala mladost, čistoća i obećanje daljina.

Dane je provodio u bezbrižnoj igri – sunce mu je tkalo zlatne odsjaje po leđima, a ribice su mu šaptale tajne dok su klizile ispod njegove površine. Blistao je poput srebra, smijao se svjetlosti i poskakivao u ritmu oceana. Kako je rastao, rasla je i njegova snaga, tiha, ali odlučna.

Put prema obali nije započeo sam. Uz njega su plovili drugi valovi, braća i sestre rođeni iz iste oluje. Zajedno su se kotrljali prema kopnu pjevajući dok su galebovi kružili nad njima poput bijelih misli na plavom nebu. Nosili su u sebi energiju, nadu i čežnju za nepoznatim.

Kad se obala napokon približila, val je osjetio uzbuđenje pomiješano s blagim nemirom. Pred njim su bili pijesak, stijene i tragovi ljudskih koraka. Srce mu je zadrhtalo, ali strah nije pronašao mjesto u njemu. Bio je ispunjen ponosom zbog svojega puta i zahvalnošću prema svemu što je dotaknuo.

S osmijehom se predao obali rasprsnuvši se u čipkastu pjenu ostavljajući za sobom svjež trag na pijesku – znak prolaznosti, ali i početka. Tiho se povukao spreman da njegovi prijatelji nastave put koji je on započeo jer more nikada ne prestaje pričati svoje priče.

Damir Car, 6. b

OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica

Mentorica: Suzana Grbčić

2. NAGRADA MIĆE SUNCE – OSNOVNA ŠKOLA

TAJNA STAROGA KOVČEGA

Znate one dane kada vam se baš ništa ne da... E, takav je današnji dan! Ovaj se tjedan. selimo i prenosimo sve naše stvari iz stare kuće u novu. Nije to daleka selidba, samo dvije ulice dalje, manje-više sve ostaje isto.

Moja obitelj ima šest članova - moji roditelji, djed, dva brata i ja. Kao jedina kćer i srednje dijete živjeti s dva brata ponekad je kaotično. U novoj smo kući moj mlađi brat i ja najviše vremena provodili na tavanu. Tavan je dobar za istraživanje, ali ima previše prašine i paučine. Tu smo odložili stare kutije s fotografijama, knjigama i doslovno cijelo djetinjstvo mogega tate. I tako... dok smo odvajali „smeće“ od korisnih stvari, u jednome sam kutku uočila lijepi zeleni kovčeg s bijelim cvjetovima i smeđom ručkom. Marko i ja otvorili smo ga bez razmišljanja. Unutra je bila jedna predivna, pastelno ljubičasta haljina. Rukavi su bili „pufasti“ s ponekom perlom, a na struku jedna predivna vrpca u obliku mašnice i čipka na rubovima. Diveći se haljini, plesnim sam se korakom uputila do ogledala. Marko je u međuvremenu pregledavao hrpetinu fotografija, porazbacanih po kovčegu. Na jednoj je pisalo 1958. g., a na slici jedno malo dijete. Onda mnoštvo fotografija s vjenčanja iz 1980. g. Pronašli smo i jednu na kojoj je pisalo 12. 9.1983., a to je dan rođenja mogega tate. Na fotografijama su bili isti ljudi kao i na vjenčanju s bebom u ruci. Pozornost mi je privukla fotografija na kojoj je pisalo 1970. g. i ime Sara... a to je moje ime! Djevojčica s fotografije je izgledala zastrašujuće slična meni... ista crna gusta valovita kosa kao i ja, svijetle oči kao moje, a na sebi je imala haljinu koju smo našli u kovčegu. Potrčala sam niza stube i pitala ukućane da mi objasne. Na toj je fotografiji imala 14 godina... i to je bila moja baka koja je umrla prije mogega rođenja. Htjela sam saznati sve o njoj, ali rekli su mi da je tragično preminula pa nitko nije želio govoriti o tome. „Zato se ja zovem Sara“, pomislila sam. Sjetila sam se da je uskoro školski ples, a ja nemam haljinu. Hm, bakina bi haljina mogla biti odlična! Obukla sam je te večeri i napravila frizuru kao što je i baka imala na fotografiji. Na školskome plesu zabavljala sam se sve dok mi se tri najdosadnije cure u školi nisu počele rugati. Govorile su mi da izgledam staromodno i „kao slučajno“ prolile po meni voćni sok. Otišla sam u toalet i počela plakati. Za mnom je došla moja najbolja prijateljica koja me uvijek razveseli kada sam tužna. Rekla je kako sam ja došla u odjeći koja mi se sviđa, a da su one obukle

najmodernije haljine u kojima se ne mogu niti micati. Izašla sam iz toaleta i plesala sam do kraja večeri, njima u inat.

Na kraju je po mene došao Matej, moj stariji brat. Primijetio je mrlju na haljini i pitao me što se dogodilo. Rekao mi je da se on pokušavao svidjeti drugima tako što je nosio najmoderniju odjeću, ali svejedno su mu se smijali. Zato uvijek treba biti svoj jer uvijek će se netko smijati. Zagrlila sam ga. Te sam noći naučila nešto važno i spavala sam kao nikad prije.

Hana Kurtishi, 5. b

OŠ Zvonka Cara, Crikvenica

Mentorica: Sanja Krešić

3. NAGRADA MIĆE SUNCE – OSNOVNA ŠKOLA

Aurora Fučkar, 5. a, OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica

Mentorica: Suzana Ključ, prof.

Ivona Rajkovačić, 1. a
Srednja škola dr. Antuna Barca
Mentorica: Helena Mance, mag. bibl.

GRAD KI DIŠE Z MOREN

Crikvenica je moj lipi primorski grad smješten tik uz rub modrine, kade se more pod suncen ljeska ka da čuva tisuće skrivenih tajni.

Kad se jutron sputin na rivu, vali mi šapću svoje stare besede, lagano se prebri-ruć po kamiki, a galebi kruže visoko ka bele note na nebeskoj partiture.

Ulicami se širi živo biće grada – judi šetaju u ritmu dana, kafeju po taracah, smiju se i pozdravljaju z toplinon: „Bog, ča je lip dan!“ ili „Kako si, prijatelju, ča ima?“

Liti Crikvenica procveta ka moren okupan vrt.

Vonj soli i lavande, friganih liganj i frit, i teploga kamika miša se z veselin smihon dice ča teku po pesku.

Crikvenička plaža, mekana i pješčana, šumi pod stopami – ka da te pozdravlja saki put kad zgaziš po njoj. More kristalno, prozirno, širi se ka zrcalo neba.

Stari del grada, z crikvon svetoga Antona, čuva te stare, dobro znane pripovisti – o ribarima ča su z morem govorili, o ženah ča su čekale, o dani ki su ka vali dolazili i odlazili.

Danas se tu splel starinski šarm i moderni ritam potrebe, se va jednon lipon skladu ki gre pravo va srce.

I kad me obaveze odnesu vengo, srce me, ka jugo i burin, vajk vrne nazad, jer Crikvenica ni samo misto – ona je glas mora, domaća beseda, naš lipi ČA, miris borov i šum vali ki ostane z tobun i kad si daleko. Ne moreš je pozabit!

Mia Ivančić, 6. a
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Suzana Grbčić
POHVALJENI RAD

PRVO MJESTO U SVOJOJ KATEGORIJI

Moj put u Šangaj dogodio se neočekivano. Na satovima Likovne kulture često crtamo po zadanim temama natječaja. Ove godine tri moja rada išla su na natječaj. O svom posljednjem radu nisam previše razmišljao pa sam na kraju na njega i zaboravio. Sve se to promijenilo onog dana kada mi je mama ispričala o pozivu koji je primila i o nagradi koju sam dobio.

Radilo se o likovnom natječaju u organizaciji Kineske svemirske agencije na kojem sam osvojio prvo mjesto u svojoj kategoriji i nagradni put u Šangaj. Kada sam saznao, bio sam siguran da me zafrkava jer je bio prvi travnja. Trebalo mi je neko vrijeme da shvatim kako je to istina. Danima smo to držali za sebe jer nismo znali putujem li ili će me primiti kineski veleposlanik u Zagrebu i uručiti mi priznanje. Radilo se i o kratkom vremenskom roku za odlazak u Kinu jer su se dani Kineske svemirske agencije obilježavali krajem travnja. I tako sam živio u neizvjesnosti do četvrtog dana prije leta. Mama i tata su tih dana nervozno sređivali sve što je trebalo od izrade putovnica, kupovine odijela i obuće te dogovaranja oko avionskih karata. Napokon, koliko god se činilo nestvarno, došao je i taj dan. Na put sam krenuo krajem travnja u pratnji predsjednika i tajnika Jadranske aeronautske asocijacije te moje mame. Let je trajao 15 sati, no bilo je uzbudljivo jer je to bio moj prvi let avionom.

U Šangaju smo se smjestili u hotel na rubu grada te smo za odlaske na mjesta imali osobnog vozača. Prvi dan kratko su nas proveli gradom jer su sljedeća dva dana bila ispunjena probama i samom ceremonijom. Našeg vozača iscrpili smo pitanjima, ali smo zato saznali o gradu ono što kao turisti ne bi mogli.

Slijedio je možda i najnaporniji dan kada smo uvježbavali ceremoniju dodjele nagrade. Stani tu, primi sliku, pozdravi se, sidi s pozornice... i tako bezbroj puta. Toliko sam bio umoran da nisam znao kako ću preživjeti tu svečanost. No, kako sve i to je prošlo, a taj je dan bio zanimljiv jer su na konferenciji bili važni ljudi. Na ekranu dužine nogometnog igrališta izmjenjivale su se važne osobe iz svijeta aeronautike, astronomi, znanstvenici i diplomati. Nevjerojatno je bilo biti dio nečeg tako velikog. Umorni, ali zadovoljni vratili smo se u hotel gdje se održavao drugi dio ceremonije namijenjen djeci. Tražili su nas da prisu-

stvujemo. Iako nismo puno toga razumjeli jer je većina toga bila na kineskom, priredba je bila vesela, šarena i zanimljiva. Meni osobno i draža jer sam bio opušten, a i soba je bila blizu.

Posljednji dan našeg boravka proveli smo na sveučilištu i upoznali se s radom nekih fakulteta. Nakon toga brodom smo se vozili po rijeci i gledali Šangaj u bojama. Građevine neobičnih oblika ni u jednom trenutku nisu izgledale isto. Boje su se izmjenjivale, a plovidbom i oblici. Kabina u kojoj smo sjedili bila je puna važnih ljudi. Okupili su se svi sudionici raznih konferencija koje su se tih dana odvijale u Šangaju. Ta vožnja brodom bila je najzanimljiviji dio mog boravka u gradu koji je ogroman, moderan i vrlo čist.

Nakon što smo se sljedeće jutro oprostili s organizatorima, naš nas je vodič odveo na stanicu najbržeg vlaka na svijetu – Maglev. Vožnja do aerodroma bila je kratka i ne baš glatka.

Opet nas je čekao dug let. Ovaj put imao sam osjećaj da puno duže traje, ali je hrana bila odlična i vrijeme je prošlo uz gledanje filmova.

Meni je ovo bilo nezaboravno iskustvo koje ću pamtiti cijeli život. Duboko sam zahvalan svima koji su omogućili moj boravak u Šangaju. Iako je Kina daleka zemlja, nadam se da ću opet imati priliku letjeti nad njom i posjetiti njen divan grad Šangaj. Tko zna, možda će mi se ostvariti stara želja da hodam po Kineskom zidu.

Aron Halasz, 6. b
OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Marijana Marić-Tonković
POHVALJENI RAD

PJESNIK KOJI JE SLUŠAO MORE

Na žalost stoji, tišina ga zove, sluša kako šapuće duboko plavo more.

U duši mu riječ tiho zatreperi, to pjesnik je stari što s valima zbori. U vjetru mu stižu priče iz daljina, o prirodi, povijesti, domovini i slobodi. Dok valovi biju u kamenje tvrdo, on piše o čovjeku kojega srce u djetinjstvo vodi. I kad noć prekrije obale i stijene, u stihu mu ožive sve uspomene. O moru, otoku, slobodi, zemlji i čovjeku koji želi stvarati.

Pjesnik sluša more i nikada ne prestaje sanjati.

A tamo gdje more ljubi kamen i tlo, raste tiho vinograd, očevo i njegov. Ovjenčan maslinom, u suncu se zlati i na trenutak pjesnika u davno djetinjstvo vrati. U šumu mora i u tišini grana, živi ista priča.

Srce mu zna!

Sve što voli je: more, otac, vinograd i maslina.

Renee Juretić, 5. b
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Jasmina Manestar
POHVALJENI RAD

Stela Dušanić, 7. b, OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Alison Mavrić, prof.

SNAGA RIJEČI

U današnje vrijeme nitko ne bira riječi koje će nekome uputiti i ne razmišlja o tome kakve će biti posljedice. Svi govore sve što žele, bez „filtera“ ne razmišljajući da riječi ponekad mogu boljeti više od djela.

Riječi su najmoćniji alat koji čovjek posjeduje. One mogu pomoći u nevolji, ali mogu i odmoći. Dobre i tople riječi ljudima vraćaju nadu, umiruju ih i pomažu im proći kroz neka teška razdoblja. Loše i grube riječi mogu rastužiti čovjeka i navesti ga na krive puteve. Lijepo je vidjeti osmijeh na licu osobe kojoj smo dali neki kompliment, onako spontano i bez razmišljanja. Isto tako, jako je tužno vidjeti osobu koja sjedi u tami i samoći samo zbog nečijeg tuđeg lošeg mišljenja. Mislim da se svatko od nas u životu susreo i s „dobrim“ i s „lošim“ riječima. Grube riječi mogu ostaviti duboke rane koje zacjeljuju teže od onih fizičkih. Prije nego što tako nešto izgovorimo, trebali bismo dobro promisliti o tome kako bismo se mi osjećali da su one nama upućene. U današnjem svijetu kao da je prevladalo grubo i ružno nad onim lijepim i toplim.

Kada bi ljudi jedni drugima davali komplimente umjesto uvreda, svijet bi bio veseliji i šareniji. Lijepo je dobiti kompliment, ali ga je lijepo nekome i dati. Riječi imaju veliku moć upravljanja tuđim osjećajima, stoga bismo uvijek trebali birati samo lijepe riječi jer one dolaze do srca osobe kojoj su namijenjene i za nju ponekad postaju magične i motivirajuće.

Dorotea Ivezić, 7. a
OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Sanja Krešić
POHVALJENI RAD

FEMICID NEMA OPRAVDANJA

Žena je kao kap vode na dlanu.

Okreneš li dlan, kap će se izliti. I nema je više. Ljepota te kapi je u njezinu sjaju, čistoći i vjernosti. Što je dlan čišći, kap je čišća; što je dlan nježniji, kap je sjajnija; što je dlan sigurniji, kap je vjernija. Nije kap kriva što je kap, niti je dlan kriv što je dlan. Svi su stvoreni za nešto. Bitno je da se međusobno poštuju i cijene. Tu su jedan za drugoga jer jedan bez drugoga nisu potpuni. A što ako se dlan poželi okrenuti? Ili iz čista mira agresivno zamahnuti rukom? Kap bježi. U trenutku nestaju i čistoća i sjaj i vjernost te kap klizi i nestaje u strahu. Dlan postaje prljav, grub i nesiguran. Pita li se ikad dlan zašto je to učinio? Možda jer je u kapi pronašao nesigurnost ili nježnost? Zna li da je kap tu da ga očisti i osvježi? I kap i dlan jednaki su u svome postojanju.

Zajedno mogu učiniti mnogo. Osvježiti žedne, oprati prljave, nahraniti gladne i učiniti svijet boljim i ljepšim mjestom.

Eli Volarić, 7. a
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Jasmina Manestar
POHVALJENI RAD

LJUBAV KOJA NE BLIJEDI

Ponekad osjetim potrebu stati, utišati sve oko sebe i zaviriti u vlastite misli. Tek tada shvatim koliko je neobično imati nekoga tko ti je tako blizak, a u isto vrijeme toliko drugačiji. Nekoga tko nosi dio mene iako nije ja. Iako je prošlo već sedam godina, još me uvijek iznenadi pomisao da imam brata. Uхватim se kako u sebi ponavljam: *ja stvarno imam brata*. Čini mi se kao da je tek jučer ušao u naš život, a ne prije gotovo cijelog desetljeća. Vrijeme s njim ne mjeri se danima ni godinama, nego osjećajima koji ostaju i kada sve drugo prođe.

Biti starija svome bratu za mene nije samo obiteljska uloga, nego tiha obveza koju svakodnevno nosim u sebi. Često razmišljam o tome koliko sam mu važna i ta me pomisao istodobno raduje i pomalo plaši. U njegovim očima ja sam netko tko zna odgovore, netko tko je hrabar i siguran, čak i onda kada se sama tako ne osjećam. Ponekad se u šali zapitam zašto taj "posao" nije plaćen, no duboko u sebi znam da je njegova vrijednost nemjerljiva. Svaka se naša svađa brzo pretvori u smijeh kao da nas nešto iznutra podsjeti da nijedna ljutnja ne može biti jača od povezanosti koju dijelimo.

Često razmišljam o tome kako su naši roditelji, u istome domu, odgojili dvoje djece koja su toliko različita. Ja se pronalazim u glazbi, u glasnim pjesmama i koncertima na kojima misli utihnu, a osjećaji preuzmu sve. On, s druge strane, traži tišinu i mir, kao da mu je svijet preglasen. Ponekad se pitam kako smo iz iste obitelji izrasli u tako različite osobe. Ipak, uvijek ga zateknem s mojim stvarima u rukama i tada shvatim da, na svoj način, želi biti dio mog svijeta, a kada se nakon dugog školskog dana vratim kući i prvo što čujem bude njegov dječji smijeh, u sebi osjetim toplinu i mir koji nijedno drugo mjesto ne može pružiti.

Imati mlađeg brata znači stalno osjećati nečiju prisutnost. Gdje god se okrenem, on je tu – promatra, pita, oponaša. Ponekad mi to smeta jer poželim biti sama sa svojim mislima, u tišini koja pripada samo meni, no tek kada ta tišina postane prevelika, shvatim koliko mi nedostaju njegova pitanja – jednostavna, iskrena i ponekad iznenađujuće duboka. Ta me pitanja često natjeraju da i sama razmišljam drukčije, da svijet pogledam očima djeteta koje se još uvijek zna čuditi.

Shvaćam da ovakav odnos ne može u potpunosti razumjeti onaj tko nikada nije bio brat ili sestra. Između nas postoji nit koju ne vidimo, ali je osjećamo u svakom pogledu i svakom prešućenom razumijevanju. To je veza satkana od

ljubavi i nesuglasica, od brige i smijeha, veza koja se ne objašnjava riječima, nego se nosi duboko u sebi.

Često razmišljam o budućnosti. Znam da ćemo jednog dana odrasti, da će djetinjstvo polako izblijedjeti i da će nas život možda odvesti na različite strane. Ipak, vjerujem da ono najvažnije neće nestati. Naša će povezanost ostati u meni kao tiha sigurnost, kao osjećaj doma koji nosim sa sobom. Moj brat neće biti samo uspomena na djetinjstvo, nego dio mene same – podsjetnik da postoje ljubavi koje ne blijede s vremenom.

Lea Gržac, 8. a
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Suzana Grbčić
POHVALJENI RAD

Filip Mušanović, 5. a, OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Suzana Ključ, prof.

ČASI KIH SE RADO SIĆAN

Zvonik zvoni puno put. „Mića hodi poli tete Kastavke, pitaj ki j' umrl“ – znala bi mi reć. Va kući tad još ni bilo telefona, a teta Kastavka je pomagala va crikvi i se je prva znala i po susedstvu povidala. Tako j' nekad bilo, pripovida mi mat. A zvonik i dalje na iston mestu stoji, javlja i pozdravlja domaćeg čovika i putnika namirnika ki priko mosta pasiva i gre ki zna kamo ga put dalje nosi...

Kad san bila mića, šećuć pomalo s babun tin lipin, mićin, va kamiku udalanin kalami prošla bi kroz Mala vrata na Pred crikvu, pa priko Place doli do mora. Užale smo malo na klupici počinut, a ja bin slušala kakovu smišnu štoriju ku bi se baba sitila. Ki put bi zabila pa istu pripovidala. I dan danas se jasno sićan tih lipih časi va babinon teplon krilu i očih ke me gljedaju s puno jubavi.

Kad bi prišle doma, va konobi je visila borša s kun baba gre po minažu. Nutri kakova lipa čokoladica ili bonbonica, a zada vrat orihnjača. Na kauču libar za dicu i igračke ke smo pasani put baba i ja same udelale. Tako mići časi, a zari-zani duboko va srce....

Od pasanog leta se j' tiše, prazno...

Va dvoru me niki ne čeka. Ni rožice više nisu onako lipe ni friško porizane, ne diše, ne cvatu.....

Sa sjetun i tugon, al dušon punon ljubavi prema mojoj babi, čuvan ove lipe uspomene va srcu i tako će bit zavavik!

Reina Mudražija, 7. a
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Jasmina Manestar
POHVALJENI RAD

TRENUTAK KOJI ĆU ZAUVIJEK PAMTITI

Ima taj jedan trenutak i osjećaj koje neću nikada zaboraviti. Svaki dan, svaku noć, uvijek ću razmišljati o tome.

Moja prabaka je umrla prije nekoliko tjedana. Ta bol, kada netko umre, to je kao da vam se srce slama na sitne komadiće. Ovo mi se nikada u životu nije dogodilo. U tome trenutku nisam htjela ići ni u školu ni na trening. Jako sam bila nesretna, sva crvena u licu. Probala sam zaspati i odmoriti oči, ali sam i dalje plakala i još se više crvenjela. Nisam mogla doći k sebi kada mi je to mama rekla - samo je nastala tišina i onda... i onda... odjednom smo moj brat i ja briznuli u plač. To je bio najgori, najužasniji dan u mojem životu i nadam se da se neće ponoviti... Često smo išli kod moje prabake na ručak, a ona je uvijek sve tako lijepo znala posložiti i pripremiti. Poslije ručka često smo moj bratić, brat i ja odlazili u sobu razgovarati, ali redovito bismo se posvađali. Ja sam onda uzimala mobitel u ruke i cijelo sam vrijeme buljila u njega... umjesto da se družim sa svojom prabakom koja u svojem djetinjstvu i mladosti nije imala ni mobitel ni televiziju... Zato sam toga dana predala svoj mobitel mami na čuvanje i nisam ga ni taknula. Samo sam se prisjećala lijepih trenutaka sa svojom prabakom.

Bilo mi je lijepo s njom. Voljela je djecu i uvijek je htjela provoditi vrijeme s nama, ali mi smo još bili mali i nismo bili niti svjesni koliko je to dragocjeno. Nadam se da će me i dalje čuvati i paziti, gore s Neba.

Lara Katić, 5. a
OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Sanja Krešić
POHVALJENI RAD

„VINOGRAD MOGA JE OCA, OVJENČAN ZELENIM V'JENCEM MASLINA“

Dok prolazim prostranim poljem sačinjenim od čokota loze i maslina, razmišljam o silnom trudu uloženom u ovaj vinograd i maslinike.

Osjećam miris najbolje vrste grožđa dok mi povjetarac miluje lice. Dodirujem dlanovima snažno deblo masline. Nježno provlačim kroz prste plodove, osjećam kako su neki tvrdi i nezreli, podsjećaju me na ljudska srca. Plodovi masline kao i ljudska srca ponekad se čine tvrdima, ali se na kraju i ona pokažu mekima i krhkima. Tvrdoća je samo vanjski omotač koji pokušava otjerati druge iz straha. Možda se i oni boje biti blizu, boje se biti u grubim rukama, boje se da budu odbačeni. Nitko to ne zna, to je poznato samo tužnom, usamljenom, i na druge i na sebe, ljutom srcu.

Sunce mi počinje znojiti lice. Brišem ga i nastavljam. Povjetarac mi pomaže da nastavim dalje, hladi me, gura me naprijed. Čini se da ovaj vinograd nema kraja.

Dolazim podno brežuljka, ne odustajem. Dajem sve od sebe kako bih došao do vrha jer znam da, ako sada stanem i vratim se, zauvijek ću se kajati što nisam pokušao, što nisam prihvatio ono što mi je Bog ponudio, što sam ga iznevjerio. Bog će mi oprostiti, ali ja sebi nikad neću. Zato idem do vrha, korak po korak.

Osjećam kako me nešto želi povući dolje, trudi se zaustaviti me, ali povjetarac je uz mene. Čujem ga kako mi šapće u uho: „Nemoj odustati.“ Vjeruje u mene! Minute traju poput godina. Sve sam slabiji i slabiji. Padam, ali se dižem i nastavljam. Približavam se vrhu. Sada put prema cilju postaje nekako lakši. Hodam, ali osjećam da je nešto drugačije... Gdje je nestao povjetarac? Nema mu više niti traga. Nastavljam sam. Uspio sam! Na cilju sam, pogled je predivan. Drago mi je što je napor gotov, ali ne mogu prestati razmišljati o tom povjetarcu. To nije bio običan povjetarac. Počinjem razmišljati zašto me je napustio kada mi je bilo najteže, kada sam ga trebao. U mislima mi se počinju gomilati razne misli. Jesam li trebao prijeći taj brežuljak? Pitam se: jesam li nešto pogrešno učinio? Zar on više ne vjeruje u mene?

Vrijeme prolazi, a ja i dalje hodam. Odjednom čujem poznati glas. Šumi povjetarac i miluje mi lice. Šapuće: „Nisam te napustio.“ Polako shvaćam da me povjetarac nikada nije napustio, već je cijelo vrijeme bio uz mene, i kada ga nisam osjećao. Ponekad moraš koračati vinogradom sam da bi otkrio koliko zapravo možeš.

Stojim na vrhu i gledam u vinograd koji sam prošao. Više mi se ne čini beskrajan. Svaki red vinove loze, svaka maslina sada ima svoje mjesto u meni. Osjećam mir koji prije nisam poznavao.

Duboko udahnem. Povjetarac je opet tu, ali sada znam: nije on taj koji me nosi, nego snaga koju je probudio u meni. Okrećem se i polako krećem natrag niz brežuljak. Put više nije težak. Znam da me dolje čeka novi početak, novi koraci i novi vinogradi koje tek trebam proći.

U sebi tiho kažem: „Hvala Ti na snazi koju si mi dao. Sad znam da mogu dalje.“

I prvi put ne osjećam strah, nego radost što put još traje.

Norton Pavlić, 7. a
OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Jasmina Manestar
POHVALJENI RAD

ČOVJEK U KIKLOPSKIM VREMENIMA – KRITIKA MODERNE CIVILIZACIJE

Roman *Kiklop* djelo je jednoga od najznačajnijih hrvatskih književnika, Ranka Marinkovića, rođenog 1913. godine u Visu, a svrstava se u razdoblje književnosti druge moderne. Sam naslov asocira na Polifema iz Homerove *Odiseje*, odnosno na kiklopa koji jede ljude. Tako je Marinković lik kiklopa uzeo kao metaforu rata, gorčine koja proždire sve oko sebe. U romanu *Kiklop* oblikuje se kritika u obliku pesimistične vizije civilizacije koju „guta“ rat. On sa sobom nosi dehumanizaciju dok izvjesni pojedinci, tj. intelektualci pokušavaju pobjeći u ludilo, literaturu (Melkior) i smrt (Maestro).

Dehumanizacija, gubitak samoga sebe, pretvaranje u „kostura“, to čini rat, što možemo vidjeti prema sljedećem citatu: „Živjeti – to je izazov. Zato travi reci (savjetuje Sreća) – ne rasti, ne može tu proljeće da grane. Čemu cvjetovi i zelene grane? Sve će zgaziti, obrstiti on... požderat će cijelo proljeće. I zemlji reci: ne budi se... budi hladna, ledena, stegnuta mrazom, tvrda, neprijazna gromada.“ Rat pretvara ljude u mehanizme bez svijesti, mišljenja, „produkte“ samo za uporabu, a kada se iskoriste do iznemoglosti, kada više ničemu ne služe, onda ih se baci u ponor, zauvijek zaboravljene. Zato se treba oduprijeti tami, ne bježati, ne postati običnom kukavicom, no to je vrlo teško. Teško je kada nas je više, no svejedno smo manjina.

Neki ljudi odabiru drukčiji rat. Ljudi, svjesni onog što se događa oko njih, koji znaju da nisu dovoljno „veliki“ kako bi išta promijenili – bježe. Intelektualci i idealisti bježe čak i od smrti kako bi se spasili. Melkior Tresić, središnji lik romana *Kiklop*, prvi je takav primjer. Već od početka možemo vidjeti čega se on najviše boji – mobilizacije, rata. Boji se do te mjere da gotovo samoga sebe u vojsci pošalje na nervni odjel. Na kraju, pobjegao je prepustivši se svojoj sudbini u kojoj se čovjek stapa s animalnim, što možemo vidjeti u sljedećem citatu: „I Zemlju poljubi još jednom, za oproštaj – zbogom – onda krene četveronoške za zovom uplašanih zvijeri – ne vičite, dolazim – i otplazi bratski u izbezumljeni grad Zoopolis.“

Drugi je primjer intelektualca Maestro koji je toliko prezirao tehnički napredak čovječanstva da je čak kod kuće imao petrolejsku lampu umjesto električne struje. Kako je umro na kraju? Počinio je samoubojstvo, doživio bizarnu smrt mokreći sa svojega balkona na žice dalekovoda. Ubio se onim što je najviše

mrzio i prezirao – upravo istom tom električnom energijom, „Progresom“.

Rat je opasna stvar – bio nekad, a i danas, no mi ljudi kao da sve više nazadujemo. Osuđujemo Prvi i Drugi svjetski rat, a pred našim se očima događaju iste stvari. Čitamo knjige i predrasude o prošlosti, a ignoriramo sadašnjost. Pokušavamo ju izbjegavati kako god znamo i umijemo, pokušavamo pobjeći. U kiklopskom svijetu imaginarni izbor između sudbine „mehanizma“ i bijega od stvarnosti tek je naš privid. Naime, oba puta vode u isti osjećaj besmisla i straha koji nas obilježava pred nadolazećim katastrofama. Kojim god putem krenuli, ne uspijevamo pobjeći ni od povijesti ni od samih sebe.

Zara Švrljuga, 4. g.
Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica
Mentorica: Iris Mrzljak
1. NAGRADA MIĆE SUNCE – SREDNJA ŠKOLA

Matija Barac, 6. a, OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Alison Mavrić, prof.

EMPATIJA DANAS – SAMO POJAM U RJEČNIKU ILI NAČIN ŽIVOTA?

Živimo u svijetu prepunom brzine i stalne utrke s vremenom. U neprekidnoj žurbi i želji da što prije ispunimo ciljeve koje si sami postavljamo ili nam ih drugi postavljaju, često zaboravljamo na ljude oko sebe. Iako se o empatiji često govori, čini se da u svakodnevnom životu prepunom usredotočenosti pojedinca na samog sebe, ona nerijetko ostaje samo pojam ili imenica u rječniku.

Što znači empatija? Kažu da je to jedna od najljepših ljudskih osobina jer znači suosjećanje, sposobnost razumijevanja nečije boli, straha, tuge, ali i radosti. Jesmo li danas izgubili sposobnost doživljavanja tuđih problema? Ljudi su sve više okrenuti sebi, vlastitim potrebama i interesima dok potrebe i želje drugih, možda i bliskih ljudi, često ostaju zanemarene. Iako nas društvene mreže povezuju, često stvaraju površne odnose u kojima nema prostora za iskreno suosjećanje i razumijevanje. Lakše je napisati „hladan“ komentar, nego izgovoriti drugome toplu riječ potpore, pružiti ruku i pokazati razumijevanje. Tuđa patnja doživljava se kao nešto nevažno i često postaje samo „tuđa priča“ u kojoj ne želimo sudjelovati. No svaka „tuđa priča“ može postati i „naša priča“ u kojoj ćemo i sami trebati suosjećanje.

Iako je ravnodušnost ono s čime se svakodnevno susrećem, vjerujem da empatija, ipak, još nije samo imenica u rječniku nepoznatih riječi. Trudim se prepoznati je u malim, sitnim postupcima razumijevanja među prijateljima, slušanju tuđih problema, razvijanju toplih ljudskih osjećaja i prihvaćanju onih čija se životna promišljanja razlikuju od mojih.

Empatija ne smije postati zaboravljena riječ koje se samo povremeno sjetimo. Ona je temelj čovječnosti i ključ za stvaranje boljeg i pravednijeg svijeta. Na nama je da je oživimo vlastitim postupcima i pokažemo da još uvijek znamo biti ljudi.

Ana Vrselja, 2. e
Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica
Mentorica: Mirna Polić Malnar
2. NAGRADA MIĆE SUNCE – SREDNJA ŠKOLA

ILUZIJA SLOBODE – KADA SNOVI POSTANU OKOVI

Kada bih zamislila slobodu kao osobu, bila bi netko s kim trebam biti na oprezu. U današnje vrijeme sloboda je nešto na što svatko ima pravo i treba ju imati. Svaki pojedinac ima slobodu birati svoj put i svoje odluke, no većina zamišlja da sve može biti idealno. Nešto što je idealno najčešće je sama iluzija koja nas može odvesti na krivi put.

Snovi su pokretač nečega što želimo da bude ostvareno. Oni su definirani samo nama, daju smisao našoj svakodnevici i neku vrstu nade. No, kada snovi postanu preveliki, mogu nas zarobiti. Pokreće se osjećaj neprestanoga preispitivanja radimo li nešto krivo. Počinjemo se uspoređivati s drugima i stalno misliti da nismo dovoljno postigli. Taj osjećaj prevelikog očekivanja od onog što zamislimo vrlo je čudan i neopisiv. Tada više ne živimo iz ljubavi prema slobodi, nego iz straha da ćemo izgubiti ono što želimo. Primjer toga možemo vidjeti posvuda oko sebe. Kada netko želi uspjeh i misli da će tada biti slobodan, na kraju postane rob rada i stresa, što mogu potvrditi na vlastitom primjeru. Drugi opet žele neograničenu slobodu, da ne ovise ni o kome, a završavaju usamljeni i zarobljeni samima sobom. Prava sloboda jest sposobnost da izaberemo ono što je ispravno za nas bez obzira na pritisak okoline. Ona dolazi tek kada prestanemo juriti za idealima i počnemo živjeti u trenutku. Kada prihvatimo da ne moramo imati sve i da ne moramo biti savršeni, tada smo slobodni.

Iluzija slobode skriva se u mislima da ćemo jednom, kad postignemo sve što želimo, napokon disati punim plućima. Kada na kraju svih preispitivanja shvatiš da zapravo nije vrijedilo biti pod pritiskom i stresom samoga sebe, onda znaš da si uspio. Male pobjede vode do velikih uspjeha. Uspjeha koji je samo tvoj i nitko ti ga ne može uzeti. Snovi su prekrasni, ali samo dok ih mi držimo u rukama, a ne dok oni drže nas.

Klara Šimić, 2. g.

Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica

Mentorica: Iris Mrzljak

3. NAGRADA MIĆE SUNCE – SREDNJA ŠKOLA

OSOBA KOJOJ SE DIVIM

Tijekom života sam naučila da u svijetu postoji puno zlih ljudi. Među takvim ljudima istaknuo se čovjek koji je svojim uspjesima i borbom u životu shvatio smisao života. Moj je tata moj heroj i osoba kojoj se divim.

On se zove Marijan i rođen je 31. siječnja 1980. godine u Našicama. Odrastao je u malom mjestu Krčenik te je tamo završio osnovnu školu. Tijekom osnovne škole dogodio se vrlo tragičan događaj iz kojeg je izašao kao pobjednik. 6. kolovoza 1993. godine moj tata nastradao je u prometnoj nesreći dok je sa sestrom vozio bicikl. Zbog velikih prijeloma i posljedica nesreće godinu i pol dana provodio je u bolnicama i raznim toplicama. Nakon povratka kući oporavak je bio težak i dugotrajan. Teži hod, manje sposobnosti i rada s nogom, bol i nateknuća prisutna su i danas. Svoje obrazovanje nastavio je u trogodišnjoj strukovnoj srednjoj školi za stolara u Donjem Miholjcu. Nakon srednje škole kratko je radio u struci kod svog oca. S 22 godine iz Slavonije je, zbog potrebe za boljim poslom, došao u Bribir. Tijekom tog perioda živio je vrlo teško zbog slabog financijskog stanja. Iz te se situacije izvukao pronalaskom novog posla koji radi i danas. Radi u tvrtki Spoja-Plast u Novom Vinodolskom. Nakon nekoliko godina upoznao je svoju mamu zahvaljujući svome poslu. Preselili su se u Crikvenicu i vjenčali se 24. travnja 2010. godine u župi svetog Jurja u Svetom Jurju. 5. prosinca 2010. dobili su mene. Tijekom mog života pokazao je koliko je obiteljska, požrtvovna i dobronamjerna duša koja voli svim srcem i svakog čovjeka cijeni i prihvaća jednako. Danas je osoba kojoj je stalo do svačijih osjećaja.

Moj je tata osoba kojoj se divim jer je danas, nakon svega proživljenog, jači nego ikad. On je osoba koja je s trinaest godina naučila što je život i da je prolazan. Jednoga dana želim biti tako smirena, dobrodušna i hrabra te sve ljude gledati istim očima, očima ljubavi.

Marta Viduka, 1. g.
Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica
Mentorica: Marija Petrić
POHVALJENI RAD

MOJ DJED

Jednom davno u srpnju 1939, godine rodio se moj djed s tatine strane. Bio je četvrto i najmlađe dijete dvojih roditelja, a tijekom života prati ga priča o preživljavanju, snalaženju i statusu te ga krase brojna iskustva i događaji. Ovo je priča o njemu.

Rodio se s dva imena; Zlatko i Dragutin. Zlatko ga svi zovu, a Dragutin je naslijedio po pokojnom najstarijem bratu koji je umro, ne zbog bolesti, već zbog profesora. Mali je radio neke gluposti pa ga je profesor tukao metalnim metrom po žilama na ruci. Dječak je počeo krvariti i umro je. Što je bilo kasnije s profesorom, ne znam. Uglavnom, mali Zlatko ili Zlaja, kako ga svi zovu, odrastao je u rodnom kraju u Zabukovcu u Krmpotama. Imao je tipično djetinjstvo za to doba. Mala kuća, puno djece, štala, životinje. Često mi je pričao kako su pješice hodali do škole i kako bi čuvali blago. Zatim, kada je završio školu, preselili su se u Novi Vinodolski. Nakon toga srednja škola i fakultet gdje su ga svi pitali tko mu je Ante Pavelić na što je on odgovarao

„Stric.“, iako nemamo nikakve veze s njim. A što je još bolje, jedan od njegove braće se zvao Ante, a prezivao Pavelić, jer kada se on rodio, tada još nije pravi Ante bio tako poznat.

Nakon Zagreba uslijedio je vojni rok bivše države, a on je služio u Trebinju u današnjoj Bosni i Hercegovini. Prije vojnog roka liječnički pregled bio je obavezan, a tik prije liječničkog on se namjerno ozlijedio kako ne bi morao služiti vojsku. Uglavnom, tamo su zafrkavali neku liječnicu koja ih je tužila, a djed je proveo noć u zatvoru. Srećom, našao se neki Crnogorac koji ga je izbavio. Zatim se vratio u Novi gdje je predavao tehničku kulturu. Tada je već upoznao svoju baku, oženio se i 1974, godine rodio se moj stric, a 1975. moj tata. Tijekom cijelog života djed je bio dobar sa svojom braćom. Nedugo nakon rođenja djece, Zlatko postaje ravnatelj OŠ Ivana Mažuranića koju sam ja pohađao. Zapamćen je kao strog, ali pošten ravnatelj kojeg se njegova buduća nevjesta, odnosno moja mama, bojala kada je bila mala. Nakon osamostaljenja 1991. godine i tijekom rata postaje gradonačelnik Novog Vinodolskog. Jedanput je čak upoznao Tuđmana u Rijeci za vrijeme rata. I tako već dođe starost, a da ne govorim kako je stari bio lovac cijelog života i koliko me naučio o lovu.

Divim se njegovom iskustvu, pričama i bratstvu koje je dijelio s preminulom braćom. On je čovjek koji je bogat uspomenama, avanturama i doživljajima kojima bi se moglo knjigu napisati jer ima još toga što nisam napisao zato što ne bi stalo. Djed je sada u starosti, stalno posjećuje svoj rodni kraj gdje imamo vikendicu i pogotovo se veseli posjetima unučadi.

Ivan Pavelić, 1. g.
Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica
Mentorica: Marija Petrić
POHVALJENI RAD

Aron Halasz, 6. b, OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Alison Mavrić, prof.

MONSTRUOZNOST I BEZOSJEĆAJNOST RATA PRIKAZANA U MARINKOVIĆEVU ROMANU KIKLOP

Ranko Marinković bio je jedan od najpoznatijih hrvatskih književnika druge moderne. Izgovarajući naziv djela *Kiklop*, saznajemo da je riječ o nečemu izrazito velikom i opasnom. To je monstrozna, nemilosrdna i bezosjećajna neman koja uništava živote milijunima nedužnih ljudi. To je gorostas koji tjera strah u kosti glavnomu liku Melkioru Tresiću, no i mnoštvu drugih likova, ali i ljudi u stvarnome životu. Ima li više mjesta na ovom svijetu gdje ne prevladava to nemilosrdno biće i koja je uopće svrha tog diva u današnjem svijetu?

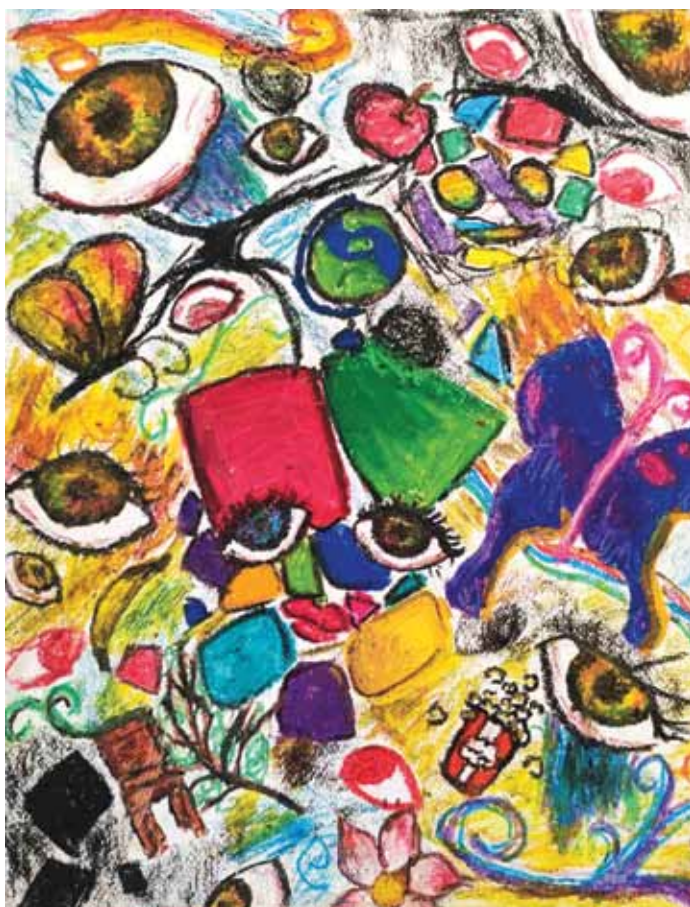
Kiklop služi jedino tome da pokaže određenomu narodu koliku moć zapravo posjeduje. Mnogu se pitaju tko ili što je to stvorenje koje ima toliku nadrealnu moć nad cijelim svijetom. Postoji li uopće osoba ili živo biće koje posjeduje toliku količinu moći? Ratovi se danas vode gotovo svugdje. Velika je količina gorostasa koji kruže po svijetu i uništavaju živote nedužnih ljudi i obitelji. Sablasno je i pomisliti o broju djece koja gube svoje živote zbog ljudske zlobe i sebičnosti. U romanu *Kiklop* možemo vidjeti Melkiorov strah koji prolazi kroz njega na način da razmišlja kako će morati ići u „izbežumljeni grad Zoopolis“. Svakom se čovjeku u takvim situacijama ledi krv u žilama. Normalno je bojati se i osjećati strah, pogotovo od takva diva koji je daleko veći i moćniji od nas.

U romanu možemo vidjeti da je život Melkiora Tresića bio vrlo intenzivan i raznolik, u potpunom nesrazmjeru s neizvjesnom i opasnom budućnošću koja prijeti izvan dajdamskog privida. Bojište je u romanu prikazano kao Zoopolis u kojem „mali“ ljudi pogibaju zbog borbe za ideale onih „većih“ i moćnijih. Pravi sretnici prežive Zoopolis i njegovu životinjsku prirodu, no pitanje je kako će i koliko preživjeti ljudi poput Melkiora Tresića, intelektualci i ljudi dobrih namjera.

Jedino je rješenje problema diva zvanog rat — utopija, no ona se, nažalost, na svijetu u kojem živimo ne može ostvariti. Upravo je to motiv koji obilježava Marinkovićev roman. S obzirom na današnju situaciju, ljudi su nemarni, bahati i sebični, a tome nema kraja. Melkior Tresić, kao i današnji čovjek, ostaje zarob-

ljen između svijeta diva koji ga „melje“ i nemogućnosti da iz njega pobjegne. Na taj način Marinković u *Kiklopu* dokazuje vječitu tragičnu sudbinu i neka-dašnjega i modernog čovjeka koji nikad neće pronaći stvarni izlaz.

Luka Šegulja, 4. g.
Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica
Mentorica: Iris Mrzljak
POHVALJENI RAD

Helena Vitanović, 6. b, OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
Mentorica: Suzana Ključ, prof.

A BILI SMO VAM DOBRI

Kad su utihnuli pucnjevi, a dim se povukao s bojišta, Hrvatska je predahnula. Sloboda je bila izborena, a zastava se vijorila kao žuti zmaj veselog dječaka na vjetru, rat je završio. Rekli bi da nam je teret samo ispario sa prsnog koša koji nam je otežavao disanje za sve godine patnje i muke, borbe sa tim teretom. Predahnuli smo, sve je samo završilo, kiše metaka i bombi su prestale padati, krv je prestala teći krvavim oceanom punim boli i izdaje. Oni su bili naši prijatelji, susjed kojem smo znali pokositi travu, posuditi šećer, još jučer smo sjedili kod njega u dnevnom boravku i pili kavu s njim i smijali se istim šalama. Zar je sve propalo jer smo samo htjeli priznanje jer pripadamo sebi, hrvatskom narodu, a naši prijatelji, naša braća su nas klali i ubijali, zbog nepoznatog straha iščeznuća i nestajanja. Gdje bi oni to nestali, svaki narod ostaje do smaka svijeta, ili dok cijeli svijet ne zaboravi na njih. Danas je teško sakriti privatnost bilo koje osobe, a kamo li da ljudi zaborave na jedan cijeli narod.

Uvijek će ostati barem jedan čovjek koji će pamtit i nekoga ili nešto, bio to čovjek ili cijela jedna nacija. Jednostavno pogrešan pristup i razmišljanje tjera ljude da uništi sve što je srcu drago, čak i cijeli svijet ako treba. Svi misle sve je gotovo više nema rafala i svakodnevnih pucnjeva i klanja djece i nevinih ljudi. To je sada iza nas završili su. Pobjedili smo nad slobodom i u miru živimo je gesta koju većina hrvata misle. No za mnoge hrvatske branitelje nema mira i mirnog sna. Umjesto neprijateljskih granata danas ih dočekuju tišina, nerazumijevanje i zaborav. Oni pate i gube razum dok mi uživamo u miru za koji su oni krvavom mukom u boli branili lijepu našu. Danas im nije ostalo ništa osim tužnih i bolnih sjećanja punih tuge i patnje koju će morati nositi do kraja svojih života koje su popločane tragičnim uspomnama i s neoposivom boli i traumom koja se nikada ne zaboravlja. Umjesto neprijateljskih granata i tenkova danas ih dočekuju tišina, nerazumijevanje i zaborav. Upravo u toj tišini nastaje rečenica koja odzvanja snažnije od ijednog ratnog zločina i genocida: „A bili smo vam dobri.“ Ta rečenica nije optužba, nego bolno pitanje, koje upravo postavljamo današnjim političarima i ljudima na pozicija koje upravljaju Hrvatskom, no prije svega treba postaviti pitanje današnjem stanovništvu, mladima i svim ljudima koji žive na našoj lijepoj zemlji. Što se to mora dogoditi da ljudima bude stalo za one koji su dali svoje živote, budućnost i zdravi razum kako bi mi mirno spavali u našoj domovini bez ikakvih prepreka sa mirom u životu. Pitanje čovjeka koji

je dao najbolje godine svog života za domovinu, a danas se pita ima li njegovo stradanje smisla u svijetu koji brzo zaboravlja. Hrvatski branitelji nisu samo zaboravljene povijesne činjenice i osobe, oni su živa institucija hrvatskog društva. Da neki od njih nisu dali živote, sebe same i svoju budućnost možda nas nebi uopće bilo, nebi disali, ljubili našu djecu, družili se sa našim prijateljima i ljubili naše voljene. Početkom devedesetih Hrvatska je bila mlada, krhka i gotovo ogođena pred agresorom. Nije imala snažnu vojsku, gotovo i nikakvu vojsku, nije imala oružje, ali imala je ljude. Imala je sinove i očeve, mladiće koji su umjesto planova o budućnosti obukli uniforme i krenuli u neizvjesnost i neznanje. Nitko ih nije pitao jesu li spremni za ono što ih čeka iza grma. Hrvatski branitelji nisu bili profesionalni ratnici. Bili su kumovi, susjedi, školski kolege, voćari, studenti s predavanja, trgovci, cvjećari, pekari, mladi ljudi koji tek trebaju viditi svijeta. Otišli su braniti gradove čija imena nikad prije nisu čuli, nisu znali gdje se ta mjesta nalaze, ali opet su uzeli pušku sjeli u autobus i bili su spremni braniti nepoznato.

Danas u školi učimo o mjestima gdje su oni išli polagati svoje živote. Sve smo to čitali u udžbenicima, jedina razlika je da su tada te ulice i mjesta bile natopljene nevinom krvlju. Branili su Vukovar znajući da možda nikada neće izaći iz njega živi, sa svojom djecom i njihovom voljenom osobom. Branili su sela koja više ne postoje. Branili su ideju da narod ima pravo biti slobodan. Rat ne prestaje potpisom mira. On ostaje u čovjeku duboko u njegovom krhkom srcu koje samo što ne pukne od boli i patnje.

Ostaje u snovima, u trzajima tijela, u pogledu koji se gubi u praznini, u magli i razmišljanju o svim ljudima koji su položili svoj život da danas spavamo bez rafala i bombi koji nam kruže oko glave dok pokušavamo zaspat. Mnogi hrvatski branitelji vratili su se kućama kao pobjednici, ali iznutra slomljeni i izgubljeni. Nose rane na duši koje se ne vide, ali bole više od svakog poraza i ozljede. Njihove rane su zapečaćene kao pečat na zakonu. A ipak, društvo često nema strpljenja za tu tišinu boli. Lakše je okrenuti glavu nego slušati istinu koja uznemirava. Jedna od najvećih tragedija hrvatskih branitelja jest nagla promjena načina na koji ih društvo doživljava. U ratu su bili hrabri, slavljenci, simbol otpora, naše najbolje što ova zemlja ima. U miru su postali problem, statistika, često nepravedno označeni kao povlašteni ili nesposobni za prilagodbu. Tu se rađa gorčina. Ne zbog izgubljenih bitaka, nego zbog izgubljenog dostojanstva i povjerenja. Branitelji ne traže spomenike na svakom uglu. Traže razumijevanje i malo potpore od našeg društva, savjetovanje s liječnicima i utjehu ili barem razgovor zbog nečega što ih tjera iz komfora iz njihovog mira i tjera im patnju na

oči i u sjećanja. Traže da se njihova priča ne relativizira, ne umanjuje, ne ismijava i da im se pomogne sklonit noćne more i poroke zbog kojih nemogu živjeti, a sve je to rezultat iz rata. Dokumentarni film HRT-a „A bili smo vam dobri“ snažno i tiho razotkriva ovu bol. Kroz iskaze branitelja i današnju situaciju s kojom se bore, film ne viče, ne optužuje, on svjedoči. Svjedoči o ljudima koji su vjerovali u ideale, a danas se bore s osjećajem da su postali višak. Film postavlja neugodno pitanje: što činimo s onima koji su nam omogućili slobodu? Ono najbitnije svakog čovjeka.

Jesmo li kao društvo dovoljno zreli priznati da sloboda ima cijenu, i da ta cijena ima ime i lik? Gledajući film, niti jedan gledatelj ne može ostati ravnodušan. Jer to nisu „neki ljudi“. To su ljudi zahvaljujući kojima danas živimo u miru i slobodno zaspimo u našoj najdražoj zemlji, u lijepoj našoj Hrvatskoj. Jedan od najtežih podataka vezanih uz branitelje jest broj samoubojstava. To je najtiši krik Domovinskog rata. Krik koji govori o usamljenosti, o osjećaju besmisla, o gubitku identiteta. Kad rat završi, mnogi se pitaju: tko sam ja sada? Za koga ja živim? Vrijedim li ikome? Bili smo im dobri kad smo im trebali spašavati kuće u zamjeni za naš identitet i mir. Jer briga za branitelje ne završava isplatom mirovine ili donošenjem zakona. Ona započinje slušanjem.

Sjećanje na Domovinski rat nije političko pitanje. To je moralna obveza. Ne da bismo živjeli u prošlosti, nego da bismo razumjeli sadašnjost. Hrvatski branitelji nisu savršeni, ali su stvarni. I njihova žrtva je temelj države. Mladi koji rat nisu doživjeli imaju pravo na istinu. Ne na mit, ne na mržnju, nego na razumijevanje. Filmovi, svjedočanstva i ovakvi referati pomažu da se most između generacija ne sruši.

Rečenica „A bili smo vam dobri“ ne smije ostati samo naslov filma ili referata. Ona mora postati poticaj na razmišljanje. Jer pitanje nije jesmo li braniteljima bili dobri nekada. Pitanje je jesmo li im dobri danas i što im možemo pružiti da budu mirni ostatak svog teškog života za koji su tako hrabro koračali da mi budemo mirni.

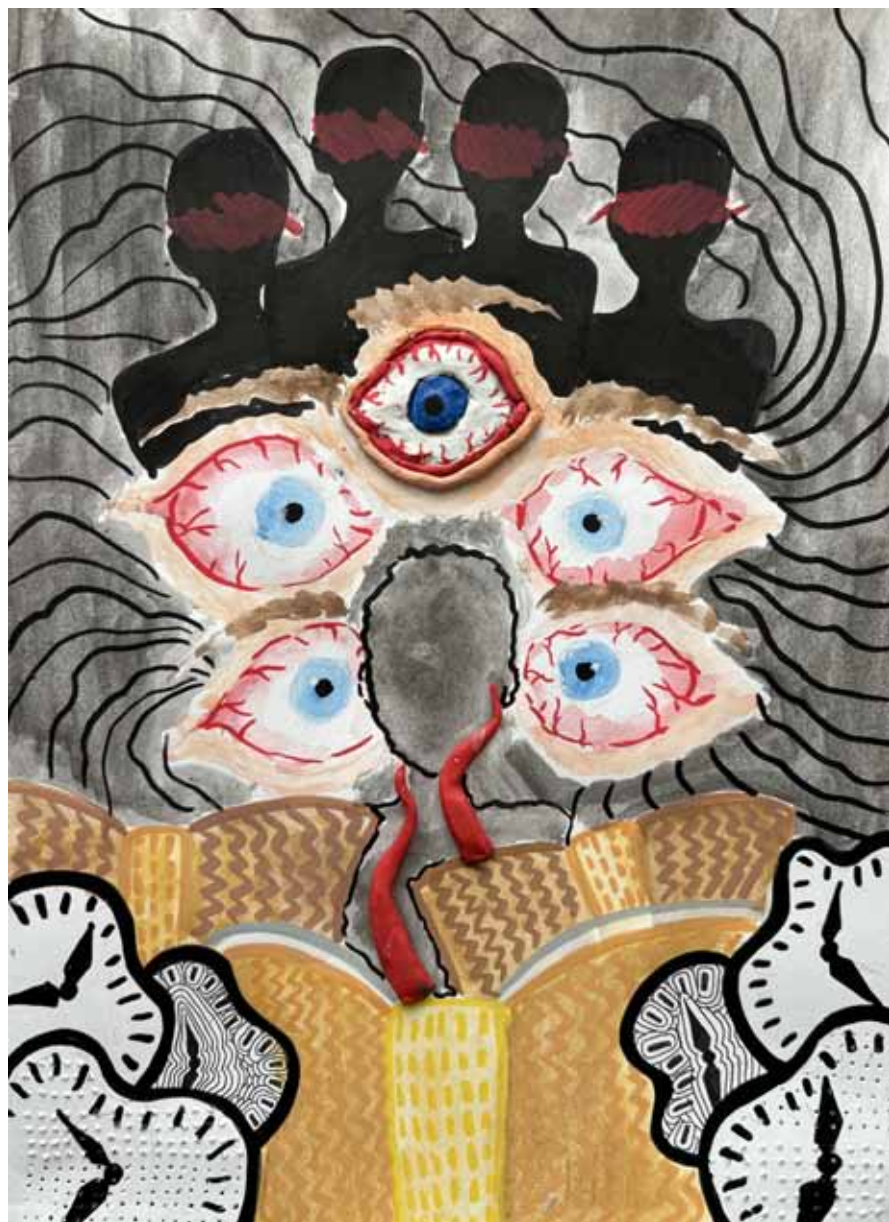
Društvo se ne mjeri po tome kako slavi pobjede, nego kako se odnosi prema onima koji su za te pobjede platili najveću cijenu. Hrvatski branitelji nisu prošlost. Oni su živa savjest ove zemlje. Ako ih zaboravimo, zaboravit ćemo i sebe.

Leonarda Starčević, 2. a

Srednja škola dr. Antuna Barca, Crikvenica

Mentorica: Marija Petrić

4. NAGRADA MIĆE SUNCE – SREDNJA ŠKOLA

Ivančić Mia, 8. b, OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Mentorica: Alison Mavrić, prof.

SADRŽAJ

Ivna Lončarić: PREDGOVOR	4
--------------------------	---

LITERARNI RADOVI

POREČ

Lorel Parencan: KAMP GOSPOĐE I GOSPODINA WALKERA	8
Lilit Goleš: ZOKI I JA	13
Emili Matošević: KAD MI JE HRAST DAO SAVJET	15
Sara Vujčić: SAMO UDAHNI	16
Anita Manzini: LUCE E BUIO, UNA COSA SOLA	18
Virginia Vendrame: NON SONO UNA TIPICA ADOLESCENTE	20
Daria Manzini: IRENE, LA GUERRIERA SENZA ARMI	22
Natali Bogojević: GENERACIJA KOJA ŠUTI DOK VIČE	24
Fran Šimunović: TAJ KOJI NISAM JA	27
Sandi Herak: ŠTORIJA UZ JENO KAFE	30
Angelina Milić: OSLOBOĐENA	32
Tihana Melon: IZBOR BEZ IZBORA	34
Tihana Melon: SULLA SCACCHIERA DEL MONDO	37
Paola Perhat: LA FELICITÀ NEL PERCORSO, NON SOLO NELLA META	41

ZABOK

Jelena Kunštek: ZAREZ	46
Nikola Štehec: NAŠA JE ŠKOLA „OTKUPILA“ BAŠČANSKU PLOČU	48
Noa Krušelj: LJEPOTA ŽIVOTA	51
Lucija Svečak: MOJE LJETE	54
Ana Popov: POTRAGA ZA SREĆOM	55
Julija Babić: TAJNA ZVIJEZDA	62
Dora Kužnar: KAD BISMO MOGLI NACRTATI BOGATSTVO	65
Jana Lež: ČAROBAN DAN	68
Juraj Šimunić: PAR FOTOGRAFIJA I DVD	69
Hana Blažević: RARA AVIS	70
Ema Žulić: MORANA	73
Anamari Mešnjak: U KUTIJI	76
Ema Jambrek: PROMATRAČ	78
Gabriela Šenjug: NA POČETKU PROLJEĆA	81

Rea Ljubej: POVRATAK	84
Lea Crnjević: MOŽDA I NIJE PROPAST SVIJETA	86
Vanja Mužar: KORENJE LJUBAVI	89
Luka Huhoja: NESTANAK	91
Tara Mihalic: KAD LJUBAV NAPIŠE HUMORESKU	93
Nina Cikač: RAD OSLOBAĐA	94
Ema Tretinjak: BUG U SUSTAVU	97
Marija Novak: TRAKTOR I VINE	101

CRIKVENICA

Mia Parać: TIHO GOVORI MI JESEN	103
Edita Klement: ČA BI NAZOR REKAL DANAŠNJIN ĐACIMI	104
Damir Car: ŽIVOT SKRIVEN U POKRETIMA VALA	105
Hana Kurtishi: TAJNA STAROGA KOVČEGA	106
Mia Ivančić: GRAD KI DIŠE Z MOREN	109
Aron Halasz: PRVO MJESTO U SVOJOJ KATEGORIJ	110
Renee Juretić: PJESNIK KOJI JE SLUŠAO MORE	112
Dorotea Ivezić: SNAGA RIJEČI	113
Eli Volarić: FEMICID NEMA OPRAVDANJA	114
Lea Gržac: LJUBAV KOJA NE BLIJEDI	115
Reina Mudražija: ČASI KIH SE RADO SIĆAN	117
Lara Katić: TRENUTAK KOJI ĆU ZAUVIJEK PAMTITI	118
Norton Pavlić: VINOGRAD MOGA JE OCA, OVJENČAN ZELENIM V'JENCEM MASLINA	119
Zara Švrljuga: ČOVJEK U KIKLOPSKIM VREMENIMA – KRITIKA MODERNE CIVILIZACIJE	121
Ana Vrselja: EMPATIJA DANAS – SAMO POJAM U RJEČNIKU ILI NAČIN ŽIVOTA?	123
Klara Šimić: ILUZIJA SLOBODE – KADA SNOVI POSTANU OKOVI	124
Marta Viduka: OSOBA KOJOJ SE DIVIM	125
Ivan Pavelić: MOJ DJED	126
Luka Šegulja: MONSTRUOZNOST I BEZOSJEĆAJNOST RATA PRIKAZANA U MARINKOVIĆEVU ROMANU KIKLOP	128
Leonarda Starčević: A BILI SMO VAM DOBRI	130

LIKOVNI RADOVI

POREČ

Lilit Goleš	6
Ines Beaković	11
Chiara Mačinić	17
Lana Mijatović	18
Jana Kosić	21
Una Poropat	23
Chiara Mačinić	26
Adijana Dizdarić	29
Ezra Kolacio	35
Roža Rakovac	36
Anabel Đaković	40

ZABOK

Mia Kovačević	44
Mia Španiček	50
Sara Valek	53
Lucija Videk	64
Erin Kramarić	75
Tin Stojanović	77
Magdalena Ljubić	80
Riana Štrumfin	83
Julia Kolar Počivalšek	88
Helena Kos	90
Toni Biščan	96
Nikolina Švaljek	100

CRIKVENICA

Lea Gržac	102
Aurora Fučkar	107
Ivona Rajkovačić	108
Stela Dušanić	112
Filip Mušanović	116
Matija Barac	122
Aron Halasz	127
Helena Vitanović	129
Ivančić Mia	133

ISBN 978-953-7898-16-8